

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Biblioteca Științifică
SALA DE LECTURĂ

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR PLANULUI

**ȘEDINȚA COMUNĂ A CONSILIULUI NAȚIONAL AL AGRICULTURII,
INDUSTRIEI ALIMENTARE, SILVICULTURII ȘI GOSPODĂRIII APELOR
ȘI A CONSFĂTURII CU ACTIVUL DE PARTID
DIN INDUSTRIE ȘI INVESTIȚII**

**În cadrul Ședinței
comune secretarul
general al partidului
a analizat pe larg modul
în care se realizează
planul pe 1983 și a
stabilit o serie de
orientări și sarcini
concrete pentru
perfecționarea în
continuare a
activității economice**

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județele Mureș și Cluj

La marea adunare populară din județul Mureș

La I.A.S. Mihai Viteazu, județul Cluj

În lumina orientărilor și indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu

EFORTURI CONCENTRATE PENTRU SPORIREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

PLENARA Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor se înscrie în suta împlinirilor pe care secretarul general al partidului le are cu activul de partid, cu cadrele de conducere și oamenii muncii din agricultură în vederea stabilirii celor mai bune măsuri care să permită dezvoltarea accelerată a producției agricole. Convocată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, Plenara a dezbătut cu responsabilitate și exigență, în spirit critic și autocritic, rezultatele obținute la cerealele păioase, măsurile ce trebuie luate pentru desfășurarea corespunzătoare a campaniei de recoltare și însămînțări de toamnă, programul îmbunătățit de asigurare a semințelor și materialului săditor, stadiul realizării planului de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului, precum și măsurile ce vor fi întreprinse pentru realizarea Programului național de îmbunătățiri funciare.

Plenara și-a însușit pe deplin analiza, orientările și concluziile formulate de secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la deschiderea lucrărilor ședinței comune a Consiliului Național al Agriculturii și a Consfătuirii cu activul din industrie și investiții cu privire la activitatea desfășurată în perioada care a trecut, la sarcinile ce revin tuturor oamenilor muncii din agricultură în stringerea la timp și fără pierderi a recoltei și la buna pregătire a noului an agricol. Ea a dat o înaltă apreciere grijii permanente a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru punerea în valoare a resurselor de sporire a producției agricole.

Să tragem învățăminte din lipsurile pe care le avem

ÎN SPIRITUL indicațiilor date de secretarul general al partidului, Plenara a examinat cu exigență activitatea desfășurată pînă în prezent, subliniind că deși condițiile climatice au fost vitrege se putea obține o producție mai mare dacă s-ar fi lucrat cu mai mult spirit de răspundere, mai multă conștiințiozitate profesională, dacă s-ar fi aplicat peste tot, în complex, la timp și de calitate, măsurile prevăzute în tehnologii. Agricultura noastră are însemnate rezerve care pot fi puse mai deplin în valoare. Acolo unde s-au respectat și aplicat cu strictețe toate verigile care compun tehnologiile specifice, s-a folosit eficient baza tehnico-materială, s-a muncit organizat, cu spirit de răspundere și pasiune profesională, s-au obținut producții mari demonstrînd potențialul ridicat pe care îl are agricultura noastră. Anul acesta, în condițiile unei secete prelungite, 57 I.A.S. și 186 C.A.P. au realizat o producție de grâu la hectar de peste 4 000 kg, iar 839 unități de stat și cooperatiste peste 3 000 kg: la orz 92 I.A.S. și 462 C.A.P. au obținut peste 4 000 kg/ha, iar 184 I.A.S. și 1 092 C.A.P. au produs peste 3 000 kg/ha. Producții medii ridicate la grâu au obținut cooperativele agricole de producție „Ogorul”-Pecica (7 785 kg/ha), „Avîntul”-Pecica (6 956 kg/ha), din județul Arad, Topolovățul Mare (6 805 kg/ha), județul Timiș și Scornicești (6 805 kg/ha), din județul Olt. Întreprinderile agricole de stat Grabăț din județul Timiș au obținut 6 030 kg/ha. Seuca din județul Mureș — 5 454 kg/ha, Mihail Kogălniceanu din județul Constanța — 5 306 kg/ha, Nădlac din județul Arad — 5 246 kg/ha, Urleasca din județul Brăila — 5 005 kg/ha. Și la cultura orzului pot fi menționate o serie de rezultate bune, în special în cooperativele agricole din județul Timiș (Peciu Nou — 7 903 kg/ha, Cerna — 7 550 kg/ha, Hodoni — 7 400 kg/ha, Nerău — 7 370 kg/ha, Jimbolia — 7 300 kg/ha, Iucea Mică — 7 280 kg/ha și Teremia — 7 200 kg/ha).

Rezervele mari pe care le are agricultura noastră rezultă și din faptul că mai există diferențe mari de producție între unități vecine cu condiții similare de dotare și sol. Așa, de exemplu, I.A.S. „Drumul Subțire” din județul Călărași a obținut la orz 5 014 kg/ha, iar I.A.S. Jegălia doar 2 800 kg/ha; C.A.P. Fierbinți din județul Ialomița a obținut la orz 5 494 kg/ha, iar unitatea vecină Dridu 2 658 kg/ha; la grâu, în C.U.A.S.C. Birca din județul Dolj, C.A.P. Goicea Mare a realizat 3 725 kg/ha în timp ce la C.A.P. Giurguța s-au obținut doar 2 771 kg/ha, iar la C.A.P. Dunăreni numai 2 438 kg/ha.

Plenara a apreciat că rezultatele obținute de unitățile agricole demonstrează forța și capacitatea agriculturii socialiste de

a depăși orice greutăți și de a realiza recolte care să asigure buna aprovizionare a populației. Ele sînt rezultatul dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale, ca urmare a grijii permanente a partidului și statului, a muncii temeinice pline de răspundere a colectivelor acestor unități care au lucrat bine pămîntul, respectînd tehnologiile stabilite.

Participanții la dezbateri au arătat că producția slabă de grâu și orz din unele unități a fost determinată, în afara condițiilor grele de secetă, și de slaba răspundere pentru gospodărirea eficientă a pămîntului și a bazei tehnico-materiale, precum și de superficialitatea în aplicarea diferențiată a tehnologiilor, corespunzător condițiilor specifice de sol și particularităților climatice ale anului. Au fost, de asemenea, în unitățile cu producție slabă, deficiențe în organizarea muncii, nu s-a acordat atenția necesară executării tuturor lucrărilor agricole la timp și de calitate, unele unități nu au acordat toată grija amplasării culturilor și nu au respectat asolamentele existente (s-a mai însămînțat grâu după grâu în al treilea an și al patrulea an, ceea ce a dus la menținerea dăunătorilor, bolilor și buruienilor specifice, care au determinat diminuarea producției). Pregătirea terenului s-a executat în unele cazuri cu întârziere. Arăturile au fost bolovănoase, ceea ce a impus, pentru pregătirea patului germinativ, executarea unui număr mare de lucrări, cu consumuri suplimentare de motorină. Au existat suprafețe care s-au arat, pregătite și însămînțate după epoca optimă, deși puteau fi făcute în timpul acesteia, în care caz, se realiza un bun nivel calitativ, un consum minim de carburanți și siguranță că se pune în valoare potențialul productiv al soiurilor. Deși au fost asigurate erbicidele necesare pe întreaga suprafață de grâu și orz, în unele unități administrarea acestora s-a făcut prea târziu, după apariția primului internod, cu influențe negative în acest an, cînd dezvoltarea culturilor a fost mai timpurie. Deficiențele menționate, completate cu lipsurile care s-au manifestat la recoltarea păioaselor și care au prelungit nepermis de mult perioada de recoltare ne dă o imagine mai completă a factorilor care au determinat producția în acest an.

Campania de toamnă — pregătită exemplar

CAMPANIA de toamnă are o importanță deosebită deoarece în această perioadă se stringe recolta la majoritatea culturilor și se pun bazele viitoarei producții. Pe baza orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat un program complex de măsuri privind pregătirea și desfășurarea campaniei agricole din toamna acestui an. Programul stabilește acțiuni pentru asigurarea bazei tehnico-materiale și forței de muncă, pentru recoltarea, transportul și depozitarea recoltei, precum și pentru efectuarea lucrărilor în vederea obținerii producției planificate în 1984. Potrivit programului elaborat, în toamna acestui an avem de recoltat producția de pe mai mult de 4 milioane hectare și de însămînțat peste 3,8 milioane hectare. Disponem, în acest sens, de peste 118 mii tractoare în echivalent U 650 și numeroase alte mașini și utilaje agricole.

Asigurarea condițiilor și respectarea întocmai a cerințelor garantează obținerea unor recolte bogate de cereale păioase. La grâu, de exemplu, se va folosi sămînța elită și înmulțirea I pe 28% din suprafață, înmulțirea a II-a pe 64% și din înmulțirea a III-a pe 8%, în județele în care seceta a afectat producția de semințe. Pe baza datelor cercetării științifice și a rezultatelor din unitățile fruntașe, în sudul țării se vor utiliza în principal soiurile: Fundulea 29, Lovrin 32, Iulia, Doina, Ceres și Lovrin 23, iar în Transilvania soiurile Transilvania, Potaisa, Bucovina, Fundulea 29 și Iulia. În fiecare unitate se vor cultiva doar 2—3 soiuri cu perioadă de vegetație diferită, care au cel mai bun potențial de producție.

Învățînd din experiența fruntașilor, unitățile agricole vor acorda cea mai mare atenție efectuării semănatului în epoca optimă, pregătirii la cel mai înalt nivel calitativ a patului germinativ, respectării normelor de densitate. S-a subliniat, de asemenea, necesitatea respectării tehnologiilor și acordării unei exigențe maxime în asigurarea calității lucrărilor. La toate ni-

velurile se va acționa cu răspundere sporită pentru ca în zonele de deal și munte însămînțările din această toamnă să se încheie până la 1 octombrie, iar în zonele de șes până la 10 octombrie. Puternica bază tehnico-materială de care dispune agricultura și posibilitatea îndeplinirii în cele mai bune condiții a acestui obiectiv.

Condițiile climatice din acest an au condus la maturizarea mai timpurie a culturilor de toamnă, din care cauză este necesar să concentrăm toate forțele pentru ca recolta să decurgă operativ, în ritmurile stabilite. Stringerea recoltei de porumb, cartofi, sfeclă de zahăr, a celorlalte culturi, legume, struguri, fructe, a furajelor într-un timp cât mai scurt, fără pierderi, impune utilizarea tuturor mijloacelor de recoltare mecanizată, a tuturor forțelor de la sate, a elevilor, studenților și a altor categorii de oameni ai muncii. Totodată, pe întreaga durată a campaniei se va acorda o atenție deosebită bunei folosiri a tractoarelor, combinelor, autocamioanelor, a tuturor mijloacelor mecanice din dotare, în conformitate cu normele organizatorice și tehnice stabilite, urmărindu-se eliminarea oricărei deplasări în gol și a utilizării lor sub capacitatea de lucru, reducerea la maximum a consumului de carburanți și lubrifianti.

Concomitent cu stringerea și depozitarea operativă și fără pierderi a recoltei, se va acționa pentru efectuarea arăturilor adânci de toamnă pe întreaga suprafață de peste 5,5 milioane ha, lucrare care trebuie încheiată până la 15 noiembrie. Experiența din acest an agricol a pus în evidență din nou importanța deosebită pe care o are efectuarea la timp și de calitate a arăturilor de toamnă pe toate suprafețele. Vor continua, potrivit programelor stabilite, acțiunile de scarificare și afinare adâncă a terenurilor, de administrare a amendamentelor și de transport a îngrășămintelor organice, în scopul obținerii unor producții superioare la culturile prășitoare ce se vor semăna în perioada anului viitor.

Volumul și complexitatea lucrărilor din această campanie, efectuarea lor într-un timp cât mai scurt posibil solicită organizarea exemplară a activității în toate unitățile și formațiile de muncă, întărirea ordinii și disciplinei, dezvoltarea spiritului de muncă revoluționară, a răspunderii personale și colective față de realizarea planului.

Semințe de calitate — recolte superioare

PORNIND de la importanța deosebită a materialului biologic în creșterea producției, Plenara a dezbătut și aprobat „Programul de producere a semințelor și materialului săditor” elaborat pe baza orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului. Programul are ca obiectiv generalizarea în producție a semințelor din categoriile biologice elită și înmulțirea I și prevede asigurarea din producția internă a întregului necesar de sămînță și material biologic, din soiurile și hibridii omologați și constituirea unei rezerve de semințe de 40% față de necesar. Vor fi luate măsuri pentru crearea de noi soiuri și hibridi cu potențial de producție ridicat, rezistente la boli, dăunători și la factori de mediu nefavorabili, pretabile la executarea mecanizată a lucrărilor și cu conținut ridicat de substanțe utile, precum și pentru zonarea soiurilor și hibridilor în funcție de însușirile și cerințele acestora, în concordanță cu condițiile pedoclimatice specifice. Programul stabilește ca fiecare județ să-și asigure cantitățile necesare de sămînță într-o structură de soiuri și hibridi corespunzătoare. Se va îmbunătăți structura de categorii biologice a semințelor, prin folosirea semințelor elită și înmulțirea I și excluderea treptată a înmulțirii a II-a. La legume se urmărește înmulțirea rapidă a soiurilor care vădesc însușiri deosebite de timpurietate, prin extinderea speciilor și soiurilor deficitare (cireș, piersic, cais, vișin, căpșuni și arbuști fructiferi) pentru diversificarea producției de fructe, iar la vița de vie înmulțirea prioritară a soiurilor de struguri de masă și vin, de mare producție.

Pornind de la cerințele tot mai mari de cereale, plante tehnice, legume, fructe și alte produse vegetale, la Plenară s-a indicat să fie luate toate măsurile organizatorice și tehnice în vederea îndeplinirii până în anul 1985 a programului de producere a semințelor astfel încât în fiecare an să se asigure toate cantitățile de care are nevoie agricultura. O atenție deosebită se va acorda realizării unor semințe de grâu, orz, floarea-soarelui, sorg, in, fasole, cartofi și legume cu calități superioare și se va acționa energic pentru generalizarea rapidă în unitățile agricole a celor mai valoroase soiuri și hibridi.

Odată cu preocuparea pentru asigurarea unui material biologic de înaltă productivitate s-au adus unele îmbunătățiri măsurilor de organizare a producerii, pregătirii, valorificării și controlului calității semințelor și materialului săditor.

Producții agricole sigure și stabile

ÎN CONDIȚIILE climatice din acest an, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, mai mult ca oricând s-a evidențiat cu toată puterea importanța irigațiilor și a celorlalte lucrări de creștere a potențialului de producție al pământului. Tocmai de aceea, un loc central în cadrul dezbaterilor l-a avut analiza modului în care s-a acționat și a măsurilor ce au fost luate pentru realizarea Programului național adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983, elaborat din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care prevede realizarea până în 1990 a amenajărilor de irigații pe întreaga suprafață posibil de irigat a țării de 5,5—6 milioane hectare, a lucrărilor de desecare pe 5 milioane hectare și a celor de combatere a eroziunii solului pe 3,8 milioane hectare.

Acest program de importanță națională va sta în centrul activității partidului și guvernului, a întregului nostru popor. Comandamentul național și cele locale, care s-au constituit și au început să-și desfășoare activitatea, au luat o serie de măsuri politico-organizatorice și tehnico-economice ce dau garanția îndeplinirii lui. S-au stabilit sisteme de mașini terasiere, construcții și utilaj tehnologic, într-un număr restrîns de tipodimensiuni, cu echipamente multiple, de mare capacitate, la a căror realizare industria construcțiilor de mașini își aduce din plin contribuția. A fost îmbunătățită activitatea de proiectare în vederea stabilirii celor mai eficiente soluții de amenajare în raport cu condițiile naturale, creîndu-se totodată condiții pentru realizarea într-o concepție unitară a tuturor lucrărilor. Grupa centrală de proiectanți și colectivele de specialiști repartizate pe județe au trecut la elaborarea studiilor și documentațiilor tehnico-economice de execuție, inclusiv a celor pentru începerea canalelor magistrale Dunăre — Jiu — Olt — Argeș, precum și Siret — Buzău — Ialomița, care vor asigura surse de apă pentru irigarea a circa 1,2 milioane hectare.

O atenție deosebită a fost acordată modului în care se realizează planul pe anul în curs subliniindu-se că s-au întreprins acțiuni mai susținute în județele Brăila, Constanța, Galați, Olt, Teleorman și Timiș care au realizat și dat în funcțiune în devans suprafețele prevăzute în sistemele mari, iar un număr de 20 de județe au îndeplinit sarcinile ce le-au revenit la amenajările locale. Pentru a se putea termina lucrările ce au mai rămas de executat până la sfîrșitul anului, au fost luate măsuri de intensificare a ritmului de lucru pe toate șantierele și în special acolo unde mai sînt de executat un volum mare de lucrări, de sprijinire mai susținută în asigurarea bazei tehnico-materiale și de mobilizare a întregului potențial uman.

La lucrările de desecare, un accent deosebit s-a pus pe executarea amenajărilor în județele din nordul și vestul țării, atît în sisteme mari cît și prin lucrări de suprafață, pentru evacuarea excesului de umiditate (rigole, șanțuri), evidențiindu-se în acest sens județele Timiș, Bihor, Maramureș, Satu-Mare, Arad, Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Brașov.

În domeniul combaterii eroziunii solului, la indicația conducerii partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a acționat pentru generalizarea experienței înaintate a Stațiunii Perieni; în 34 de județe din zonele colinare, potrivit programului special întocmit, au fost organizate perimetre etalon pe 70 mii de ha, unde au început să se aplice asfamente antierozionale, cu întregul complex de lucrări agropedoameliorative.

Participanții la lucrările Plenarei au dat expresia întregii lor recunoștințe față de grija pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, o poartă dezvoltării și modernizării agriculturii, sprijinului permanent și multilateral, prețioaselor sale îndrumări și indicații date în repetate rânduri celor care lucrează în agricultură. Ei s-au angajat să facă totul pentru transpunerea neabătută în viață a programelor și măsurilor adoptate de conducerea partidului și statului, a sarcinilor și indicațiilor rezultate din cuvîntarea secretarului general al partidului. Oamenii muncii din agricultură și-au exprimat hotărîrea de a acționa cu fermitate pentru lichidarea grabnică a neajunsurilor și îmbunătățirea radicală a întregii activități din agricultură, să asigure stringerea la timp și de calitate a recoltei din această toamnă, să efectueze la timp și de calitate însămînțările la culturile din această epocă și să acționeze cu răspundere și angajare deplină pentru îndeplinirea exemplară a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului privind dezvoltarea agriculturii.

Ovidiu POPESCU

**În lumina orientărilor și indicațiilor
formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu**

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR PLANULUI

CONSTITUIND o nouă dovadă a caracterului larg democratic al societății noastre socialiste, o nouă atestare a justeții concepției de conducere macroeconomică încetățenită în ultimele două decenii prin care problemele majore ale dezvoltării economico-sociale sînt dezbătute sistematic și profund cu masele populare, cu specialiștii din diverse domenii de activitate, recenta Ședință comună a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor și a Consfătuirii cu activul din industrie și investiții, ale cărei lucrări s-au desfășurat în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a avut drept obiectiv analiza stadiului de îndeplinire a planului în cele opt luni ale acestui an și stabilirea măsurilor pentru realizarea planului pe anul 1983. Faptul că această ședință de lucru a reunit forurile de conducere colectivă din principalele domenii ale activității economice — industrie, agricultură, investiții — evidențiază caracterul unitar și armonios în care este proiectată evoluția economiei românești în acest cincinal, înțelegerea profundelor interdependențe ce există între industrie și agricultură, ramuri de bază ale economiei, fundament trainic al alianței tot mai puternice între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare. În același timp, direcțiile de acțiune și măsurile concrete adoptate pentru fiecare domeniu de activitate urmăresc ca, odată cu realizarea exemplară a obiectivelor înscrise în planul cincinal pentru anul în curs, să se creeze toate premisele necesare privind pregătirea tehnică, din toate punctele de vedere, a planului pe anii 1984 și 1985.

Potrivit aprecierilor formulate de secretarul general al partidului în cadrul

Ședinței comune, în perioada care a trecut din acest an activitatea desfășurată de oamenii muncii în diverse sectoare — industrie, agricultură, cercetare științifică, învățămînt, cultură — s-a înscris în parametrii calitativi și cantitativi stabiliți prin plan, în spiritul hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului. În industrie, planul producției a fost realizat cu o depășire de circa 10 miliarde lei. S-au obținut rezultate importante la principalii indicatori ai planului: productivitatea muncii, eficiența economică, reducerea consumurilor materiale și energetice, îmbunătățirea calității producției. În temeiul acestor realizări se „poate afirma — după cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită în cadrul Ședinței comune — că rezultatele în cele opt luni din acest an sînt în general bune, că în toate sectoarele de activitate s-au obținut realizări importante, ceea ce demonstrează capacitatea și forța economiei noastre socialiste, a oamenilor nranicii de a asigura împlinirea neabătută a programului de construcție socialistă, de ridicare continuă a gradului de civilizație, a bunăstării materiale și spirituale a poporului”.

Pe ansamblu, rezultatele înregistrate de colectivele de oameni ai muncii ce lucrează în economie sînt meritorii. Și-au făcut însă simțită prezența și o serie de neajunsuri a căror eliminare promptă va permite realizarea integrală a sarcinilor de plan anuale, crearea unei baze trainice pentru desfășurarea unei activități rodnice în viitor. După cum arăta secretarul general al partidului, sectoarele în care s-au înregistrat unele rămîineri în urmă sînt realizarea producției pentru export, și a exportu-

lui ca atare, precum și domeniul investițiilor, al punerii în producție a capacităților prevăzute pentru această perioadă. Datorate în special unor dificultăți de ordin organizatoric, aceste neîmpliniri pot fi depășite, pentru aceasta fiind create toate condițiile de bază. Au fost luate măsurile adecvate pentru asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale ritmice, a fost elaborată și adoptată o legislație adecvată în domeniul financiar, au fost create capacitățile de producție și forța de muncă necesare pentru realizarea integrală, la termen și de bună calitate a producției pentru export. Valorificarea acestor premise presupune — odată cu întărirea spiritului de disciplină la fiecare loc de muncă — aplicarea cu strictețe a ansamblului de măsuri adoptate în cadrul Ședinței comune, măsuri detaliate pe județ, pe ramură și subramură economică, la nivel de unitate productivă.

EVIDENȚIIND caracterul pregnant, intensiv al actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, direcțiile de acțiune și măsurile concrete stabilite pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1983 se concentrează cu precădere asupra laturilor calitative, de eficiență ale întregii activități. În consens cu această orientare, lucrările Ședinței comune, ideile sintetizate în cuvîntarea secretarului general al partidului pun accentul pe înfăptuirea unor corelații judicioase între diferitele secțiuni și indicatori de plan, între măsurile cu caracter productiv și cele organizatorice. Astfel, situarea în centrul activității întreprinderilor productive a obiectivului realizării integrale a planului la pro-

ducția fizică — sarcină subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu — reprezentată un obiectiv de cea mai mare importanță. Înfăptuirea prevederilor respective vădește un profund sens calitativ întrucât pe această cale se urmărește eliminarea din practica unităților a tendințelor de a se realiza planul global — adesea prin producerea suplimentară a unor sortimente mai simple sau cu valoare mai mare — în detrimentul realizării tuturor sortimentelor planificate, produse de care depinde însă finalizarea producției. „Realizarea producției fizice la toate sortimentele, până la ultimul șurub — ca să spun așa — până la ultimul cui, cel mai mic — arată secretarul general al partidului — trebuie să constituie o obligație și o sarcină pentru toate colectivele de oameni ai muncii, pentru toate întreprinderile, pentru toate organele și organizațiile de partid”.

În aceeași strategie a asigurării unui echilibru dinamic în procesul dezvoltării economiei naționale se înscriu și perfecționările care au drept obiectiv activitatea financiară și realizarea exportului. Reducerea cheltuielilor de producție — cu prioritate a celor materiale — reprezintă o cale principală de creștere a eficienței economice în fiecare întreprindere, stipulată clar de prevederile noului mecanism economico-financiar. Faptul că se înregistrează, pe alocuri, neîncadrări în normativele de eficiență se datorează modului unor nejudicioși în care sînt aplicate legile și hotărârile luate. „**Avem legi foarte bune; ele trebuie să fie aplicate — și organele financiare să-și îndeplinească fiecare obligațiile ce le au în această privință**”, arată astfel secretarul general al partidului. Afirmarea noii calități în domeniul rezultatelor financiare ale întreprinderilor se dovedește a fi condiționată în primul rînd de o schimbare de mentalitate la nivelul conducerilor unităților productive, a colectivelor de oameni ai muncii. Schimbare în mentalitate care trebuie să marcheze o creștere a chibzuinței cu care sînt cheltuite fondurile bănești existente, o înlăturare din practica întreprinderilor, din chiar limbajul economiștilor, a conducătorilor de unități economice a unor noțiuni cum sînt activitate neeficientă, pierderi planificate sau neplanificate.

În ce privește exportul — activitate cu caracter prioritar pe ansamblul economiei — realizarea integrală a sarcinilor prevăzute pentru acest an presupune o mai bună corelare între producția destinată exportului — a cărei pondere trebuie să sporească neîncetat la nivelul fiecărei întreprinderi — și realizarea exportului propriu-zis, deci obținerea contravalorii mărfurilor vîndute în alte țări. Or, din analiza activității desfășurate în opt luni ale actualului an de plan reiese

că, deși per total producția destinată exportului a fost realizată cu o anumită depășire, planul de export nu a fost îndeplinit la același nivel. Este evident, după cum s-a remarcat în cadrul Ședinței comune, că o asemenea situație este sub aspect economic nefirească: depășirea producției la export a presupus, inevitabil, o creștere a consumului de materii prime (cum a fost cazul la nichel, la cupru, la energie), fără ca să se obțină, prin vînzarea produselor, acoperirea acestor cheltuieli. „**Deci nu problema lipsei de aprovizionare — cum încearcă unii să spună — a determinat această nerealizare a planului de export, atrăgea atenția secretarului general al partidului în cuvîntarea rostită la Ședința comună, ci proasta organizare, lipsa de răspundere, încercarea de a face producție cit mai simplă și de a se prezenta astfel cu producția realizată**”. În aceeași optică apare imperios necesară o mai bună utilizare a capacităților de producție și a forței de muncă existente și, îndeosebi, orientarea mai bună a producției destinată exportului în concordanță cu cerințele beneficiarilor externi, cu nivelul de competitivitate pretins de piața mondială, cu parametri de eficiență prevăzuți.

ELEMENTELE la care ne-am referit anterior pot fi incluse în categoria direcțiilor strategice concepute să asigure înfăptuirea, la nivelurile stabilite, a sarcinilor prevăzute pentru anul în curs. În practică acestea se cer susținute prin măsuri ferme de impulsivitate a ansamblului de pîrghii economice prin intermediul cărora întreaga activitate din industrie, agricultură, investiții este înscrisă pe coordonate calitative tot mai înalte. Astfel, apare imperios necesar ca toate colectivele de oameni ai muncii să acționeze cu perseverență pentru reducerea continuă a consumurilor materiale, pentru încadrarea strictă în normativele de consum aprobate la nivel central și departamental, trebuie să se acționeze neabătut în vederea concretizării programelor vizînd recuperarea și refolosirea materiilor prime și a energiei.

Un loc aparte în strategia dezvoltării calitative îl ocupă creșterea în ritmuri înalte a productivității muncii. Desigur, este necesar să se acorde, ca și pînă acum, o importanță specială factorului tehnic în creșterea productivității: înnoirea fondurilor fixe, modernizarea acestora prin intermediul mecanizării și al automatizării. Dar, sublinia secretarul general al partidului, acest lucru nu trebuie să conducă la subestimarea celorlalți factori ce contribuie la sporirea rodniciei cu care este cheltuită munca socială. Organizarea superioară a fluxurilor tehnologice și a procesului de muncă, ridicarea continuă a nivelu-

lui de pregătire profesională a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, perfecționarea mecanismului de asimilare în producție a rezultatelor cercetării științifice constituie factori cu o pondere tot mai însemnată în creșterea productivității muncii. Iar prin potențarea acțiunii acestor factori cu efecte preponderent calitative se vor realiza progrese substanțiale în creșterea calității și fiabilității produselor, în sporirea capacității competitive a economiei naționale în ansamblu.

REALIZAREA sarcinilor de producție prevăzute pentru acest al treilea an al cincinalului 1981-1985, materializarea sarcinilor pe dimensiunea calitativă a activității dobîndesc o însemnată deosebită din perspectiva aplicării măsurilor de creștere a veniturilor oamenilor muncii, a nivelului lor de bunăstare. Pentru că realizarea obiectivului fundamental al orînduirii socialiste nu poate fi ruptă de calitatea activității economice. Dimpotrivă, așa după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „**Realizarea acestor măsuri cere eforturi serioase. Trebuie avut în vedere că realizăm mărirea retribuției în condiții grele, de criză economică mondială. În timp ce în multe țări are loc nu o mărire, ci o reducere a salariilor sau retribuției, crește în continuare șomajul. Cu atît mai mult trebuie să vedem și să înțelegem importanța deosebită, eforturile pe care le face economia națională, statul nostru socialist, pentru înfăptuirea hotărîrilor de partid și de stat privind creșterea în continuare a nivelului material și spiritual al poporului**”.

Își găsește, în aprecierile secretarului general al partidului, o deosebit de clară exprimare o corelație majoră a economiei socialiste potrivit căreia veniturile oamenilor muncii nu pot spori decît în măsura în care venitul național crește mai accelerat. Aprecieri programatică, validată de practică, și care trebuie să reprezinte pentru toți oamenii muncii un imbold în a-și intensifica eforturile pentru ridicarea calitativă a producției, pentru înfăptuirea prevederilor planului. Transpunerea în viață, prin munca energetică a colectivelor de oameni ai muncii, a măsurilor stabilite de recenta Ședință comună a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor și a Consfătuirii cu activul din industrie și investiții — măsuri elaborate cu aportul hotărîtor al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie chezașia dezvoltării armonioase a economiei naționale și, pe acest temel, chezașia sporirii neîntreprupte a bunăstării întregului popor.

Cristian POPESCU

O nouă expresie a grijii pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii

— Creșterea veniturilor în corelație strânsă cu rezultatele muncii —

RIDICAREA nivelului de trai al poporului în corelație tot mai strânsă cu creșterea avuției naționale constituie o coordonată fundamentală a politicii partidului. Parte organică a acestei politici, Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România privind majorarea retribuției personalului muncitor este o măsură veridică a consecvenței cu care partidul și statul nostru traduc în viață corelația bunăstare-dezvoltare economică în condițiile actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. — Aplicarea măsurilor de majorare a retribuției — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — demonstrează încă o dată, cu întreaga putere, că scopul suprem al politicii partidului, esența socialismului îl constituie omul, bunăstarea și fericirea sa, că tot ce se realizează în societatea noastră socialistă este destinat dezvoltării generale a buștelor de producție ale țării și ridicării pe această bază a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Elaborat sub direcția îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în concordanță cu Hotărârile Congresului al XII-lea al P.C.R., ale Conferinței Naționale din decembrie 1982, cu Programul de aplicare fermă a autoconducerii muncitorești, a autogestionii, de perfecționare a mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuție și de creștere a retribuției în acest cinciinal, Decretul de majorare a retribuției personalului muncitor vizează consolidarea multilaterală a corelației bunăstare-dezvoltare economică prin legarea mai strânsă a veniturilor individuale și colective de rezultatele complexe ale muncii depuse, de îndeplinirea integrală a planului de producție alături de aspectele lui cantitative și structurale, cât și în ce privește ridicarea calității producției și a exportului, creșterea productivității și reducerea cheltuielilor materiale, sporirea maximă a eficienței generale a activității întregii economii, a fiecărui colectiv de muncă.

Puterile dependente ce se creează prin recentul Decret în creșterea veniturilor și a nivelului de trai în general și nivelului de dezvoltare a forțelor de producție este o cerință obiectivă impusă atât de stadiul nou în care a pășit țara noastră, de accentuarea rolului și contribuției factorilor intensivi la creșterea economică, cât și de cerințele și condițiile concrete ale etapei actuale în care se află țara noastră, de marile posibilități — puse în evidență de practică — de aplicarea mult mai fermă a principiului socialist al repartiției după muncă, de îmbunătățirea și aplicării în viață — atât la scara socială, cât și la nivel colectiv și individual — a legității după care și în socialism nu se poate consuma mai mult decât se produce, de îmbinare mai eficientă a stimulării materiale și morale cu principiile etice și echității socialiste.

Purtând amprenta unor modalități și mecanisme noi de satisfacere a acestor cerințe, Decretul se impune atenției în primul rând prin aceea că asigură o majorare a retribuției nominale a întregului personal muncitor în 1983-1984 față de 1980 cu 10,4%, în medie pe economie. Dimensiunile adevărate ale resurselor care se angajează cu prilejul primei majorări de retribuție din acest cinciinal — corespunzătoare rezultatelor obținute în dezvoltarea economico-socială a țării în anii 1981-1983 — pot fi corect apreciate dacă ținem seama că avem de-a face cu o majorare generală a retribuției; pe fondul continuării politicii de ocupare deplină a forței de muncă și de garantare a locului de muncă în sfera acestei majorări intră întregul personal muncitor, toate categoriile acestuia, însumând peste 7,5 milioane oameni ai muncii.

Eforturile deosebite pe care le reprezintă resursele de fond de retribuție angajate de această primă etapă de majorare sînt dublate însă de un mecanism mult îmbunătățit de creștere a retribuției. Astfel, o parte a fondului de retribuție este alocat pentru majorarea retribuțiilor tarifare, iar o altă parte, mult sporită față de precedentele majorări, pentru creșterea părții variabile a retribuției nominale.

Majorarea retribuției nominale a întregului personal

CÎT PRIVEȘTE retribuția tarifară, aceasta va spori în medie pe economie cu 5,3%. Această creștere a retribuției tarifare include o serie de caracteristici importante, definitorii pentru politica partidului nostru de creștere a veniturilor din muncă și în

etapele precedente. În primul rînd, este de menționat că majorarea retribuției tarifare se face diferențiat pe unele categorii de personal: pentru muncitori retribuția tarifară medie se măjorează cu 5,5% pe economie, iar pentru restul personalului (personal operativ, personal tehnic-productiv și personal de administrație) cu 5,0%; în al doilea rînd, retribuția tarifară minimă — expresie a grijii partidului ca rezultatele dezvoltării economice să se resimtă în viața tuturor oamenilor muncii — se prevede să crească la 1 500 lei față de 1 425 lei; în al treilea rînd, în condițiile creșterii retribuției tuturor categoriilor de personal muncitor, raportul dintre retribuția tarifară minimă și cea maximă va rămîne stabil — de 1 : 5,52 ori; în al patrulea rînd, majorarea retribuției tarifare se realizează nu numai eșalonat începînd de la 1 septembrie a.c., pînă în august 1984, dar și în mod diferențiat pe ramuri, subramuri și activități. Astfel, în cadrul unor coeficienți de ierarhizare a rețelilor tarifare pentru muncitorii calificați la categoria 1 bază de 1 : 1,355 și pentru muncitorii calificați la categoria maximă-bază de 1 : 1,905 și în scopul asigurării prioritare a necesarului de forță de muncă și a stabilității acesteia, o serie de ramuri, subramuri și activități vor beneficia de majorări substanțiale, potrivit importanței lor pentru actuala dezvoltare a economiei naționale și condițiilor deosebite de muncă, așa cum se observă din datele tabelului.

Creșterea medie a retribuției tarifare

a) Pentru muncitorii din exploatarea la zi de cărbune și minereuri care lucrează pe excavatoare cu rotor portcupe cu capacități de peste 400 mc/oră, mașini de haldat cu braț de 50 metri lungime și alte utilaje grele din aceste categorii	20%
— Maiștrii care conduc formațiile de lucru la aceste activități	15%
— Personalul tehnic de execuție din secțiile și atelierele de producție din cadrul acestor activități	2 clase în plus
1 clasă în plus
b) Pentru muncitorii calificați din sectoarele de cocsificare a cărbunelui	15%
— Maiștri din cadrul acestor sectoare	10%
— Personalul tehnic de execuție și de conducere din secțiile de producție ale acestor activități	1 clasă în plus
c) Pentru muncitorii calificați de la forajul sondelor pentru țitei, gaze și cercetare geologică, puneri în producție, intervenții și reparații sonde, de la activitatea pentru creșterea factorului de recuperare a țiteiului din zăcăminte	18%
— Maiștrii din cadrul acestor activități	15%
— Personalul tehnic de execuție și de conducere din secțiile de producție ale acestor activități	1 clasă în plus
d) Pentru muncitorii calificați din tăbăcării, precum și pentru maiștrii din cadrul acestor activități	10,7%
e) Pentru muncitorii calificați din industria sticlei și ceramicii fine, precum și pentru maiștrii din cadrul acestor activități	10,4%
f) Muncitorii și maiștrii de la extracția petrolului și gazelor, retribuți pe baza nivelului A al rețelei petrol, în loc de nivelul B	9%
g) Muncitorii care execută lucrări de betonări și injecții subterane în galerii și puțuri la obiectivele hidroenergetice, precum și maiștrii care conduc formațiile de lucru de	

la aceste activități, retribuiți pe baza nivelului B al rețelei mine subteran în loc de nivelul C

— Personalul tehnic de execuție și de conducere din grupuri de șantiere de gradul II-VI, șantiere și loturi — organizate pentru executarea obiectivelor hidroenergetice

10%

1 clasă în plus față de grupa IV de ramuri

h) Muncitorii care lucrează la construcția bloc-sectiilor de nave și construcția ori repararea navelor, pe cală sau la dană, în întreprinderile de construcții navale de grad special, I și II, retribuiți pe baza nivelului A₀ al rețelei construcțiilor de mașini în loc de nivelul A

9%

1 clasă în plus față de ramura construcțiilor mașini A₀

— Maiștrii care conduc formații de lucru și personalul tehnic de execuție de la aceste activități

i) Muncitorii și maiștrii din întreprinderile mari și complexe de produse refractare — întreprinderile de produse refractare Alba-Iulia, 9 Mai — Turda, Pleașa — Ploiești, Aleșd și Răsăritul — Brașov — care execută cărămizi și alte produse refractare cu caracteristici tehnice ridicate, retribuiți pe baza rețelei ciment în loc de rețeaua materiale refractare

14%

5% mai mult față de șoferii care conduc autotobuscule din grupa VII de autovehicule

j) Conducătorii autotobusculelor de 50 tone și mai mari

— Conducătorii tractoarelor rutiere de 100—149 cai putere

5%

10% (față de cele utilizate pentru conducătorii tractoarelor rutiere de 60—99 cai putere)

— Conducătorii tractoarelor rutiere de 150 cai putere și mai mari

k) Personalul navigant imbarcat pe navele de 150 000 tdw și mai mari

1 clasă în plus față de cele utilizate la grupa VI de nave, în cazul personalului brevetat; 5% mai mare față de cele stabilite pe grupe de funcții, în cazul personalului nebrevetat

Accentuarea gradului de cointeresare

ALĂTURI de creșterea retribuiției tarifare, se prevede ca o bună parte a acesteia să se aloce pentru sporirea absolută și relativă a părții variabile. Astfel, dacă în 1980 în structura veniturilor din muncă partea variabilă deținea o pondere de 10-12%, iar cea tarifară de 88-90%, în trim. IV 1984 ponderea părții variabile va crește la 23%, concomitent cu diminuarea proporției retribuiției tarifare la 77%.

Creșterea ponderii și bineînțeles a funcțiilor părții variabile a retribuiției urmează să se realizeze în mod concret — specific prin toate componentele acesteia: **adaosul de acord**, peste retribuiția tarifară în cazul depășirii normelor de muncă sau sarcinilor de producție; **participarea la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor** — al cărei quantum va spori prin majorarea cotei de constituire la 4% față de 2% în prezent; **premiile pentru realizări deosebite**, care se vor constitui într-o cotă de 2% din fondul de retribuție față de 1% în prezent; **premiu pentru producția destinată exportului**, care vor fi mai mari decât stimulentele pentru producția destinată consumului intern; **premiu pentru economii de materii prime, materiale, combustibil, energie și forță de muncă**; alte premii din unele sectoare pentru îndeplinirea unor sarcini specifice; **sporul de vechime** neîntreruptă în aceeași unitate, menit să asigure stabilitatea forței de muncă: acest spor se va majora astfel încât ponderea lui în veniturile din muncă să fie de 5% în medie pe economie față de 2,9% până în prezent; alte sporuri și indemnizații, cum sint sporul pentru lucrul pe timp de noapte, sporul pentru lucru în condiții deosebite, sporul de șantier, indemnizația de conducere ș.a.; **compensațiile acordate oamenilor muncii pentru majorările de prețuri**.

O caracteristică de mare importanță pentru înțelegerea esenței perfecționărilor sistemului de retribuție o constituie faptul că atât partea tarifară, cât și partea variabilă sint condi-

ționate de realizarea diverselor forme și laturi ale rezultatelor muncii. Dacă în ce privește partea variabilă acest lucru este lesne de înțeles, întrucât această cerință s-a impus și până acum, în ce privește partea tarifară se cere precizat că, deși aceasta va continua să reprezinte practic ponderea cea mai mare în structura retribuiției din muncă, totuși realizarea ei nu se mai face automat. Potrivit unui alt Decret de aplicare a acordului global și a altor forme de retribuție specifice unor ramuri sau activități, prin mecanismul acordului global se are în vedere acordarea integrală a retribuiției tarifare de încadrare a fiecărui om al muncii **numai** în măsura în care indicatorii de plan se realizează integral (100%) sau se depășesc; dacă unul sau mai mulți din indicatorii prevăzuți în contractul de acord global sau în cazul utilizării unor forme specifice de retribuție nu se realizează, atunci retribuiția tarifară de încadrare se va diminua nelimitat în raport cu producția fizică, precum și în anumite cote pentru alți indicatori de plan.

Deplasarea care are loc în structura veniturilor din muncă are rațiuni economico-sociale profunde: dacă majorarea absolută a retribuițiilor tarifare păstrează interesul pentru pregătirea profesională și ridicarea calificării, creșterea absolută și relativă a părții variabile nu numai că poate conserva, dar chiar accentuează acest interes în legătură cu faptul că, în ultimă analiză, rezultatele totale ale muncii trebuie să reprezinte acoperirea materială a calificării, a tuturor veniturilor din muncă. În acest fel, partea variabilă a retribuiției alături de mecanismul specific al acordului global reprezintă o „piesă” de bază care trebuie să confere retribuiției în ansamblu o eficiență economică crescândă; ea este menită să contribuie la sporirea tuturor laturilor calitative ale producției și muncii, la devansarea sporirii retribuiției de creșterea productivității și eficienței economice, la afirmarea mai puternică a rolului retribuiției ca factor de cointeresare materială și de creștere economică.

Caracterul neplafonat al veniturilor

SPORIREA cointeresării materiale individuale și colective în vederea îndeplinirii și depășirii planului pentru întărirea ordinii și disciplinei în unitățile economice și în întreaga economie națională, pentru preocuparea întregului personal muncitor de gospodărire mai bună a proprietății socialiste și de sporire maximă a eficienței economice rezultă și din prevederea că **veniturile individuale provenite atât din partea tarifară, cât și din partea variabilă sint neplafonate**. Este cazul retribuiției tarifare (inclusiv a celei minime) în raport cu gradul de realizare a planului, al adaosului sau diminuării de acord și îndeosebi al sumelor care se pot obține sub formă de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, stimularea pentru participarea la realizarea producției de export, premii în cursul anului pentru realizări deosebite sau alte categorii de premii și stimulente.

Efectele stimulative ale măsurilor de majorare a retribuițiilor nominale se cer subliniate și pe un alt plan, acela că ele nu afectează beneficierea în continuare de către unele categorii de personal muncitor a drepturilor de alocație de stat pentru copii și chiriile pentru locuințe, nu modifică contribuția lunară pentru copiii din creșe și grădinițe până la 31 august 1984, bursele elevilor și studenților pentru anul școlar 1983/1984, iar compensațiile pentru majorarea prețurilor unor produse vor fi încasate în continuare de persoanele care prin majorarea retribuițiilor vor avea retribuiții tarifare mai mari de 4 000 lei.

În ansamblu, așa cum rezultă din Decretul de majorare a retribuițiilor nominale ale personalului muncitor, retribuiția reală va spori cu 5% în a doua jumătate a anului 1984 față de anul 1980, contribuind la ridicarea nivelului de trai al întregului personal muncitor.

Realizarea deplină a prevederilor Decretului privind majorarea retribuiției personalului muncitor, precum și aplicarea în cele mai bune condițiuni a Decretului referitor la acordul global și alte forme de retribuție specifice unor activități reclamă o disciplină și muncă exemplară din partea fiecărui om al muncii în realizarea și depășirea planului la toți indicatorii, gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor de producție, valorificarea eficientă a întregului potențial uman. În acest sens se cere avut în vedere — așa cum s-a subliniat la Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., cu prilejul aprobării majorării retribuițiilor întregului personal muncitor — de a se face eforturi pentru acoperirea în întregime a fondurilor necesare majorării retribuițiilor pe seama sporirii mai accentuate a productivității muncii care în fiecare ramură trebuie să fie mai mare decât creșterea retribuițiilor, astfel încât — în afara fondurilor necesare majorării retribuițiilor — să se creeze și resursele cerute de acoperirea altor cheltuieli generale ale statului.

dr. Gh. RĂBOACĂ

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Valorificarea eficientă a potențialului productiv din industria cărbunelui

DESFĂȘURAREA în bune condiții a activității productive în toate unitățile economice este strîns legată de asigurarea la timp și în cantitățile necesare cu materii prime, combustibili și energie. Măsurile adoptate în acest sens pe linie de partid și de stat au facilitat în acest an creșterea mai accentuată a producției din unitățile industriei extractive, îndeosebi la cărbune, minereuri și țifei.

După cum se știe, încă din primele luni ale acestui an s-a trecut la organizarea lucrului „în foc continuu” în minerii și în schelele petroliere, la înzestrarea cu utilaje și instalații moderne, la extinderea acordului global etc. Deși armata, în perioada celor opt luni ce au trecut din acest an, producția de cărbune a crescut cu aproape 5 milioane tone față de aceeași perioadă din 1962, ceea ce reprezintă un spor de circa 20 la sută. Creșteri importante ale producției au fost obținute și în unitățile petroliere.

Realizările, raportate la sarcinile de plan la zi, nu sînt însă pe măsura posibilităților, cerințelor economiei naționale. Alături de unități cum sînt: I.M. Lupeni, Cîmpu lui Neag și Petrila din Valea Jiului, I.M. Rovinari, Cariera Roșia Avans, I.M. Motru din județul Gorj, I.M. Cîmpulung Muscel, I.M. Filipești de Pădure, I.M. Horezu, I.M. Comănești, Schelele petroliere Găești, Moșoala, Zemeș etc., care au realizat depășiri substanțiale față de prevederile de plan la zi, există unități ale căror rezultate se situează sub nivelul sarcinilor. Aceasta a determinat nerealizarea unor importante cantități de cărbune și țifei, cu efecte negative asupra aprovizionării beneficiarilor.

Folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor mecanizate

VALEA JIULUI — unul din marile bazine carbonifere ale țării, care asigură în cea mai mare măsură cărbunele pentru cocs și semicocs, dispune de unități cu vechi tradiții în minerii, care aduc an de an un aport substanțial la realizarea prevederilor de plan. Una din aceste unități, Exploatarea minieră Lupeni, fruntașă în întrecerea socialistă în perioada ce a trecut din 1963 a reușit să dea peste prevederile de plan la zi mai bine de 15 000 tone cărbune cocsificabil.

Succesul este strîns legat de preocupările constante ale colectivului de aici pentru organizarea superioară a producției și a muncii (fronturi de exploatare pregătite din timp, mijloace mecanizate asigurate în numărul necesar și după specificul locurilor de muncă, brigăzi de muncă bine omogenizate, cu lucrători avînd o bogată experiență și tineri în formare etc.), pentru promovarea unor tehnologii avansate care permit obținerea de randamente ridicate pe fiecare brigadă și echipă. Productivitatea muncii în abataje a crescut, față de perioada corespunzătoare din anul trecut, cu aproape 2,5 tone pe post, ceea ce permite să se extragă zilnic la nivelul unității 700—800 tone mai mult cărbune. Numeroase brigăzi de minerii reușesc să obțină în mod constant, în condițiile noi de organizare a activității, lucrînd 8 ore, o productivitate de 19—20 tone cărbune pe post.

Tot în bazinul Văii Jiului, la Cariera Cîmpu lui Neag, minerii au reușit să încheie primele 8 luni din acest an cu un plus de producție de aproape 100 000 tone cărbune cocsificabil. Și aici, factorul determinant al succesului l-a constituit creșterea susținută a productivității muncii. Organizînd superior activitatea prin crearea de fronturi largi de muncă, unde capacitatea excavatoarelor să poată fi pe deplin folosită, desfășurînd munca în brigăzi, în 2 schimburi prelungite, folosindu-se mai bine mijloacele de transport etc., prevederile de plan au fost zi de zi nu numai îndeplinite ci și depășite. Anumite realizări au fost obținute și la exploatarea Anina și Petrila (-3 628 tone, respectiv +8 035 tone).

Pe lângă aceste realizări, există însă rămîneri în urmă care diminuează serios rezultatele obținute în acest mare bazin carbonifer al țării. O analiză a cauzelor care au determinat o atare stare de lucruri scoate în evidență factori comuni cum ar fi: utilizarea cu indici scăzuți a principalelor mijloace mecanizate din dotare, slaba organizare a activității în abataje, insuficiența în înzestrarea unei înalte discipline a muncii etc. Referindu-ne la modul cum sînt folosite în special marile complexe mecanizate, trebuie să arătăm că există mari diferențe atît între exploatarea și chiar în cadrul aceleiași unități. Dacă, de pildă, la Vulcan, Aninoasa sau Lonea toate complexele mecanizate ar fi funcționat pe întreaga perioadă planificată, dacă la fiecare din ele s-ar fi obținut randamentul stabilit, s-ar fi

putut extrage întreaga cantitate de cărbune ce este în prezent consemnată ca restantă. Din păcate, utilizarea unei neraționale a mijloacelor mecanizate datorită defecțiunilor și a lipsei de operativitate în înlăturarea acestora a împietat asupra posibilităților de realizare a sarcinilor. La acest neajuns s-a adăugat și neacoperirea posturilor de lucru planificate, îndeosebi în zilele de sfîrșit de săptămînă, datorită fie unor învoiri, fie absențelor de la lucru. Au existat, de asemenea, și deficiențe în aprovizionarea locurilor de muncă cu piese de schimb, lemn de mină, stîlpi metalici de susținere, în funcționarea benzilor de transport a cărbunelui etc.

În urma analizei cauzelor care au determinat nerealizarea planului, au fost stabilite măsuri pentru punerea în funcțiune a tuturor mijloacelor planificate a fi utilizate, atingerea unor randamente ridicate, îndeosebi la marile complexe mecanizate, organizarea superioară a activității în abataje cu stabilirea de sarcini concrete pentru fiecare component de brigadă, omogenizarea formațiilor de lucru cu personal avînd experiență și tineret sau noi veniți să lucreze în mină, întărirea ordinii și disciplinei, a controlului pe baza rezultatelor ce se raportează pe fiecare schimb și brigadă. Aceste măsuri cît și altele care privesc asigurarea de fronturi de lucru pe o perioadă mai îndelungată sînt de natură să conducă la recuperarea restanțelor și încadrarea în sarcinile de plan a tuturor exploatărilor din cadrul Combinatului minier Valea Jiului.

Generalizarea operativă, în toate unitățile, a experienței înaintate

INTR-UN ALT mare bazin carbonifer al țării, și anume cel al Olteniei, o serie de unități au obținut rezultate remarcabile în îndeplinirea sarcinilor. Bunăoară, întreprinderea minieră Rovinari (din cadrul Combinatului minier Rovinari) își onorează exemplar sarcinile ce-i revin, depășindu-și planul la zi cu peste 235 000 tone la extracția de lignit și cu peste 1,7 milioane mc la sterilul excavat. La baza succesului se află folosirea rațională a timpului de lucru de către majoritatea brigăzilor, scurtarea perioadei afectate reviziilor zilnice și săptămînale a utilajelor (îndeosebi a excavatoarelor de

mare capacitate și a benzilor de transport), prin efectuarea reparațiilor la timp și de bună calitate, pregătirea din vreme a noilor fronturi de lucru etc. Pe ansamblul întreprinderii media de utilizare a mijloacelor mecanizate este în acest an superioară cu peste 20 la sută în raport cu cea obținută în anul trecut. Asemănător stau lucrurile și la cariera Roșia Avans din cadrul aceleiași combinat, care și-a depășit prevederile de plan la zi cu peste 437 000 tone lignit.

Rezultate meritorii a obținut în cele 8 luni ce au trecut din acest an și întreprinderea Motru (din cadrul Combinatului minier Motru), care și-a depășit planul cu peste 56 000 tone cărbune energetic. Este semnificativ faptul că la această exploatare, concomitent cu depășirea cantitativă a planului, a crescut preocuparea și pentru îmbunătățirea calității cărbunelui livrat termocentralelor. Demne de menționat sînt și realizările din carierele Roșiuța și Jilț din cadrul aceleiași combinat, unități care au obținut o depășire a prevederilor pe 8 luni a.c. Și la aceste unități utilizarea mai bună a utilajelor, pregătirea din vreme a noi cîmpuri de exploatare, spiritul de ordine și disciplină au constituit factori principali ai asigurării succesului.

Pe ansamblul celor două combinate obtene, însă, realizările sînt diminuate de restanțele consemnate la alte exploatare, respectiv Roșia Peșteana, Tismana, Lupoia etc. Între cauzele principale care mențin producția sub nivelul prevederilor se numără: utilizarea sub indicii prevăzuți a mijloacelor mecanizate din dotare în cele mai multe unități de exploatare, neasigurarea din vreme a fronturilor de lucru pentru desfășurarea cu continuitate a activității de extracție, a transportului cărbunelui din cariere la depozitele centrale.

Despre neajunsurile în menținerea în stare de funcționare pe tot parcursul planificat a noilor instalații (îndeosebi excavatoare, benzi transportoare, autobasculante) revista noastră a mai scris. O parte din acestea au fost rezolvate, altele se mențin încă. Între acestea din urmă amintim: întâzieri în montarea unor noi utilaje de mare capacitate datorită nesosirii la timp a unor componente de la diverși furnizori din industria construcțiilor de mașini; nepregătirea din vreme a unor subsamble și piese de schimb în vederea executării operative a reparațiilor curente și capitale — fapt ce prelungește perioada de stagnare a utilajelor; exploatarea nerațională a unora din mijloacele din dotare (autobasculante, benzi transportoare etc.), fapt ce face ca imobilizările să se mențină la cote ridicate etc.

Eliminarea acestor neajunsuri impune o activitate de utilizare-întreținere a tuturor mijloacelor tehnice din dotare, bazată pe grafice cu termene, fișe de control și revizii, minuțioasă și personal cu o calificare corespunzătoare, asigurarea din vreme a pieselor de schimb pentru mecanismele supuse unei uzuri mai mari, permanentizarea echipelor de reparații care să execute lucrări de bună calitate etc. În unitățile în care s-a trecut la o asemenea organizare, utilajele se folosesc rațional și cu indici ridicați, perioada lor de funcționare fiind cu mult peste termenele planificate (I.M. Rovinari, I.M. Motru, I.M. Jilț etc.). Experiența acestor întreprinderi ar trebui să fie mai îndeaproape studiată și generalizată în toate unitățile miniere din bazinul oltean.

Dat fiind specificul activității, cu majoritatea exploatărilor în carieră, se cere desfășurarea unei activități de pregătire a noilor fronturi de lucru, respectiv descoperări, crearea de drumuri de acces pentru utilaje grele, desecări etc. La întreprinderea minieră Jilț, de pildă, concomitent cu extrasul cărbunelui la zi, se lucrează în devans la crearea de noi fronturi de exploatare a lignitului, de noi capacități de producție cu rezerve exploatabile cît mai mari. Prin lucrări de descoperire a stratului de cărbune, atît în cariera Jilț-Sud cît și în alte microcarriere ale unității respective, au fost create rezerve de lignit exploatabil de peste 550 000 tone. Asigurîndu-și din vreme rezervele necesare realizării planului, întreprinderea Jilț își îndeplinește luna de lună sarcinile și expediază la beneficiari cantități suplimentare de cărbune.

Evident, experiența acestei unități este cunoscută. Cu toate acestea, la alte exploatare — întreprinderile miniere Lupoia, Roșia Peșteana, Tismana etc. — asigurarea fronturilor exploatabile nu se face din vreme, creîndu-se goluri în activitatea de extracție, utilajele fiind deplasate în locuri nepregătite temeinic, cu repercusiuni asupra randamentelor etc. Printr-o organizare mai bună a activității și, îndeosebi, prin asigurarea de fronturi de lucru cu rezerve mari de cărbune, fiecare unitate din ambele combinate miniere ar putea nu numai să-și îndeplinească zilnic prevederile de plan, dar să extragă și să livreze beneficiarilor cantități în plus.

Desigur, neajunsurile semnalate, impun în continuare măsuri hotărîte la nivelul fiecărei unități miniere pentru asigurarea unei ritmicități corespunzătoare a producției, folosirea la întreaga capacitate a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, complexelor mecanizate din dotare etc., și, pe această bază, recuperarea restanțelor în livrarea cărbunelui către beneficiari, realizarea integrală a planului pe acest an și pregătirea temeinică a producției din 1984.

V. BOESCU
C. BĂRNEA

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Sistem tensometric modular

P ÎNTRU cele mai remarcabile realizări originale obținute în ultimii ani de industria noastră electronică figurează și acest sistem tensometric circuita proiectantului (Institutul de cercetări electronice) și fabricanților (întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale) i-au dat indicativul N 2300. Modernul sistem are în componența sa toată aparatură electronică necesară prelucrării și afișării semnalelor generate de un traductor. Fiind realizat sub formă modulară el permite constituirea unei multitudini de configurații de măsură care reușește să rezolve o gamă foarte largă de probleme cu minimum de aparatură.

Cele șapte module din componența acestui sistem (modul

amplificator cu frecvență purtătoare de 5 KHz; modul de alimentare și de afișare analogică; modul de alimentare și afișare numerică pentru măsurarea valorilor de vîrf, medii și eficace; de etalonare de precizie; de conectare și de echilibrare; de conectare manuală pentru 12 puncte), permit constituirea unui număr mare de configurații: tensometre cu un canal, cu două canale, cu trei canale și cu șase canale; cu un canal și cu conectare în 12 puncte; cu prelucrarea mărimilor dinamice; cu etalonare — fiecare din ele putînd avea afișaj analogic sau numeric. Este posibilă, de asemenea, conectarea și a unor instrumente înregistratoare exterioare care permit urmărirea simultană a tuturor canalelor. Tensometrele cu afi-

șaj numeric au ieșiri de date în cod BCD care fac posibilă prelucrarea informațiilor de măsură pe calculator.

Traductoarele compatibile cu sistemul N 2300 fac posibilă și măsurarea unei mari diversități

de mărimi neelectrice, flexibilitatea oferită de execuția modulară permițînd adaptarea tipului de aparat la cerințele concrete ale aplicației.

C. E.

Reducerea cheltuielilor materiale — la baza sporirii eficienței economice

REDUCEREA cheltuielilor cu materiile prime, materialele auxiliare, combustibilul și energia căpătă valențe tot mai mari în condițiile în care dezvoltarea economico-socială în ritm susținut a economiei implică existența unor resurse tot mai mari și diversificate pentru asigurarea unei producții superioare. Or, dacă ținem seama de caracterul limitat al acestor resurse, reducerea consumurilor materiale, a cheltuielilor materiale în general apare ca un obiectiv esențial pentru fiecare întreprindere economică în parte.

ÎNTEPRINDEREA metalurgică Iași, producătoare de țevi sudate și profile formate la rece din benzi de oțel, are o structură a costurilor de producție cu o pondere mare a cheltuielilor materiale. Cunoașterea structurii costurilor de producție are o însemnătate deosebită, deoarece ea permite conducerei întreprinderii să analizeze, să descopere operativ și să ia măsuri cu privire la calitatea activității economice, să mobilizeze rezervele interioare care pot conduce la reducerea acestora. Se desprinde deci concluzia că pentru reducerea cheltuielilor materiale și ridicarea eficienței producției, trebuie acționat în primul rând asupra consumurilor specifice de materii prime și materiale fără să se neglijeze nici celelalte elemente ale costurilor de producție.

În scopul reducerii continue a cheltuielilor de producție, în cadrul întreprinderii s-au întocmit programe speciale de măsuri pentru diminuarea consumurilor de materii prime și a celor energetice (energie electrică, gaz metan, abur tehnologic, apă potabilă și industrială etc.). Această preocupare se poate constata din modul cum s-a realizat indicatorul „cheltuieli la 1 000 lei producție marfă” în semestrul II 1982 și pe 5 luni din 1983 (tabelul nr. 1).

Deși atât în 1982, cât și în prima parte a anului 1983 au existat unele greutăți în aprovizionarea cu materii prime (bandă laminată din oțel, zinc etc.), prin efortul conjunct al colectivului de oameni ai muncii din întreprindere, cheltuielile totale, dar mai ales cele materiale, au fost reduse sub nivelul din plan și sub cel realizat în anul precedent, contribuind în felul acesta la diminuarea costurilor țevelor sudate și al profilelor formate la rece, la creșterea venitului net al întreprin-

derii și, implicit, la creșterea venitului național.

PENTRU reducerea cheltuielilor materiale s-a acționat în funcție de specificul fiecărei secții, fiecărui atelier și loc de muncă. Principalele direcții de acțiune au fost:

1. **Reducerea consumurilor specifice.** De la începutul fabricației de țevi sudate — cu circa 20 de ani în urmă — și până în prezent, consumurile specifice de bandă au fost reduse, în medie, cu 60 kg/t de produs. Aceste realizări au fost posibile datorită acțiunilor întreprinse pe linia perfecționării tehnologiilor de fabricație, ridicării calificării personalului muncitor, mai bună organizare a muncii și a producției etc. În mod concret, aceste măsuri au cuprins:

- modernizarea tehnologiilor utilizate la toate instalațiile de fabricare a țevelor și profilelor, astfel încât acestea se situează în prezent la nivelul celor mai noi cuceriri ale tehnicii mondiale în materie de țevi sudate și profile;

- optimizarea, pe baza studiilor efectuate, a fișierii benzilor de oțel la liniile de pregătire, cu ajutorul calculatorului electronic, spre a se evita pierderile prin marginile neutilizabile care se valorifică ca fier vechi;

- îmbunătățirea aprovizionării cu benzi de oțel de la C.S. Galați, în sensul sporirii exigențelor la controlul calității rulourilor de bandă livrate de furnizor. Totodată, s-a construit o linie mare de fișiere a benzilor livrate în rulouri mari de până la 40 tone, cu reducerea pierderilor tehnologice de metal;

- reglarea și urmărirea permanentă, de către operatorii de la liniile de sudură a țevelor, a parametrilor de lucru, conform prescripțiilor tehnologice, laminarea țevelor la toleranțe negative, în limitele admise de standarde, în vederea reducerii consumului de metal pe tona de produs;

- ambalarea în forme geometrice și depozitarea cât mai corectă a țevelor în loje spre a se evita degradarea lor.

2. **Diminuarea consumurilor energetice, în special a energiei electrice, aburilor tehnologici și gazului metan.** Acțiunile întreprinse privind etanșarea halelor de producție pentru a se elimina pierderile de căldură în timpul

iernii, crearea de perdele de aer la uși, respectarea regimului de funcționare a instalațiilor de încălzire centrală pe timpul iernii pentru obținerea temperaturilor optime de lucru în halele de producție și birouri, modernizarea iluminatului și raționalizarea consumului de energie electrică, eliminarea pierderilor de aer din instalații prin buna întreținere a acestora și încadrarea în presiunea de regim, etanșarea și buna întreținere a cuptoarelor la liniile 4 XU, 89 mm, 114 mm, în scopul reducerii consumului de gaz metan și energie electrică au condus la diminuarea cheltuielilor materiale pe total cu circa 3—4 la sută.

3. **Îmbunătățirea structurii producției.** Prin introducerea în fabricație a țevelor de dimensiuni mici, cu grad mai mare de complexitate și, în același timp, de dificultate în execuție, cu valoare de întreținere mai mare, al căror preț de livrare este superior prețului țevelor de dimensiuni mari s-au creat condiții pentru valorificarea mai bună a materiilor prime. Aceste țevi sînt mult solicitate atât pe piața internă cât și pe piața externă, se livrează în mare parte în lungimi fixe de fabricație, cu condiții speciale de ambalare și conservare. Îmbunătățirea structurii este pusă în evidență cu ajutorul tabelului nr. 2 din care rezultă cantitățile în creștere de țevi mici din gamă 3/8", 1/2" și 3/4" și a indicatorului „masa medie” pe anii 1981, 1982.

În prezent, s-a trecut la asimilarea în fabricație pe o stație pilot a unor noi țevi pentru frigider, și aparatură fină care vor elimina importurile și vor mări gradul de valorificare a metalului.

Tabelul nr. 2

Dimensiunea	1981	1982
3/8"	1,2	1,7
1/2"	5,7	5,6
3/4"	5,7	5,9
1"	12,7	8,7
masa medie kg/m	3,45	3,41

4. **Creșterea calității produselor.** Prin respectarea tehnologiilor de fabricație și a standardelor și normelor de fabricare a țevelor sudate și a profilelor formate la rece. Calitatea produselor a marcat un continuu progres. În prezent noțiunea de rebut a dispărut din limbajul producătorilor de țevi și profile din întreprindere, iar cantitatea de țevi declasate ce se livrează cu bonificație de preț de 10 la sută și care rezultă în mod inerent din fabricație a scăzut de la an la an.

Colectivul de oameni ai muncii din întreprindere acționează pentru îmbunătățirea în continuare a activității de producție, prin perfecționarea organizării muncii și a producției, ridicarea pe o treaptă mai înaltă a eficienței economice, pentru a putea răspunde sarcinii stabilite de conducerea superioară de partid și de stat ca, până în anul 1985, cheltuielile de producție să se reducă cu 30 lei la 1 000 lei producție marfă.

Onofrei PARASCAN

director al Întreprinderii metalurgice Iași

Tabelul nr. 1

Indicatorul	Sem. II 1982	5 luni 1983	Reducere 1983 față de 1982
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă	—1,0	—1,2	—0,5
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	—3,9	—2,7	—12,1

PROMOVAREA EXPORTURILOR COMPLEXE

Opinii pe marginea unei investigații în cadrul a 20 de unități economice cu sarcini de export

UNUL din sectoarele cele mai eficiente ale exportului îl constituie astăzi exporturile complexe, care reunesc într-o ofertă unică export de mărfuri și tehnologie (licențe, engineering, asistență tehnică, service etc). De aceea analiza cadrului intern de cooperare între furnizorul general extern, pe de o parte, și furnizorul general intern și proiectantul general, pe de altă parte în cadrul livrărilor complexe se înscrie ca o prioritate a perfecționării relațiilor de furnizare la export. Investigația efectuată de Institutul de economie mondială pe această temă în cadrul a 20 de unități îndeplinind una sau alfa din funcțiile menționate (I.C.E.-uri, centrale și întreprinderi industriale, I.C.S.I.T.-uri) a permis formularea unor valoroase propuneri pe linia perfecționării mecanismului de derulare a exporturilor complexe, creșterii promptitudinii și competitivității. Ele răspund sarcinilor trasate lucrătorilor din sistemul de comerț exterior de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la recenta Ședință comună a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor și a Consfățuirii cu activul din industrie și investiții cu privire la îmbunătățirea organizării, creșterea răspunderii și eliminarea tendinței de a realiza produse de export cât mai simple.

Sarcinile stabilite de conducerea de partid pe linia majorării și diversificării exporturilor complexe în condiții de eficiență economică sporită, impun ca, pornindu-se de la experiența dobîndită pînă în prezent, să se perfecționeze în continuare activitatea desfășurată în acest domeniu pentru a se asigura valorificarea superioară pe piața externă a mărfurilor și serviciilor și folosirea în mai mare măsură a creativității și a inteligenței tehnice și comerciale românești.

Avînd în vedere aceste cerințe majore, precum și rezultatele documentării și consultărilor avute cu specialiști din numeroase întreprinderi de comerț exterior și alte unități economice, considerăm că ar fi utile măsuri concrete în principal pe următoarele planuri:

a) asigurarea nivelului tehnic și calitativ corespunzător utilajelor și echipamentelor livrate;

b) alinierea la nivelul și condițiile de preț practicate pe plan internațional, în vederea asigurării competitivității ofertelor românești;

c) perfecționarea cadrului legal în scopul asigurării unei mai mari flexibilități și operativități în contractarea și realizarea exporturilor complexe.

Formulăm, în cele ce urmează, unele direcții posibile de acțiune în vederea atingerii obiectivelor amintite.

1. Coordonarea activității participanților la un export complex este o problemă cheie pentru realizarea exportului în condiții corespunzătoare și pentru intensificarea acestei activități dat fiind faptul că la fiecare export complex participă zeci și sute de unități economice (de exemplu, la exportul unei rafinării participă circa 900 unități economice), subordonate unor ministere diferite, cu interese diferite și care, în același timp, au multe alte sarcini de îndeplinit. Măsurile luate prin H.C.M. nr. 1741/1974 pentru stabilirea furnizorilor generali, principial juste, nu mai sînt într-un totu actualitate și nu și găseseră aplicare întotdeauna în practică. De aceea, și țînînd seama atît de experiența dobîndită în materie cit și de tendințele conturate pe plan internațional, considerăm necesar:

a) să fie actualizate listele de furnizori generali externi, furnizori generali interni și proiectanți generali stabilite prin H.C.M. nr. 1741/1974, în care sens ministerele interesate ar putea iniția un proiect de act normativ corespunzător;

b) să se perfecționeze statutul legal al furnizorului general intern — element esențial în coordonarea activității tuturor unităților economice furnizoare și a proiectantului general — pentru ca acesta să devină apt să-și exercite atribuțiile care îi revin. În acest sens, centrala industrială sau unitatea economică investită cu calitatea de furnizor general intern ar trebui să aibă posibilitatea de a se organiza în acest scop nu numai din momentul introducerii în plan a exportului complex — adică după încheierea contractului comercial internațional —, ci chiar mai înainte de acest moment, întrucît activitatea de furnizor general intern începe de la ofertare și contractare, dacă nu chiar de la prospectarea pieței, ceea ce face indispensabil un aparat comercial pe măsură;

c) să se constituie (așa cum se procedează în alte țări) cite o întreprindere pentru fiecare export complex de amploare — subordonată unui minister economic — care să funcționeze pe toată durata de realizare a exportului și să se ocupe de toate activitățile implicate (proiectare, achiziționări de mașini și utilaje, executare de lucrări, aprovizionare cu materiale etc.) pînă la darea în folosință a obiectivului. O astfel de întreprindere ar urma să aibă o schemă de organizare proprie și și-ar retribui personalul din prețul obținut în contractul comercial internațional. (Există, de altfel, și pe plan intern exemple concrete în această direcție: centrala care construiește Canalul Dunăre-Marea Neagră sau cea care construiește metroul bucureștean);

d) să se studieze posibilitatea constituirii de asociații temporare pe obiect, grupări fără personalitate juridică, de către mai multe întreprinderi de comerț exterior, care, fiecare în parte, poate exporta părți dintr-un export complex (mărfuri, lucrări, prestări de servicii etc.); exportul complex s-ar realiza de către întreprinderi de comerț exterior cu obiecte de activitate complementare, aflate în raporturi de colaborare și coordonare liber consimțite, care, pe de o parte, și-ar împărți sarcinile ce le revin, iar, pe de altă parte, față de partenerul străin, ar răspunde solidar (între ele, în limita participării la export). În acest fel ar putea participa la export orice întreprindere de comerț exterior care a identificat o astfel de operațiune comercială (și care, în condițiile actuale, dacă nu intră în obiectul său de activitate ar fi eliminată), și-ar asuma rolul de „lider” sau mandatar al grupului acea întreprindere care este mai apreciată de partenerul străin sau mai cunoscută pe piață, iar divergențele de interese și-ar găsi o rezolvare mult mai ușoară; de asemenea, beneficiile s-ar împărți proporțional cu participarea — exprimată în termeni financiari — a fiecărei întreprinderi;

e) studierea posibilității ca, pentru armonizarea intereselor furnizorului general extern, furnizorului general intern și ale proiectantului general, toți acești factori să se afle în subordinea aceluiași minister, fie a celui care fabrică mașinile și utilajele, fie a celui care deține tehnologia. În cazul în care acest lucru nu este posibil datorită structurii actuale a institutelor de proiectare, s-ar putea lua în considerare crearea de grupe (colective) de proiectare pentru exporturi complexe la furnizorul general extern sau la furnizorul general intern, care să fie retribuite exclusiv din lucrările executate pentru export (și care, astfel, nu ar mai fi în subordinea unor ministere diferite).

2. Modul în care sînt stabilite și efectele pe care le produc legăturile contractuale dintre participanții la un export complex sînt esențiale pentru realizarea exportului la timp și în condițiile convenite cu partenerul străin. Practica de pînă acum arată, însă, că nu întotdeauna legătura contractuală poate fi stabilită în condiții corespunzătoare, deoarece nu se răspunde sau se răspunde tardiv la o cerere de ofertă, nu se onorează la termen sau corespunzător obligațiile contractuale și nu există instrument prompt și eficient pentru sancționarea unității în culpă sau nu se poate denunța un contract economic neexecutat ori executat necorespunzător, cu toate consecințele care decurg de aici pentru raporturile cu partenerul străin. Pentru eliminarea unor dificultăți de acest tip considerăm că ar fi util:

a) instituirea unui sistem de amenzi care să se aplice proiectantului general și unităților furnizoare care nu răspund sau răspund cu întîrziere la cererile de oferte pentru export primite de la furnizorul general extern sau de la furnizorul general intern, amenzi care să se impute conducerii unităților în culpă; o asemenea sancțiune nu există în prezent în legea contractelor economice, iar comportarea necooperantă a institutelor de proiectare sau a unităților economice nu poate fi contracarată;

b) acordarea, după caz, furnizorului general extern, furnizorului general intern sau antreprenorului general, a dreptului ca, în cazul în care unitățile economice nu livrează mărfuri (mașini, utilaje, materiale de construcții etc.) la termen sau de calitate corespunzătoare, să poată rezilia respectivele contracte și să se aprovizioneze cu astfel de mărfuri sau părți componente de la orice furnizor român, chiar fără repartiție, plătind eventuale diferențe de preț pe care să le recupereze de la unitatea economică al cărei contract a fost reziliat parțial sau

integral. Această măsură apare utilă, deoarece Legea contractelor economice nu permite rezilierea unui contract economic neexecutat la termen sau executat necorespunzător, iar sancționarea furnizorului în culpă — în cazul în care marfa este destinată exportului, iar operațiunea se realizează prin intermediul contractului de comision — se face numai în măsura în care se plătesc penalități sau daune partenerului străin (care, apoi sînt recuperate de la unitățile economice în culpă).

3. Operativitatea lucrărilor pregătitoare este esențială pentru crearea condițiilor minime corespunzătoare participării la licitații internaționale. Deseori, însă, în practică nu se respectă această cerință, cu implicații negative asupra ansamblului activității de exporturi complexe. În consecință, credem că s-ar putea avea în vedere:

a) întreprinderea unor măsuri efective vizînd **simplificarea sistemului de avizări și aprobări necesare pentru participarea la o licitație în străinătate** și, în general, pentru contractarea unui export complex (de la elaborarea ofertei tehnico-comerciale și obținerea negațiilor pentru utilajele, echipamentele și materialele care nu se produc în țară, pînă la aprobarea importurilor de completare, a condițiilor de credit, a prețului sau a indicatorilor de eficiență). Prin această simplificare s-ar reduce timpul de pregătire a participării la licitație, ceea ce ar permite întreprinderilor de comerț exterior să se încadreze mai ușor în durata relativ scurtă (25—40 zile, în general) pe care o au la dispoziție în acest scop; în același timp, ar fi degrevate unele organe de la astfel de activități;

b) stabilirea de către unitățile economice a unor **liste, revizuite anual, cu tipuri de instalații complexe exportabile**, cu un minim de indicatori obligatorii, cum ar fi: limita minimă de preț, curs de revenire, durata (în luni) în care ar putea fi livrată, parametrii tehnico-economici, consumuri, piese de schimb ce pot fi asigurate, importuri de completare necesare. Astfel de indicatori orientativi ar urma să fie corelați cu cei practicați pe piața internațională pentru instalații similare. În acest mod, furnizorul general extern ar putea face oferte cu promptitudine, consultînd organele în drept numai în cazurile în care indicatorii stabiliți nu pot fi realizați și sînt necesare derogări sau pentru aspecte ce depășesc cadrul indicatorilor prestabiliți.

4. Deseori unitățile economice nu sînt interesate în a participa la efectuarea de exporturi complexe, mai ales în cazurile în care, în ansamblul indicatorilor de plan, planul de export ocupă un loc secundar. Această situație are efecte negative asupra realizării exporturilor complexe românești. În consecință, pentru cointereresarea unităților economice în identificarea și participarea în realizarea de exporturi complexe pe măsura posibilităților reale ale industriei românești, considerăm că ar fi utile următoarele măsuri:

a) **conferirea unui rol sporit indicatorului „plan de export“** în judecarea activității globale a unităților implicate în realizarea de exporturi complexe, ameliorîndu-se situația actuală, în care, uneori, exportul nu figurează între cei 2—4 indicatori obligatorii pe baza cărora se comensurează activitatea desfășurată;

b) studierea posibilității ca, pentru mașinile, utilajele, în general pentru componentele unui export complex, furnizorii interni să poată primi prețuri superioare celor practicate pe piața internă (cum se întîmplă, de exemplu, în R. P. Bulgaria sau în R. D. Germană); în acest mod ar crește interesul unităților economice în ceea ce privește participarea la un export complex;

c) acordarea în favoarea întreprinderilor de la care provin specialiștii ce acordă asistență tehnică în străinătate a unei cote din aportul valutar obținut din activitatea acestor specialiști, cotă care să fie folosită pentru acoperirea unor necesități de import ale acestor întreprinderi; totodată, aceste sume ar putea fi incluse în calcul și pentru a beneficia de stimulente în valută conform Legii nr. 12/1980. În acest mod, ar fi cointereseate și unitățile economice de la care provin specialiștii în trimiterea de personal la asistență tehnică în străinătate;

d) acordarea unei cote de comision întreprinderii de comerț exterior care identifică și facilitează realizarea unui export complex, chiar dacă nu intră în obiectul său de activitate și nu participă efectiv la realizarea acestuia. În acest fel, întreprinderile de comerț exterior care nu au în obiectul lor de activitate acest tip de exporturi ar fi interesate să identifice și să colaboreze la realizarea de exporturi complexe, ceea ce ar fi în interesul economiei naționale.

5. Este cunoscut faptul că participarea la unele licitații internaționale nu este încununată de succes și datorită faptului că prețurile oferite pentru exporturile complexe românești sînt superioare celor practicate de concurență, fiind deci necompetitive. Aceasta deoarece, pe de o parte, la fixarea prețurilor se urmărește obținerea unui nivel egal cu prețurile cumulate ale tuturor componentelor exportului complex, transformat în

valută străină; pe de altă parte, nu întotdeauna prețul extern obținut a fost împărțit între participanții la realizarea complex în raport cu contribuția lor reală la realizarea acestuia.

Pentru evitarea unor astfel de situații se pot avea în vedere:

a) asigurarea respectării cerinței fundamentale ca la stabilirea prețurilor externe să se pornească de la prețurile practicate pe piața internațională pentru același tip de exporturi complexe, realizate în condiții comparabile; pe această bază este necesar ca, pe de o parte, să se întreprindă măsuri ferme pentru diminuarea costurilor de producție și pentru creșterea productivității muncii, iar, pe de altă parte, să se revizuiască modul de stabilire a prețurilor interne pentru ca acestea să reflecte costurile reale de producție;

b) studierea posibilității ca, pînă la corelarea tuturor prețurilor componentelor unui export complex cu prețurile internaționale, să se calculeze un singur beneficiu pentru întregul export complex pe componentele sale principale (proiecte, mașini și utilaje, lucrări de construcții-montaj, asistență tehnică), care să se împartă apoi, corespunzător contribuției, la toate unitățile economice participante. Aceasta ar facilita eliminarea practicii conform căreia, la fiecare component sau la fiecare fază de producție costurile se încarcă cu cote de beneficiu, cu consecințe nefavorabile asupra prețului global de ofertă la export;

c) revizuirea practicilor de formare a prețurilor în institutele de proiectare, astfel încît să se elimine posibilitățile de supraîncărcare a acestora. De menționat că, uneori, chiar în cazuri în care se utilizează părți substanțiale de proiecte deja elaborate pentru alte exporturi, la stabilirea prețurilor finale nu se ia în considerare faptul că, cel puțin parțial, contravaloarea unora din lucrările de proiectare a fost deja recuperată cu ocazia elaborării unor proiecte anterioare ceea ce grevează, în final, asupra prețului.

d) acordarea unei atenții sporite modului în care sînt stabilite și incluse în prețul extern costurile lucrărilor de construcții-montaj care, deseori, grevează asupra nivelului prețului de ofertă pentru exportul complex, în sensul că ponderea acestora se situează la niveluri superioare ponderii deținute în prețurile externe oferite de concurență, ceea ce conduce la lipsă de competitivitate de preț. În acest sens, s-ar putea avea în vedere posibilitățile de utilizare a unor materiale și lucrări de organizare de șantier tipizate, de natură să reducă costurile respective.

6. Alte măsuri ar putea privi:

a) crearea posibilităților pentru ca remediile sau completările necesare la componentele unui export complex să poată fi comandate, la nevoie, de către întreprinderea de comerț exterior (furnizorul general extern) direct producătorului și contra cost, urmînd ca localizarea cheltuielilor respective să se facă definitiv la terminarea exportului complex, la partea în culpă (producător, proiectant etc.). Apare oportună o astfel de rezolvare deoarece, pe de o parte, imposibilitatea actuală a furnizorului general extern de a se adresa direct producătorului, întîrzie rezolvarea reclamațiilor, iar pe de altă parte, practica a demonstrat că numai remediile și completările contra cost au fost executate rapid de către producător;

b) instituirea unui sistem de amenzi în favoarea bugetului republican, aplicabile de către organele Băncii Naționale unităților economice în cauză, în cazul în care componentele unui export complex nu sînt livrate la termen sau sînt de calitate necorespunzătoare, amenzi care să fie apoi imputate persoanelor fizice vinovate. Astfel de amenzi apar necesare întrucît în prezent, date fiind caracteristicile contractului de comision, furnizorul general extern nu dispune de nici un instrument pentru a constrînge aceste unități să-și onoreze la timp și în mod corespunzător obligațiile asumate (sanționarea acestora se poate face numai indirect, dacă se plătesc despăgubiri sau penalizări partenerului extern);

c) stabilirea unor competențe detaliate și obligatorii în sarcina Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Mărfurilor în ceea ce privește asigurarea unui control riguros al calității livrărilor românești. Acest organ specializat ar urma să asigure finalizarea controlului de calitate efectuat în unitățile producătoare cu participarea întreprinderilor de comerț exterior și să răspundă — inclusiv patrimonial — în cazul constatării unor lipsuri calitative la mărfurile livrate în cadrul unor contracte de export complex. În acest mod, s-ar evita neplăcerile și cheltuielile suplimentare încumbate de controlul calitativ în prezent uneori formal efectuat de I.G.S.;

d) Inițierea unui act normativ în scopul reglementării vînzărilor pe credit, prin care să se stabilească competențe de aprobare pe trepte (ministere economice, M.C.E.C.E.I. etc.) în raport de valoarea exportului și de durata creditului.

dr. Victor BABIUC
dr. Adrian CONSTANTINESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Accelerarea vitezei de rotație a fondurilor

VITEZA de rotație caracterizează gradul de eficiență al utilizării mijloacelor circulante de care dispune fiecare unitate economică; cu cât fondurile circulante sînt trecute într-un interval de timp mai scurt prin toate stadiile proceselor de producție, cu atît se reduce durata de imobilizare, sporește aportul lor la ridicarea eficienței activității productive prin creșterea beneficiilor posibilă de realizat în acest fel, evitarea supranormativelor și a penalizărilor. În această direcție, în condițiile întăririi autogestiunii și autofinanțării, ale aplicării sistemului de retribuire a muncii conform prevederilor decretelor aprobate recent de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în întreprinderi se depun ample eforturi în vederea: ● îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale a procesului de producție, ● creșterii productivității muncii, realizării unei producții fizice sporite de calitate superioară, ● reducerii costurilor de producție, ● îmbunătățirii desfacerilor, prin livrarea la timp a producției fizice contractate, ● încasării la timp a produselor vîndute ș.a. În legătură cu toate acestea tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „în centrul activității de conducere trebuie să stea creșterea vitezei de rotație a fondurilor materiale și financiare încredințate unităților economice... Totodată, acționînd pentru scurtarea ciclului de aprovizionare-fabricație-desfacere, va trebui să se obțină producții suplimentare folosind același volum de mijloace circulante“.

În acest context, prezentăm preocupările existente în cadrul Combinatului de îngrășăminte chimice „Azomureș“ din Tîrgu Mureș pentru reducerea con-

tinuă a vitezei de rotație a fondurilor circulante, urmărind evidențierea modalităților concrete de acțiune în scopul obținerii unui volum sporit de beneficii și creșterii neîntrerupte a eficienței economice.

Stocurile supranormative – operativ lichidate

COMBINATUL „AZOMUREȘ“ are în profilul său de producție fabricarea unei game largi de îngrășăminte chimice ca azotat de amoniu, uree, nitrocalcar, îngrășăminte chimice complexe, îngrășăminte lichide și altele. Pe lângă aceasta el mai produce oxigen tehnic imbuteliat, argon și melamină, fiind în același timp singurul producător în țară de materiale fotosensibile, produse realizate cu ajutorul unor tehnologii de vîrf. Profilul de producție diversificat implică utilizarea unui important volum de fonduri circulante.

Pornind de la analiza pe bază de bilanț a activității productive efectuată la finele anului 1982 și începutul anului 1983, în unitate au fost adoptate măsuri care s-au concretizat în faptul că, pe primele 7 luni ale anului, viteza de rotație s-a realizat cu o accelerare de 11,24 zile față de anul precedent și cu 0,76 zile față de cea planificată, fapt care a dus la eliberarea unui volum important de fonduri proprii și împrumutate. Privind retrospectiv, se poate spune că accelerarea vitezei de rotație a fost rezultatul obținerii unor niveluri superioare în îndeplinirea principalilor indicatori economico-financiar (tabelul nr. 1).

Așa cum rezultă din tabel, ca urmare a reducerii costurilor și depășirii valorii producției marfă vîndută și încasată, accelerarea vitezei de rotație trebuia să fie față de cea planificată de 7,72 zile. Dar, acest lucru nu s-a realizat datorită faptului că, pe primele 7 luni ale anului curent, s-au înregistrat unele stocuri peste normativul aprobat la anumite materii prime și materiale, ambalaje, facturi neîncasate în termen, debitori care își achită obligațiile cu întîrziere, precum și refuzuri de plată nesoluționate la timp. De aceea, aprecierea potrivit căreia dacă preocupările pentru lichidarea imobilizărilor ar fi fost la fel de intense ca cele pentru fabricarea producției, asigurarea calității produselor și vînzarea lor, atunci rezultatele puteau fi și mai bune.

Pe de altă parte trebuie subliniat că în accelerarea și mai susținută a vitezei de rotație se întîmpină o serie de greutăți determinate în primul rînd de volumul de imobilizări care mai persistă (tabelul nr. 2).

Din datele prezentate rezultă că tendința supranormativelor a fost pînă acum de creștere relativă. Această tendință a fost rezultatul unor greutăți înregistrate în procesul de aprovizionare și cel de producție, pentru că, chiar dacă au fost unele stocuri peste plan și în sfera circulației și a producției, ele au fost de conjunctură și au fost lichidate imediat. În sfera circulației, supranormativele au fost în general determinate de unele unități agricole de stat care au fost în incapacitate de plată și care au întîrziat plata unor facturi. Același lucru se observă și în sfera producției unde s-au înregistrat unele supranormative de semifabricate (amoniac și acid azotic) care s-au produs în scopul realizării producției fizice de îngrășăminte chimice din perioadele următoare cînd se prevedeau opriri de scurtă durată ale instalațiilor pentru reparații sau pentru asigurarea funcționării la capacitate a instalațiilor de îngrășăminte chimice. Au mai fost și cazuri cînd supranormativul de semifabricate s-a datorat funcționării reduse a instalațiilor de azotat de amoniu și nitrocalcar în anumite perioade, ca urmare a lipsei forței de muncă la ambalare și încărcarea în vagoane a acestor probleme.

În sfera aprovizionării, stocurile peste plan au fost determinate de existența unor stocuri fără mișcare și de prisos. De exemplu, la 31 iulie a.c. la materii prime și materiale s-au înregistrat supranormative de mai multe milioane de lei care proveneau din ta-

Tabelul nr. 1

Realizarea unor indicatori de plan, pe 7 luni a.c.

Valoarea producției marfă	103,03%
Valoarea producției nete	114,21%
Producția marfă vîndută și încasată	105,74%
Costuri la 1 000 lei producție marfă	— 28,80 lei
Costuri materiale la 1 000 lei producție marfă	— 29,20 lei
Productivitatea muncii calculată în raport cu producția netă	115,03 lei
Beneficiu	103,39%

Tabelul nr.2

Imobilizări în mijloace circulante după sfera de cuprindere pe perioada I—31 VII 1983

Specificație	% de depășire a normativului		
	trimestrul I	trimestrul II	luna iulie
În sfera aprovizionării tehnico-materiale	1,13	4,09	1,94
În sfera producției	—	12,53	13,62
În sfera circulației	46,83	8,64	10,94
Față de total normativ	12,53	7,45	9,26
Față de total normativ compensat	4,82	5,12	7,34

ble și țevi inoxidabile, precum și diferite materiale de întreținere. În parte ele pot fi lichidate prin redistribuire la alte unități, dar altele, deși nu au avut mișcare o perioadă de peste un an, pot fi date disponibile doar cu riscul ca între timp să fie nevoie de ele și să nu mai fie găsite, cu consecințe negative asupra procesului de producție.

Întărirea disciplinei financiare, perfecționarea mecanismului contractual

ANSAMBLUL problemelor generate de apariția și menținerea unor stocuri peste normativ au fost determinate de cauze obiective precum și de cauze subiective. Printre cauzele interne pot fi menționate :

- supraevaluarea necesarului de către sectorul de producție. Aceasta apare în special la materialele care nu au consum specific, în cauză fiind materialele auxiliare și cele pentru întreținere și reparații. Necesarul pentru planul de aprovizionare se predă cu 8 luni înaintea anului de plan, iar ulterior, când se cunosc sarcinile de plan, nu se efectuează la timp corecturile necesare ;

- compartimentul de aprovizionare dă uneori dovadă de prudență prea mare în a preda unele materiale disponibile. Acest lucru este mai frecvent la materialele greu de aprovizionat, care dacă în perioada următoare devin necesare nu mai pot fi operativ aprovizionate sau se întâmpină mari greutăți în procurare ;

- deși pentru identificarea stocurilor supranormative, fără mișcare sau cu mișcare lentă a fost creat un sistem informațional foarte bine pus la punct, acesta nu este utilizat în suficientă măsură pentru lichidarea stocurilor ;

- lipsa de operativitate în soluționarea refuzurilor din partea beneficiarilor pentru mărfurile livrate, în impulsivitatea beneficiarilor să achite mai rapid facturile emise și în încasarea și lichidarea debitorilor. Această lipsă de operativitate are consecințe nu numai asupra vitezei de rotație dar și asupra capacității de plată, deoarece generează credite nerambursate în termen, cu dobânzi majorate.

Pe lângă greutățile arătate mai intervin și acelea provocate de cauze externe dintre care :

- 1 neasigurarea atât prin repartiiții cât și prin contracte a tuturor tipodimensiunilor sau chiar sorturile de materiale solicitate tehnologic, fapt care face ca din materialele respective — chiar dacă unele nu au mișcare — să nu se predea disponibilul din cauza temerilor că în viitor, dacă apare necesitatea lor, nu mai este posibilă aprovizionarea operativă. Această situație apare în special la materialele metalurgice ca table, țevi, profile și bare mai ales la cele înalt aliate ;

- 2 planul de aprovizionare se întocmește cu 9 luni înainte de începerea anului de plan, etapă în care planul de producție nu se cunoaște în toate detaliile lui ;

- 3 obligațiile contractuale nu sînt întotdeauna respectate de către furnizori și chiar de către coordonatorii de bilanțe în cursul executării planului, fapt care determină stocarea unor materiale pînă ce se găsesc, pe alte căi decît cele contractuale, materialele care nu s-au livrat conform contractelor ;

- 4 există situații cînd intervin unele renunțări din partea combinatului la unele materiale, determinate de o anumită conjunctură a comerțului exterior sau de restructurări ale planului de producție. Aceste anulări de repartiiții și de contracte se fac cu foarte mare greutate ;

- 5 cu toate că se identifică stocurile fără mișcare pentru care se întocmesc liste în vederea dării lor disponibile la B.J.A.T.M. și bazele specializate, bazele de-abia preiau între 25—40% din ceea ce se dă disponibil, pe motiv că pentru restul „nu au desfacere asigurată“. Alte materiale aprovizionate sînt refuzate de către bazele județene pe motiv că „sînt materiale specifice“ ;

- 6 unele unități economice beneficiare de produse nu respectă normele de decontare prin recepționarea cu întârziere a produselor, fac refuzuri ne-

intemeiate și prelungesc termenul de acceptare a facturilor ; mai mult, se fac refuzuri pentru lipsuri chiar și cînd mărfurile respective sînt ridicate prin delegat.

Pentru accelerarea în continuare a vitezei de rotație și reducerea în acest an a stocurilor fără mișcare în cadrul combinatului există preocupări multiple, au fost luate o serie de măsuri a căror aplicare se urmărește consecvent. Este vorba, în principal, de urmărirea cu ajutorul calculatorului, trimestrial, a tuturor materialelor fără mișcare sau cu mișcare lentă, situații care, după ce se obțin de la calculator, se analizează de către serviciul de aprovizionare și serviciul mecanic, energetic și automatizări, fiecare în raport cu atribuțiile care le au. La Uzina chimică de materiale fotosensibile, cu ajutorul calculatorului se urmăresc stocurile minime și maxime, obținindu-se situația săptămînală, iar stocul curent se obține zilnic ; la fel și pe platforma combinatului, stocul curent se poate obține ori-cînd este nevoie de el.

De asemenea, stocurile supranormative și, în general, imobilizările de mijloace circulante lunare fac obiectivul analizei biroului executiv al consiliului oamenilor muncii unde se stabilesc măsuri concrete și responsabilii pentru executarea lor, un accent deosebit punîndu-se și pe întocmirea, cît mai bine dimensionată a necesarelor de materiale, înlăturarea drastică a supraaprovizionărilor de orice fel, și a „nejustificate, accelerarea disponibilizărilor de stocuri, urmărirea mai activă a încasării facturilor emise și lichidarea debitorilor.

Pentru accelerarea vitezei de rotație și prevenirea creării de noi imobilizări se vor lua în continuare măsuri de întărire a controlului financiar preventiv precum și măsuri pentru întărirea răspunderii fiecărei persoane în acest important domeniu al activității economice. În același timp propunem :

- a) elaborarea unei metodologii care să răspundă în mai mare măsură, necesității de a efectua operativ anulări de repartiiții și contracte de către unitățile economice, anulări care intervin ca urmare a unor modificări ale sarcinilor de plan și a unei anumite conjuncturi în activitatea de comerț exterior ;

- b) la stabilirea normativului elementelor materiale ale mijloacelor circulante să se țină în mai mare măsură seama de specificul procesului de producție. De exemplu, la Uzina de materiale fotosensibile sînt materiale care se produc numai o singură dată pe an, iar conform metodologiei nu este creată posibilitatea de a stabili normativ pentru acestea pentru o durată atît de mare.

Andrei COZOȘ

contabil șef
al Combinatului de îngrășăminte
chimice - Tirgu Mureș

Dezvoltarea serviciilor pentru populație — factor al perfecționării structurilor economice (I)

ÎN REALIZAREA obiectivului fundamental al politicii Partidului Comunist Român — creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — un loc important revine serviciilor prestate populației. În acest sens în Programul partidului se precizează că: „o atenție deosebită va fi acordată dezvoltării serviciilor publice în orașe și sate, satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne“.

În planurile de dezvoltare a economiei naționale, în scopul transpunerii în viață a acestei orientări majore, sînt stabilite în mod sistematic obiective și sarcini de dezvoltare a serviciilor, de diversificare și îmbunătățire a calității acestora. În această ordine de idei, subliniem de la început că pentru actualul plan cincinal este prevăzută o creștere puternică a volumului serviciilor pentru populație, iar în cadrul unui program special s-au stabilit importante

măsuri de dezvoltare a acestui sector. La Conferința Națională a partidului, din decembrie 1982, prin Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agroalimentare, industriale și prestările de servicii în perioada 1983 — 1985, s-a stabilit ca volumul prestărilor de servicii (exclusiv activități de transport și gospodărire comunală și locativă) să crească de aproape 2,2 ori în 1985 față de realizările anului 1980.

Locul și rolul serviciilor în economie

ÎN DEFINIREA conceptului „Servicii“, literatura economică socialistă pornește de la principiul lui Karl Marx, potrivit căruia serviciul este rezultatul unei activități care concurează la satisfacerea unei anumite nevoi, fără a se concretiza, de sine stătător, într-un bun material. Conceptul „Servicii“ se regăsește în variate definiții, care, în esență, își propun să concretizeze aria largă de cuprindere a acestuia, precum și caracteristicile lor de bază. De asemenea, există preocupări de clasificare a serviciilor prin prisma unor variate criterii. Reținem în context o grupare în funcție de destinația finală, respectiv: ● servicii de consum prestate populației, care satisfac direct nevoile fizice sau spirituale ale omului (cu plată, fără plată, în sistem mixt); ● servicii de consum social, care satisfac nevoile de ansamblu ale societății și au ca scop buna funcționare a întregii vieți economico-sociale.

Indiferent de modul în care este definit conceptul de servicii, precum și de clasificările utilizate, serviciilor le revine un rol deosebit de important în economia noastră socialistă, întrucât acestea asigură premise esențiale pentru: creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții; utilizarea mai eficientă a resurselor societății în satisfacerea variatelor nevoi de consum; stimularea creșterii și diversificării producției bunurilor materiale; sporirea eficienței economice și sociale a muncii, stimulând capacitatea creativă; folosirea mai bună a timpului de muncă și a timpului liber; îmbunătățirea stării de sănătate, condiții mai bune pentru formarea și perfecționarea profesională, culturală și științifică a membrilor societății, pentru promovarea tot mai susținută a științei și tehnicii.

Așadar, dezvoltarea serviciilor acționează ca un factor cu valențe multiple asupra creșterii și diversificării producției bunurilor materiale, antrenează utilizarea mai eficientă a resurselor societății, stimulează capacitatea creatoare a oamenilor muncii, precum și promovarea progresului științifico-tehnic. Prin aportul lor deosebit la folosirea timpului de muncă și a timpului liber, la asigurarea stării de sănătate, la formarea și perfecționarea profesională, culturală și științifică a membrilor societății, serviciile se constituie — astăzi mai mult ca oricînd — ca un important element accelerat al sporirii eficienței producției sociale.

Desigur, însă, locul și amploarea pe care le au serviciile prestate populației depind, în cea mai mare măsură, de stadiul de dezvoltare economico-socială a țării, de mărimea avuției naționale și a venitului național, de posibilitățile de alocare a resurselor materiale, financiare și umane pentru a asigura o ofertă corespunzătoare de servicii. Se poate considera că gradul de satisfacere a nevoilor de servicii ale populației apare ca o rezultantă directă a politicii economice privind: ● creș-

terea productivității muncii sociale, în condițiile promovării progresului tehnico-științific, cu precădere în ramurile producătoare de bunuri materiale; ● forța de muncă și utilizarea acesteia pe diferite ramuri ale economiei naționale. Industrializarea și intensivarea agriculturii generează o nevoie sporită de forță de muncă în industrie, concomitent cu disponibilizarea unor contingente importante din agricultură și chiar din unele ramuri industriale care sînt principalii beneficiari ai progresului tehnic; ● investițiile, alocarea unor fonduri sporite pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a serviciilor asigurînd posibilități mai mari de creștere, diversificare și înnoire a ofertei de servicii; ● formarea și perfecționarea forței de muncă, fiind important ca în programele adoptate să se atribuie un loc corespunzător serviciilor.

Pornind de la aceste considerente, în mod justificat se poate susține că sfera serviciilor primește impact de la economia națională și, în același timp, transmite un important impact asupra acesteia (vezi schema). Referitor la impactul serviciilor asupra dezvoltării de ansamblu a societății, apreciem necesară sublinierea cîtorva elemente definitorii, cum sînt:

— prin faptul că serviciile satisfac mai puțin „nevoi materiale“ și mai mult „nevoi de ordin nematerial“, ele constituie o sursă importantă de satisfacții pentru membrii societății. În fapt, este vorba de o contribuție fundamentală pe care o pot aduce serviciile la calitatea vieții;

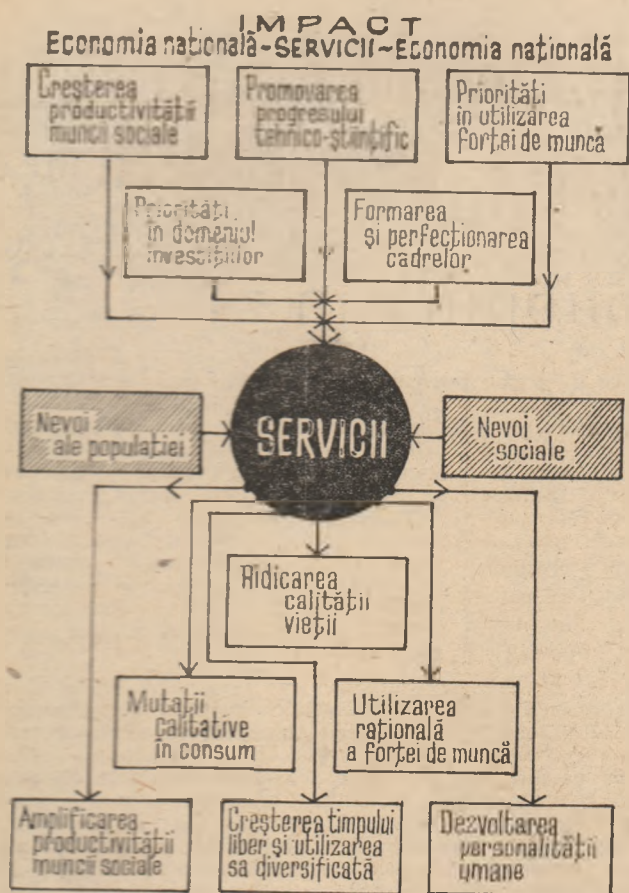
— dezvoltarea serviciilor și, îndeosebi, crearea unei oferte corespunzătoare ca volum și structură, cu alte cuvinte o infrastructură adecvată, influențează activ orientarea consumului populației, astfel încît pot favoriza o mai bună structurare a consumului, inclusiv prin prisma diminuării presiunii asupra ofertei la unele bunuri de consum;

— dezvoltarea învățămîntului, culturii, științei, sportului, în genere „loisir-ul“ — componente de primă importanță ale sferei serviciilor — are repercusiuni nemijlocite, deosebit de favorizante, asupra nivelului productivității muncii sociale, al utilizării raționale a forței de muncă din economie, asupra disponibilizării unor părți din timpul de muncă spre timpul liber și în general asupra nivelului științifico-cultural al populației.

În legătură cu rolul serviciilor în dezvoltarea și structurarea economiilor naționale s-au exprimat diferite puncte de vedere care, într-o încercare de sintetizare, s-ar prezenta astfel:

a) Minimalizarea rolului serviciilor, pornind de la caracterul lor neproductiv, necreator de venit național. În susținerea acestei teze s-a luat în considerare faptul că în însăși economia politică clasică burgheză serviciile erau considerate „producție neproductivă“ (Adam Smith susținea că numai producerea de bunuri materiale este productivă, iar „serviciile pierchiar în momentul executării lor“).

b) Exagerarea rolului serviciilor, al terțiarului, pînă la definirea societății postindustriale ca societate a serviciilor. Daniel Bell arăta că aceasta va fi o societate terțiară în care 70% din produsul național brut se va realiza în servicii, iar

sfera producției materiale ar deveni un apendice al aparatului de distribuție și al serviciilor conexe. După A. Fischer, a treia fază a dezvoltării economice este aceea când are loc o marcantă deplasare a produselor din sectorul secundar, în sectorul terțiar, în condițiile în care elasticitatea cererii pentru servicii este mai ridicată decât cea pentru bunuri. De asemenea, și în concepția lui W. Rostow dezvoltarea economică evoluează spre o economie a serviciilor. În terminologia lui Toffler, în locul terțiarizării economiei se vorbește de „a treia undă”.

În legătură cu această teză, evoluțiile recente din economia capitalistă (criza energetică și de resurse, degradarea mediului, criza urbanizării dense și concentrate, persistența inegalităților, erodarea valorilor stabile etc.) indică alte sensuri ale dezvoltării, astfel încât mitul născut din visul tehnostururii nu corespunde realității de azi, fiind de luat în seamă că abundența a stimulat nevoi artificiale și parazitare, că evoluția spre terțiarizare se inversează în țările capitaliste cele mai dezvoltate.

În abordări teoretice mai recente se conturează o nouă optică a societății postindustriale, care, în esență, s-ar caracteriza prin: creșterea accentului pe dezvoltarea producției materiale, promovarea principiului „a fi” în loc de „a avea” (fericirea este dată de calitatea vieții și nu numai de abundența bunurilor cumpărate), dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu național în locul urbanizării excesive, preferință pentru tehnologii necostisitoare etc.

c) Atribuirea locului care se cuvine serviciilor în mod rațional, în raport cu necesitățile unei dezvoltări economice armonioase și echilibrate. Evident, acesta este punctul de vedere cel mai judicios, pe care, de altfel, îl regăsim cu pregnanță în teoria și practica noastră economică, în documentele programatice ale Partidului Comunist Român, adoptate după Congresul al IX-lea al partidului.

În definirea locului și rolului dezvoltării serviciilor în economia românească — angajată ferm în procesul edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate — o contribuție deosebită a adus-o secretarul general al partidului, tovarășul

*) Toate ramurile din economie, în afară de: industrie, construcții, agricultură și silvicultură. Se referă, de fapt, la sectorul terțiar, în care sînt cuprinse servicii propriu-zise, cit și activități care, în prezent, printr-o clasificare a ramurilor economice naționale și metodologiei de calcul a venitului național, sînt considerate ca făcînd parte din producția materială, respectiv: transportul și telecomunicațiile, cercetarea științifică ce deservește producția, circulația mărfurilor.

Nicolae Ceaușescu, care, în acest sens, arată că „în ce privește serviciile, trebuie, de asemenea, să prevedem ... tot ce asigură satisfacerea necesităților populației, luînd măsuri pentru mai buna organizare a muncii, asigurînd investițiile și producerea utilajelor necesare în țară. Problemele satisfacerii necesităților populației să fie soluționate în toate domeniile de activitate, din toate punctele de vedere, atît la orașe cit și în comune. Trebuie să cuprindem această activitate într-un program unitar”.

Caracteristici ale dezvoltării serviciilor

CONSECINȚA firească a preocupărilor partidului și statului nostru în direcția creșterii nivelului de trai, a calității vieții întregului popor, serviciile către populație au cunoscut o dezvoltare accentuată de-a lungul anilor, în corelație cu creșterea economică de ansamblu a României socialiste. Prin politica sa economică și socială, statul nostru socialist a urmărit ca, odată cu creșterea veniturilor populației, să sporească sumele destinate satisfacerii cerințelor în domeniul serviciilor (cu plată, fără plată, în sistem mixt).

În servicii *) lucrează un număr important de oameni ai muncii — aproape 2,8 milioane persoane — reprezentînd, în anul 1981, o pondere de 26,9% din totalul populației ocupate în economie. Numărul și ponderea populației ocupate în servicii a crescut continuu și semnificativ (în 1960: 1,4 milioane persoane, respectiv 14% din totalul populației ocupate; în 1970: 1,9 milioane persoane, respectiv 20%). La 1 000 locuitori în 1981 reveneau 125 persoane în servicii, față de 75 persoane în 1960). În comparație cu alte țări există o oarecare rămînere în urmă sub aspectul forței de muncă ocupate în servicii (156 — 200 persoane/1 000 locuitori în țările socialiste din Europa; 202—317 persoane/1 000 locuitori în țările capitaliste dezvoltate).

Serviciile plătite de populație însumau 50,2 miliarde lei în anul 1982, respectiv circa 2 250 lei/locuitor. În plus, față de serviciile plătite, populația beneficiază — gratuit sau cu plata redusă — de servicii finanțate din veniturile statului; care, în anul 1981 erau de 35,4 miliarde lei (învățămînt, cultură, artă, sănătate, educație fizică și sport), respectiv 1 585 lei/locuitor. În decursul unei perioade de 17 ani (1966-1982) serviciile plătite au sporit de peste 5,3 ori, într-un ritm mediu anual de 10,4%. Sub acest aspect se poate considera că în țara noastră s-a realizat în acești ani o dezvoltare foarte importantă.

Ca urmare a creșterii mai intense a serviciilor, s-a îmbunătățit continuu raportul dintre servicii și venitul național, veniturile bănești nete ale populației, vînzările de mărfuri cu amănuntul (vezi tabelul).

Repere ale dezvoltării serviciilor

	în %	
	1965	1982
Servicii/venit național	5,3	8,0 *
Servicii/venituri bănești nete ale populației	12,6	15,4
Servicii/vînzări de mărfuri cu amănuntul	14,7	20,0

* Prin adăugarea valorii serviciilor obținute de populație gratuit sau cu plata parțială (cheltuieli pentru acțiuni social-culturale finanțate de la bugetul statului), în anul 1981 serviciile reprezentau peste 15% din venitul național.

Datele din tabel pun pregnant în evidență mutațiile calitative importante ce au intervenit în economie în ultimii 18 ani, care au condus la creșterea rolului și îmbunătățirea locului serviciilor în economia românească, cu efecte pozitive asupra perfecționării structurilor economice. Este de remarcat că evoluția dinamică a serviciilor prestate populației a avut loc în condițiile extinderii continue a cererii și ofertei la toate categoriile de servicii, creșterile cele mai mari înregistrîndu-se la serviciile cu caracter industrial (de 4,7 ori în 1981 față de 1963), serviciile de cazare hotelieră și similară (de 5,9 ori), de gospodărire comună și locativă (de 3,9 ori) etc.

Desigur, dezvoltarea de pînă acum a serviciilor în țara noastră s-a înscris în coordonatele dezvoltării de ansamblu a economiei naționale, reflectînd atît potențialul economic în continuă creștere, cit și prioritățile realizate și, îndeosebi, necesitatea de a asigura ritmuri înalte de creștere economică pe calea industrializării socialiste.

dr. Virgil ADĂSCĂLITEI
dr. Aurel VAINER

Criteriaul eficienței economice în dimensionarea și profilarea întreprinderii (1)

— Concluzii ale unei cercetări în întreprinderi industriale —

DIMENSIONAREA întreprinderilor, a factorilor săi de producție, reprezintă una din problemele de maximă importanță care trebuie soluționată prin conducerea și organizarea macroeconomică, având în vedere că unul din obiectivele acestora, de realizarea căruia depinde forța economică a țării, îl constituie asigurarea unei configurații dimensionale, pe ramuri economice, în cadrul căreia complementaritatea dimensională a întreprinderilor componente să ofere atât eficiență și competitivitate la nivel microeconomic, cât și flexibilitate și raționalitate pe ansamblul ramurii.

O structurare organică, din punct de vedere dimensional, a întreprinderilor în cadrul ramurilor, presupune să se acopere eficient și competitiv, fără excese sau penurii de capacitate, cerințele sociale impuse ramurii sau subramurii respective, cerințe concretizate printr-un nomenclator de produse caracterizat atât prin niveluri cantitative, cât și prin performanțe calitative.

Supusă influenței unei multitudini de factori, de multe ori cu o acțiune contradictorie, politica de dimensionare a întreprinderilor prin instrumentul său investițional, reprezintă o componentă esențială a politicii economice, un mijloc de determinare concretă atât a stării cât și a dinamicii economiei raționale.

În orientarea și aplicarea acestei politici sînt urmărite o serie de criterii de natură diferită (economică, socială, tehnică, demografică, teritorială, administrativă) sau exprimînd obiective ale dezvoltării la nivel microeconomic, mezoeconomic — de ramură sau zonale, sau macroeconomic.

Utilizarea diferențiată a acestui ansamblu de criterii în funcție de caracteristicile tehnologiei, natura produselor și specificul pieței — în vederea realizării dezideratelor economice: eficiență, competitivitate, flexibilitate și raționalitate, impune cu maximă stringență luarea în considerare a tuturor avantajelor și dezavantajelor economice a diferitelor niveluri și configurații dimensionale, un loc important trebuînd să-l ocupe setul de avantaje și dezavantaje determinat prin aplicarea criteriilor microeconomice de dimensionare.

Obiectivul cercetărilor de teren efectuate, ale căror concluzii vor fi prezentate în continuare, îl constituie tocmai relevarea unor aspecte ale aplicării acestui criteriu microeconomic, aspecte circumscrise relației dintre dimensiunea întreprinderii și organizarea activității acesteia, relație caracterizată statistic cu ajutorul unui ansamblu de indicatori de proces și de rezultate.

Cercetările au fost efectuate în cadrul a două subramuri industriale — subramura textilă de filatură-țesătorie și subramura electronică — subramuri caracterizate, după părerea noastră, prin acuitatea și relevanța problemei dimensiunii întreprinderilor componente.

Eșantionul este format din 8 întreprinderi, 6 din subramura filatură-țesătorie și 2 din subramura electronică, întreprinderi diferențiate, în funcție de dimensiunea celor doi factori de producție — valoarea fondurilor fixe și numărul de personal, astfel:

1. Subramura filatură-țesătorie

- întreprindere mică: Întreprinderea „Țesătura“ Codlea
- întreprindere mijlocie: Întreprinderea „Aurora“ București
- întreprindere mari: Filatura română de bumbac, București; Întreprinderea „Argeșana“ Pitești; Întreprinderea textilă Pitești; Întreprinderea „Țesătura“ Iași.

2. Subramura electronică

- întreprindere mijlocie: Întreprinderea „Tehnoton“ Iași
- întreprindere mare: Întreprinderea de piese, cadre și semiconducători (I.P.R.S.), București.

O primă imagine asupra configurației dimensionale în cadrul celor două subramuri în ansamblu oferă gruparea după valoarea fondurilor fixe. În funcție de acest indicator au fost constituite 3 grupe de întreprinderi avînd următoarea configurație:

Tabelul nr. 1
Valoarea fondurilor fixe
— mil. lei —

Ramura Dimensiunea	Textile		Electronică
1. mare	> 200		> 500
2. mijlocie	20—200		100—500
3. mică	< 20		< 100

Gruparea bazată pe date ale anului 1980 evidențiază următoarele aspecte:

a) în ramura electrotehnică întreprinderile mari dețin o pondere de 40% în total, față de numai 6,8% întreprinderile mici, iar în ramura textilă ponderea numărului de întreprinderi mari este de 35,6% față de numai 2,9% întreprinderile mici. După caracteristica numărului de personal tendința este și mai evidentă, întreprinderile mari deținînd o pondere de 54,6% în ramura electrotehnică și de 61,4% în ramura textilă, față de întreprinderile mici care dețin o pondere de numai 0,8% și respectiv 0,4%. Întreprinderile mici, au o pondere și mai scăzută dacă luăm în calcul valoarea efectivă a fondurilor fixe. Astfel, întreprinderile mari dețin o pondere de 76,8% în ramura electronică și 68,2% în ramura textilă față de 0,7% și respectiv 0,2% în industria textilă.

După părerea noastră, aceste ramuri industriale, confruntate direct cu progresul tehnic și respectiv cerințele beneficiarilor, prezintă ponderi prea reduse pentru întreprinderile mici, ceea ce poate influența gradul de flexibilitate și adaptabilitate eficientă la diferitele cerințe ce apar din mediul exterior tehnologic, economic, comercial etc. Bineînțeles, această configurație împinge dimensiunea medie a întreprinderilor din aceste ramuri spre valori mult superioare celor din practica internațională (din țările capitaliste dezvoltate și în multe cazuri, din țările socialiste.)

Analiza multiplelor aspecte ale intercondiționării: dimensiune — organizare cu ajutorul unor indicatori ca: randamentul utilajelor și productivitatea muncii — ne-a condus la o serie de concluzii care în esență converg, cel puțin în perimetrul subramurilor studiate, în a demonstra că odată cu creșterea dimensiunii întreprinderii, în mod diferențiat pe ramuri, are loc și o extindere a profilului (a nomenclatorului său de fabricație), ceea ce determină o fărîmițare și discontinuitate a procesului de producție, o complicare a problemelor de organizare, cu efecte negative asupra performanțelor întreprinderii.

Prima parte a concluziei de mai sus este dovedită, după părerea noastră, de relația directă care există între creșterea dimensiunii întreprinderii și extinderea profilului acestora. În acest sens au fost luate în considerare două variabile dimensionale: numărul de personal și valoarea fondurilor fixe și două variabile de profil: nomenclatorul de fabricație și indicele de intersectare sortimentală.

Nomenclatorul de fabricație a fost exprimat prin numărul de articole caracterizate diferențiat în cazul celor două subramuri prin destinație, natura materiei prime, finețe, coloristică, parametrii tehnologici.

Indicele de intersectare sortimentală este definit ca ponderea articolelor nespecifice unei întreprinderi (deci fabricate și în cel puțin una din celelalte întreprinderi) în totalul articolelor fabricate în întreprinderea respectivă. Se poate spune că acesta este în fapt un indicator al gradului de specializare pe produs.

Valorile variabilelor, dimensionale și de profil trecute în tabelul nr. 1 reprezintă nivelurile relative calculate comparativ cu întreprinderile cele mai mici (respectiv întreprinderea „Codlea“ pentru subramura filatură-țesătorie și Întreprinderea Tehnoton pentru subramura electronică).

dr. Gh. MANOLESCU

(Continuare în pag. 21)

Nicolae Ceaușescu — spirit revoluționar novator, în gândire și acțiune

Disciplina și ordinea, caracteristici ale activității economice

ETAPA ISTORICĂ pe care o parcurge în prezent societatea românească ridică în fața clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, obiective și sarcini deosebite, de a căror soluționare cu succes depinde în mod decisiv înaintarea patriei noastre spre noi trepte de progres și civilizație, întărirea independenței și suveranității sale naționale. Fundamentate pe baza analizei aprofundate a nivelului actual al societății, a exigențelor realizării societății socialiste multilaterale dezvoltate și exprimând năzuințele și interesele vitale ale întregului popor, aceste obiective și sarcini își găsesc exprimarea sintetică și clară în orientările stabilite de Congresul al XII-lea al partidului și Conferința Națională din decembrie 1982 pentru ridicarea țării la un stadiu superior de dezvoltare, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate domeniile, pentru asigurarea independenței energetice și înfăptuirea unei profunde revoluții agrare. Importantele programe și hotărâri adoptate de Conferința Națională a partidului și plenarele Comitetului Central care i-au urmat, de Marea Adunare Națională, întreaga politică economică și socială a partidului și statului sint subordonate înfăptuirii obiectivelor și sarcinilor menționate.

Hotărâtoare devine în asemenea împrejurări acțiunea concretă pentru înțelegerea cât mai temeinică a obiectivelor și sarcinilor, organizarea muncii pentru neabătuta realizare practică a acestora, întărirea ordinii și disciplinei, a răspunderii în muncă în toate domeniile și la toate nivelurile. „**Avem — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative — programe și hotărâri clare, avem o linie generală justă pentru activitatea în toate domeniile; acum hotărâtoare sint măsurile organizatorice, politice și educative pentru realizarea lor.**”

Atrăgând atenția că oricât de justă ar fi o linie generală, oricât de juste ar fi programele și planurile pe care le avem, ele rămân numai simple planuri, documente, dacă nu se acționează cu întreaga răspundere și dacă nu se iau măsurile necesare în vederea realizării lor în viață, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stăruit asupra faptului că tocmai în acest domeniu se manifestă lipsuri serioase. Dacă toate organele și organizațiile de partid, toate organele de stat, conducerile colective ale tuturor unităților, s-a subiniat, ar fi acționat cu întreaga răspundere, ar fi asigurat buna repartizare a cadrelor și organizarea a activității puteam obține rezultate mult mai bune atât în primii doi ani ai acestui cincinal, cât și în prima jumătate a anului 1983. Deși avem rezultate bune, ele puteau fi și mai bune. Posibilitățile, capacitățile de producție, forța tehnică și umană de care dispunem ne asigură condiții să obținem rezultate mult mai însemnate.

Pornind de la analiza lipsurilor constatate, de la cerințele ridicării la un nivel superior a activității de conducere, organizatorice și politico-educative, secretarul general al partidului a formulat o serie de concluzii și indicații cu profunde semnificații de ordin politico-teoretic și practic privind întărirea răspunderii în muncă, a ordinii și disciplinei în toate domeniile de activitate. „**Sint necesare măsuri și mai hotărâte — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — pentru întărirea răspunderii în muncă, pentru o disciplină și o ordine desăvârșite în activitatea comuniștilor, a organizațiilor și organelor de partid, a organelor de stat, a conducerilor colective, ale tuturor unităților.**” (Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative din 2—3 august 1983. Ed. politică, București, 1983, p. 12—13).

Ordinea și disciplina, buna organizare, răspunderea în muncă reprezintă în concepția partidului nostru nu simple postulate conjuncturale, ci exigențe obiective ale creșterii și modernizării bazei tehnico-materiale a societății, ale perfecționării și funcționării relațiilor de producție și sociale, ale adâncirii democrației muncitorești revoluționare, ale ridicării la un nivel superior a întregii munci de conducere și organizare a activității economico-sociale. Ordinea și disciplina, răspunderea în muncă

tin, în viziunea partidului nostru, de tripla calitate de producători, proprietari și beneficiari a oamenilor muncii care cointeresează masele cele mai largi ale poporului în valorificarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și umane de care dispune societatea, în aplicarea cu strictețe a hotărârilor partidului și legilor țării, în respectarea regulilor și normelor vieții sociale, a principiilor eticii și echității socialiste. Ordinea și disciplina implică organizarea fără cusur a activității în toate compartimentele unităților și vieții sociale în ansamblu, corectitudine și conștiinciozitate în îndeplinirea exemplară a sarcinilor, dăruire și competență, înaltă conștiință profesională, civică și politică, înțelegerea profundă a valorii sociale a muncii, a rolului inițiativei și spiritului creator, cultivarea sistematică și valorificarea cât mai deplină a însușirilor și capacităților creatoare ale oamenilor muncii. Componente de maximă însemnătate ale spiritului revoluționar, ordinea și disciplina implică atitudinea intransigentă față de orice manifestări și fenomene de dezordine, superficialitate, indisciplina, lipsă de răspundere în muncă, în viață, în societate.

Experiența istorică arată că pînă și cele mai elementare forme de producție, organizare și conducere socială au fost de neconceput fără respectarea anumitor norme și principii, fără un minim de ordine și disciplină. „**În fond, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, preocuparea de a realiza conducerea vieții sociale în conformitate cu anumite norme și principii a apărut odată cu primele forme de organizare socială și s-a amplificat concomitent cu dezvoltarea forțelor de producție, cu progresul material și spiritual al omenirii.**” (România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 7, Editura politică, București, 1973, p. 29).

După cum se știe, creatorii socialismului științific au criticat cu ascutime atitudinile teoretice de esență mic-burgheză, anarhiste care se ridicau în genere împotriva ordinii și disciplinei, împotriva oricărei subordonări, împotriva principiului autorității în viața economică și socială. Examinînd relațiile economice, industriale și agrare ale societății capitaliste, F. Engels a dezvoltat tendința obiectivă a acestora de a înlocui tot mai mult acțiunile izolate ale oamenilor printr-o activitate combinată, a demonstrat că activitatea combinată nu e cu puțință fără o anumită organizare, fără ordine și disciplină, fără o anumită subordonare, fără o anumită autoritate. „O anumită autoritate, scria F. Engels, indiferent de felul în care a fost conferită, iar pe de altă parte o anumită subordonare sint lucruri care, independent de organizarea socială — ni se impun odată cu condițiile materiale în care producem și facem să circule produsele.” (K. Marx, F. Engels, Opere alese în două volume, vol. 1, Ed. Politică, București, 1966, ediția a III-a, p. 581).

Intrucît condițiile materiale ale producției și circulației se complică în mod inevitabil o dată cu dezvoltarea marii industrii și a marii agriculturi acestea manifestă tendința de a extinde tot mai mult sfera autorității, de a spori rolul ordinii și organizării, de a amplifica dimensiunile disciplinei. Înalte performanțe contemporane ale producției, sub impactul revoluției științifice și tehnice, sint de neconceput fără o desăvârșită ordine și disciplină, fără organizarea, cunoașterea și stăpînirea tuturor proceselor pînă în cele mai mici detalii. Complexele mijloace materiale aflate în stăpînirea celor ce muncesc nu pot fi valorificate și dezvoltate în continuare în ritm rapid, eficient și armonios fără o concepție clară asupra modului de gospodărire a economiei, asupra formelor și metodelor de organizare a societății, fără să existe o ordine planică, minuțios organizată, cuprinzătoare, din partea membrilor societății. Clasa muncitoare, clasă conducătoare a societății, a fost, este și rămîne, prin natura, concepția și mărimea sa, clasa cea mai disciplinată, mai organizată și mai revoluționară a societății. Organizarea, ordinea și disciplina reprezintă condiții de căpetenie ale unirii tuturor forțelor națiunii în jurul clasei muncitoare, în jurul partidului său revoluționar. Ordinea și disciplina constituie condiții indispensabile ale funcționării și valorificării cât mai depline a

capacităților de producție și creației, ale realizării întregii opere complexe de edificare a noii orânduiri. „Socialismul, subliniază **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, nu se poate realiza prin nesocotirea legilor, prin încălcarea lor, prin anarhie! Această reprezentare a mentalității și un spirit burghez, mic burghez, străin concepției revoluționare, străin clasei muncitoare, care, prin esența ei, este clasă disciplinată, revoluționară”. (Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative din 2—3 august 1983, Ed. pol. Buc. 1983 p. 10—11).

Socialismul creează premisele pentru realizarea unei discipline conștiente de masă, revoluționară, subordonată în mod consecvent telurilor profund umaniste ale făuririi viitorului comunist. Strategia Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se constituie în acest context ca produs și premisă de valoare sintetică, globală ale efortului constructiv prin care întregul nostru popor, stăpîn pe propriul său destin, își făurește, în strînsă unitate, în mod conștient, sub conducerea partidului, viitorul în care se întruchipează idealurile și năzuințele sale cele mai scumpe.

Procesul în care și prin care se realizează această vastă operă de emancipare și angajare umană, de inițiativă și creație istorică este în ultimă instanță munca, această activitate specific umană prin care membrii societății au devenit ceea ce sînt și prin care își dezvoltă însușirile proprii, își valorifică capacitatea de creație, își făuresc istoria. Redimensionarea muncii — conceptual și funcțional — corespunzător exigențelor afirmării sale în actualul stadiu de dezvoltare a societății noastre socialiste se află în cea mai strînsă legătură cu pregătirea cît mai temeinică și continuă perfecționare a forței de muncă, cu utilizarea cît mai rațională a acesteia, cu întărirea ordinii și disciplinei. În calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce se înfăptuiește în societatea noastră socialistă, oamenii muncii sînt profund interesați în valorificarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și umane de care dispun, în instaurarea în fiecare întreprindere și loc de muncă a disciplinei, întărirea răspunderii muncitorești.

Desigur, în strategia partidului nostru, problema disciplinei nu se reduce la sfera economică — deși aceasta reprezintă baza întregii dezvoltări — ci cuprinde toate elementele vieții sociale: sfera organizării și conducerii societății, viața politică în genere, domeniul culturii și dezvoltarea conștiinței socialiste, formarea omului nou. Întreg ansamblul de relații și instituții ale vieții sociale este în mod hotărîtor condiționat în funcționarea sa de starea de ordine și disciplină și, totodată, e chemat să contribuie la instaurarea și promovarea în acest sens a unui climat adecvat de comportament uman. Cu deosebire se impune atenției, în acest sens, rolul democrației noastre socialiste, revoluționare, al autoconducerii muncitorești, al statului democrației muncitorești revoluționare. „Trebuie să fie bine înțeles, **tovarăși**, sublinia **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de la Muncă, că democrația revoluționară, statul democrației muncitorești revoluționare presupun o disciplină și o organizare desăvîrșită”.

Statul, toate organele sale, acționînd în strînsă colaborare cu organele democrației muncitorești revoluționare și aflîndu-se permanent sub controlul maselor largi populare, sînt chemate să asigure înfăptuirea neabătută a politicii interne și internaționale a partidului, să realizeze dezvoltarea echilibrată și proporțională a societății, raportul corespunzător între diferitele ramuri și sectoare de activitate, creșterea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu. O importanță deosebită în cadrul democrației muncitorești, socialiste prezintă înfăptuirea consecventă a principiului autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale. În concepția partidului nostru organele de stat sînt chemate să vegheze permanent la respectarea neabătută a legilor și normelor de conviețuire socială, a liniștii și ordinii publice. Legile țării, deciziile, în conformitate cu legea, ale organelor de stat sînt obligatorii pentru toți cetățenii țării. Statul, organele sale nu pot fi înlocuite de nimeni, deci nici de organele de partid, ele purtînd răspunderea pentru buna desfășurare a întregii activități economico-sociale, pentru întărirea ordinii și disciplinei socialiste. Organele de partid trebuie să contribuie la întărirea rolului statului pentru buna funcționare a organelor sale de sus pînă jos.

Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie a.c. a dezbătut și adoptat Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției muncii în acest cincinal, iar Marea Adunare Națională a adoptat Legea cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și Legea cu privire la contractul-angajament, documente ce statuează importante măsuri menite să contribuie la întărirea ordinii și disciplinei, a autoconducerii muncitorești și

autogestunii, a răspunderii oamenilor muncii pentru conducerea unităților și pentru rezultatele obținute. Măsurile cuprinse în noile reglementări introduc mai multă claritate și stabilitate în înțelegerea și exercitarea atribuțiilor ce decurg din aplicarea noului mecanism economico-financiar, a principiului autoconducerii și autogestunii muncitorești, dezvoltă și precizează concepția și practica românească în problemele autoconducerii. Ele implică, totodată, o creștere generală a responsabilității oamenilor muncii, a colectivelor și organelor de conducere, a spiritului de ordine și disciplină, contribuind în acest fel la valorificarea mai deplină și mai largă a valențelor democrației muncitorești revoluționare, la integrarea organică a drepturilor și îndatoririlor oamenilor muncii în gospodăria eficientă a unităților economice, a întregii economii.

În baza reglementărilor adoptate, patrimoniul unităților socialiste este încredințat, prin contract, oamenilor muncii din unități care, în virtutea obligațiilor și răspunderilor asumate, se îngrijesc de păstrarea și dezvoltarea acestuia, de buna gospodărire a mijloacelor materiale și financiare, de realizarea sarcinilor de plan, în vederea obținerii unei eficiențe înalte, care să permită acoperirea integrală a cheltuielilor din venituri, constituirea fondurilor proprii ale unității, participarea într-o măsură crescută la satisfacerea necesităților generale ale societății. Asemenea contracte-angajament se încheie, de asemenea, între stat și ministere, alte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene în calitate de administratori ai patrimoniului unităților socialiste din subordinea lor. Documentele adoptate stabilesc obligațiile acestora de a acționa permanent pentru utilizarea cu maximă eficiență a potențialului tehnico-productiv din unitățile respective, și introducerea tehnologiilor avansate, pentru asigurarea aprovizionării și desfacerea producției, pentru realizarea integrală și la termen a sarcinilor de plan.

Concomitent cu contractele-angajament colective, se introduc angajamentele individuale, semnate atît de oamenii muncii din unități, cît și de cadrele de conducere ale organelor centrale și locale, de directorii generali de centrale, de directorii de întreprinderi. Angajamentul individual precizează obligațiile ce revin lucrătorului respectiv din contractul-angajament al întreprinderii, în scopul îndeplinirii prevederilor acestuia, iar pentru cadrele de conducere — asumarea personală a răspunderilor pentru buna gospodărire a patrimoniului încredințat unității, respectiv centralei sau ministerului, consiliului popular, pentru aplicarea și înfăptuirea strictă a hotărîrilor de partid și a legilor țării. Se reglementează, de asemenea, obligațiunea dezbaterii periodice, în consiliile și adunările oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, în consiliile de conducere ale ministerelor și în comitetele executive ale consiliilor populare județene a modului în care sînt îndeplinite obligațiile și răspunderile ce decurg din contractele-angajament, adoptarea cu aceste prilejuri a măsurilor ce se impun.

Parte integrantă a amplului proces de înfăptuire a hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, Programul adoptat de plenara C.C. al P.C.R. și Legile votate de M.A.N. constituie contribuții de seamă la întărirea ordinii și disciplinei, la perfecționarea relațiilor de producție și sociale, la întărirea răspunderii tuturor celor ce muncesc pentru bunul mers al societății noastre. Pe această cale se așează și se concretizează principiul democratic fundamental al participării oamenilor muncii la conducerea și gestionarea activității economice, la edificarea în genere a vieții noi. Se dă o bază juridică și democratică nouă activității adunărilor generale și consiliilor oamenilor muncii.

ÎNTELEGEREA, însușirea și transformarea în fapt de conștientă cotidiană a sensurilor profunde pe care le implică spiritul de ordine și disciplină nouă, socialistă, nu e un lucru simplu. Însușirea de către mase a noilor baze ale ordinii și disciplinei muncii constituie, după cum arată experiența, un proces de durată și care implică un complex de pirghii ce se presupun și se intercondiționează. Între acestea un rol deosebit îl are buna organizare și formare a muncii, realizarea concordanței firești dintre rezultatele muncii și volumul retribuției, controlul sistematic al modului de îndeplinire a sarcinilor, popularizarea sistematică a experienței înaintate, concomitent cu semnarea critică a încălcărilor ordinii și disciplinei, o vastă activitate politică și educativă orientată spre înțelegerea cît mai temeinică a naturii cerințelor care se impun în acest domeniu. Cunoașterea și aprofundarea de către toți oamenii muncii a obiectivelor și sarcinilor trasate de partid în actuala etapă, a măsurilor și legilor adoptate, antrenarea lor fermă și responsabilă, prin toate formele democrației muncitorești, reprezintă inepuizabile surse ale întăririi ordinii și disciplinei, ale amplificării capacităților și energiilor revoluționare, în vasta operă condusă de partid pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

prof. dr. Vasile NICHITA

RESTRUCTURĂRI CONCEPTUALE ȘI METODOLOGICE ÎN DOMENIUL OPTIMIZĂRII CREȘTERII ECONOMICE [III]

2. Un alt element de referință în concepția de optimizare a creșterii economice de tip intensiv privește alegerea criteriilor de optim și formalizarea lor matematică prin construirea funcțiilor-obiectiv componente ale modelelor de optimizare utilizate în practica planificării. În legătură cu acest aspect, este tot mai larg acceptată ideea că, pentru reflectarea complexității procesului de optimizare, se impune folosirea, atât în modelele macroeconomice, cât și în cele microeconomice, a unui sistem de criterii, deoarece un criteriu individual, oricât de sintetic ar fi, nu reușește să surprindă în mod adecvat această complexitate. Situația este de aceeași natură cu cea care apare atunci când se încearcă — evident, fără succes — măsurarea statistică a rezultatelor creșterii economice cu ajutorul unui singur indicator sintetic. În realitate, numai folosirea unui sistem de indicatori, fiecare având rolul său de cunoaștere, astfel încât să se completeze reciproc și să poată fi analizați corelat, permite cuantificarea riguroasă a procesului de creștere economică. O relație de complementaritate similară celei dintre indicatori trebuie să existe și în interiorul sistemului criteriilor de optimizare, în cadrul căruia trebuie asigurate următoarele relații de compatibilitate:

— între criteriile cu care se operează la nivelul economiei naționale, pentru ca problema optimizării de ansamblu să aibă soluții admisibile din punctul de vedere al tuturor criteriilor utilizate;

— în cadrul sistemelor de criterii asociate optimurilor parțiale, precum și între aceste sisteme, pentru ca optimurile respective să existe, dar și să coexiste;

— între sistemele de criterii utilizate pentru optimizarea de ansamblu și, respectiv, pentru optimizări parțiale, astfel încât optimurile parțiale relative să poată fi conjugate în cadrul optimului general.

Premisa respectării condițiilor necesare de compatibilitate în sistemul criteriilor de optimizare constă în selectarea și utilizarea, din mulțimea celor posibile, a acelor criterii care exprimă esența optimizării ca proces de maximizare a eficienței la nivel macro- și microeconomic, în profil de ramură și teritorial.

Având în vedere faptul că formele de manifestare a eficienței economice și a creșterii ei alcătuiesc un sistem și că obiectivul obținerii unei eficiențe cât mai înalte polarizează toate categoriile de interese ale membrilor societății (generale — în calitate de proprietari, de grup — în calitate de producători — și personale — în calitate de beneficiari ai rezultatelor creșterii economice), rezultă că orice sporire a eficienței la nivelul unei anumite subdiviziuni a economiei naționale se înregistrează ca o contribuție la amplificarea acțiunii factorilor intensivi ai creșterii, la accelerarea optimizării acestui proces din punctul de vedere al corelației dintre efecte și eforturi la scară națională.

Natura relațiilor socialiste de producție creează posibilitatea compatibilizării intereselor generale, de grup și personale în legătură cu creșterea eficienței economice, ceea ce se reflectă asupra sistemului de criterii de optimizare sub forma cerinței ca și acestea să fie necontradictorii, respectându-se astfel condiția necesară de coerență în cadrul sistemului de criterii de optimizare.

În cadrul sistemului de criterii utilizat pentru optimizare la nivelul economiei naționale se stabilește o anumită ierarhie (difil de formalizat matematic în cadrul modelelor, dar luată în considerare de către factorii decizionali), locul principal ocupându-l criteriul (grupul de criterii) care exprimă finalitatea social-umană a creșterii economice, respectiv maximizarea nivelului bunăstării națiunii potrivit condițiilor concrete ale fiecărei etape și corespunzător exigențelor legii economice fundamentale a socialismului. Deplasarea accentului către aspectele de ordin calitativ reprezintă o cerință pe deplin valabilă în cazul aprecierii, respectiv previzionării (inclusiv optimizării) nivelului bunăstării națiunii. Dacă nu putem imagina o creștere cantitativă nelimitată a acestui nivel, creștere care nu este nici posibilă și nici necesară, putem — în schimb — să ne punem, în mod pe deplin justificat, problema efectelor calitative ale utilizării resurselor destinate, în fiecare etapă, satisfacerii cerințelor de viață ale membrilor societății. Aceste efecte calitative sînt cele receptate la nivelul beneficiarilor di-

recți ai creșterii economice, fiind măsurabile cu ajutorul indicatorilor rezultatelor consumului de bunuri și servicii din cadrul sistemului de indicatori ai nivelului de trai. Criteriul creșterii calitative maxim-possibile a nivelului bunăstării este, în esență, direct legat de eficiență, fiind însuși criteriul general absolut de apreciere a eficienței creșterii economice în condițiile socialismului.

Subordonat acestui criteriu de sinteză, în cadrul modelelor de optimizare a funcționării economiei naționale și a subsistemelor acestea se operează cu criterii derivate, care exprimă forme concrete de manifestare a creșterii eficienței economice (diferențiate pe domenii de activitate-productie, investiții, comerț exterior, cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic etc. — și pe categorii de resurse — umane, materiale, financiare).

Optimizarea creșterii economice după criterii de eficiență presupune ca eficiența însăși să devină obiect al previzionării, întrucât utilizarea criteriilor respective pentru analiza și selectarea diferitelor variante și soluții trebuie să se raporteze la eficiența de perspectivă, și nu numai la cea din perioada curentă.

3. Referitor la problema orizontului de timp al optimizării, teoria și practica economică au pus în evidență — atât opțiunea pentru orizontul finit, cât și pentru cel infinit — respectiv pentru optimizarea glisantă. În primul caz, optimizarea este tratată ca un proces secvențial, în timp ce, în al doilea, se — da expresie principiului continuității în planificare, sub forma tendinței de evoluție a sistemului economic pe o traiectorie corectată dinamic, într-un proces corelat și reglat rațional, de menținere, consolidare și îmbunătățire continuă a performanțelor sistemului, ceea ce permite orientarea către cel mai favorabil mod de funcționare a economiei naționale. În această concepție, optimul general nu este unul static, determinat rigid pentru un anumit orizont de timp, ci exprimă o tendință de optimizare continuă a creșterii economice, deoarece condițiile care determină o anumită traiectorie de creștere sînt dinamice, iar în previzionare trebuie să se țină seama, din considerente de realism și raționalitate, de continua lor schimbare. Totodată, trebuie să se țină seama de faptul că, la un moment dat, capacitatea de a genera variante de previziune este limitată, astfel încât coincidența variantei celei mai favorabile în sens relativ (comparativ cu celelalte) cu cea optimă în sens absolut (care nu întotdeauna se numără printre cele efectiv construite) este incertă. Herbert Simon, laureat al Premiului Nobel pentru economie, consideră că varianta (traiectoria de creștere) cea mai favorabilă este, de fapt, una satisfăcătoare, deci una care nu încalcă un sistem de restricții fundamentale și care rezultă dintr-o căutare „moderat de laborioasă” în mulțimea traiectoriilor admisibile, reținute pentru analiză și decizie. Așa se explică de ce, în condițiile concrete ale procesului de creștere economică, o anumită variantă de previziune, considerată inițial optimă (în sens relativ), poate fi îmbunătățită, în continuare, la fiecare nouă iterație a procesului previzional (ceea ce, evident, nu se poate întimpla cu un optim absolut). În acest context, devine evidentă legătura strînsă, dialectică, între optimizare și simulare. Capacitatea de a conduce în mod rațional o economie modernă, aflată într-o dinamică alertă și caracterizată printr-o complexitate crescîndă, depinde de posibilitățile de simulare, din fiecare punct de pe traiectoria definită la începutul unui orizont previzional, a evoluțiilor posibile, în funcție de modificările diferiților parametri macroeconomici, de tendințele care se conturează și de opțiunile de politică economică, astfel încît, în fiecare moment, să poată fi aleasă cea soluție de continuare a creșterii care asigură, din punctul de vedere al consecințelor ei, cele mai favorabile corelații macroeconomice, în primul rînd între eforturi și efecte, între factorii intensivi și cei extensivi ai creșterii economice.

4. O trăsătură esențială și o cerință a concepției de optimizare aplicabilă în condițiile creșterii economice intensive o constituie flexibilitatea modelelor utilizate în acest scop, cerință care are o semnificație complexă. În primul rînd, în condițiile actuale, în practică și în teorie devine evident că modelul trebuie considerat ca un instrument al deciziei, și nu confundat cu decizia însăși; el trebuie să fie organic integrat

în sistemul complex al instrumentelor previzionale și să favorizeze comportamentul adaptiv al decidenților, manifestat prin posibilitatea lăsată acestora de a interveni în fiecare moment al desfășurării procesului condus, prin acțiunea lor asupra unor parametri de comandă specifici fiecărui asemenea proces.

Un alt aspect al flexibilizării îl constituie relaxarea unor restricții din cadrul modelelor de optimizare, referitoare la resurse și la eficiența utilizării lor. Aceasta înseamnă:

— utilizarea, în planificare, a unor toleranțe care să se comporte ca factori-tampon, de natură să împiedice apariția, prelungirea sau propagarea unor dezechilibre între necesități și resurse;

— considerarea ca admisibilă a posibilității încălcării temporare a restricțiilor referitoare la anumite resurse, dacă acestea nu afectează echilibrul general pe termen lung;

— luarea în considerare, la fixarea restricțiilor, a interșanjabilității diferitelor categorii de resurse, precum și a posibilității apariției unor cerințe de realocare a acestora, determinate de formularea unor noi orientări de politică economică, sub influența unor factori interni sau externi;

— abordarea diferențiată a problemei modelării restricțiilor ce acționează asupra resurselor, prin neacceptarea încălcării restricțiilor referitoare la resursele deficitare neregenerabile (critice) și prin penalizarea economică a depășirii consumului, în cazul altor categorii de resurse, pentru a nu se ajunge la modele inoperante din cauza abaterilor lor față de condițiile inițiale, dacă acestea sînt considerate nemodificabile;

— stabilirea, pentru variabilele de eficiență din cadrul modelelor utilizate, a unor condiții specifice de evoluție și corelare între ele, ceea ce presupune și reprezentarea lor explicită în modele. Un loc important în acest sens îl ocupă normarea științifică, fundamentată din punct de vedere tehnic și economic, a parametrilor de eficiență, cu mențiunea că nivelul normat nu se confundă cu cel maxim-possibil, ci reprezintă un nivel necesar pentru asigurarea echilibrului și, în același timp, posibil de atins în condițiile concrete ale perioadei de previziune. O limită maximă a eficienței nu poate fi determinată nici din punct de vedere cantitativ și nici calitativ, sarcinile de creștere a acesteia, stabilite prin plan și prin normative, trebuind să fie considerate ca minimale. În condițiile creșterii economice de tip intensiv, rolul metodei normării în asigura-

rea unor corelații optime între eforturi și efecte, la scara economiei naționale și a fiecărei subdiviziuni a acesteia, devine esențial. Astfel, în timp ce, în condițiile creșterii extensive, eficiența de perspectivă se determină prin raportarea nivelului previzionat al efectului la cel al efortului, apărînd deci ca o rezultantă pasivă a acestora, în schimb, în condițiile creșterii intensive, nivelul eficienței devine un criteriu principal de fundamentare a deciziilor economice. În acest context, apare justificat să nu se mai normeze separat efectul și efortul, ci corelația dintre ele, iar determinarea indicatorilor normai de eficiență trebuie să precedă stabilirea celorlalte variabile ale previziunii, ei devenind parametri de comandă în cadrul modelelor de creștere economică. Ceea ce se urmărește este nu „obținerea de efecte maxime cu eforturi minime în timpul cel mai scurt”, căci o astfel de optimizare nu are sens nici din punct de vedere economic și nici matematic, ci corelarea optimă, în fiecare etapă, a eforturilor cu efectele. În cazul resurselor neregenerabile, cînd volumul total al efortului posibil este limitat atît cantitativ, calitativ, cît și ca intensitate (în timp), se urmărește minimizarea efortului total, pentru a prelungi durata de folosire a resurselor respective, precum și maximizarea efectului, util obținut pe unitate de efort. În cazul resurselor regenerabile, la care restricțiile pot fi relaxate pe un termen mai lung sau mai scurt, se urmărește obținerea unui efect total maxim, în condițiile minimizării efortului necesar pentru obținerea unei unități de efect util.

Ținînd seama de considerentele expuse anterior, se ajunge la concluzia că, apreciat în raport cu criteriile proprii stadiului intensiv, ritmul optim al creșterii economice nu este întotdeauna cel maxim, ci acela care corespunde celor mai favorabile proporții de combinare între factorii intensivi și extensivi. Factorii extensivi au, în mod obiectiv, un potențial limitat de susținere și accelerare a creșterii economice, comparativ cu factorii intensivi, care — potențați de acțiunea progresului științifico-tehnic contemporan — prezintă importante rezerve de sporire a eficienței, calității și competitivității. Optimizarea pune, deci, în centrul atenției, identificarea și mobilizarea pleneră a acestor rezerve, utilizînd întregul sistem de instrumente și pirghii de conducere, planificare și cointereseare, componente ale mecanismului economico-financiar.

Horațiu DRAGOMIRESCU

Criteriaul eficienței economice

(Urmare din pag. 17)

Din tabel se poate constata devansarea dinamicii valorii fondurilor fixe de către dinamica extinderii nomenclatorului de fabricație, în cazul întreprinderilor textile de cca. 2,52 ori, totodată nomenclatorul de fabricație crește mai repede în întreprinderile textile mari față de cele mici de circa 8 ori comparativ cu numărul de personal. Pentru cele două întreprinderi electronice această devansare a atins valori de 1,16 și respectiv 2,58 ori.

Considerăm că este evident faptul că odată cu creșterea dimensiunii întreprinderii se extinde mult mai rapid nomenclatorul de fabricație.

După părerea noastră, această extindere mai rapidă a nomenclatorului constituie una din cauzele principale care de-

Tabelul nr. 2

Variabila	Variabile dimensionale			
	Valoarea fondurilor fixe	Număr de personal	Nomenclator de producție	Indicele de intersecție sortimentale
Întreprinderea*				
I. Codlea	1	1	1	1
I. Aurora	9.88	7.00	12.68	9
I. F.R.B.	25.64	10.21	53.75	17
I. Țesătura	36.07	11.78	80.63	28
I. Argeșana	37.99	11.98	102.69	33
I. Textila	40.02	12.38	101.12	34
I. Tehnoton	1	1	1	—
I.P.R.S.	2.88	1.29	3.34	—

*) Date pentru anul 1961

termină înregistrarea unor valori a indicilor de intersecție sortimentală mult mai ridicați în întreprinderile mari, comparativ cu cele mijlocii și mici, cum se evidențiază în tabel.

Această creștere a valorii indicilor de intersecție sortimentală dovedește o anumită **reducere a gradului de specializare pe articole în cazul întreprinderilor mari**, ceea ce va avea efecte negative asupra procesului de producție, asupra eficienței acestuia.

Calculînd indicatorul specializării pe unitatea valorică de fonduri fixe, ca un raport între numărul articolelor fabricate pe 1 milion lei fonduri fixe se poate constata că dacă în întreprinderea textilă mică valoarea acestui raport a fost de 0,76, în întreprinderile textile mari această valoare a fost mai mare de 2,00, ajungînd chiar la 2,58.

În cazul întreprinderilor de electronică, gradul de specializare calculat la 1 milion lei fonduri fixe era de 8,87 la întreprinderea „Tehnoton”, iar la I.P.R.S. de 10,29.

Efectul direct, cu implicații negative, în procesul de producție al acestei extinderi masive a nomenclatorului de fabricație în întreprinderile mari, îl reprezintă gradul mult mai accentuat de fărîmițare, în loturi de fabricație mici, ineficiente economic, a producției.

Se constată că în cazul întreprinderilor textile mari s-a înregistrat un număr de 35 ori mai mare de loturi de fabricație la țesătorie, decît în întreprinderea textilă mică. În același timp, la finisaj s-a înregistrat un număr de loturi de 20 de ori mai mare în întreprinderile mari decît în întreprinderile mijlocii. Întreprinderile electronice prezintă valori mai apropiate; în cazul I.P.R.S. numărul de loturi a fost de 2,4 ori mai mare ca la I. Tehnoton.

Totodată, această extindere a nomenclatorului de fabricație în cazul întreprinderilor mari a condus la creșterea numărului de comenzi, și evident la o creștere a numărului beneficiarilor, ceea ce determină o complicare a relațiilor comerciale ale întreprinderilor mari, o multiplicare a posibilităților de a nu își realiza integral și la termen contractele (cantitate, calitate, termen de livrare). Astfel numărul de comenzi a fost de 13 ori mai mare în întreprinderile textile mari, față de întreprinderea mică; aceeași situație se înregistrează și în cazul întreprinderilor electronice, la I.P.R.S. au existat un număr de 2,7 ori mai multe comenzi decît la Tehnoton.

PRIN dispariția academicianului Octav Onicescu, știința noastră pierde un savant de inestimabilă valoare, cultura românească pierde pe unul din marii cărturari, care a slujit-o cu devotament și cu talent timp de aproape șaptea decenii, cu realizări ce se adăugă cu strălucire patrimoniului național și universal.

Matematician și mecanician, ctitor al școlii românești de teoria probabilităților, pe care a condus-o cu fostul său student, regretatul academician Gheorghe Mihoc (1906-1981), școală ce se bucură astăzi de unanimă recunoaștere în toată lumea, academicianul Octav Onicescu a avut preocupări științifice care depășesc cu mult sfera matematicii. Autentic spirit renașcentist, căruia i se potrivește acel „homo sum, humani nihil a me alienum puto”, academicianul Octav Onicescu a abordat în studiile sale filozofia, economia politică, sociologia, demografia, statistica social-economică, ceea ce corespundea concepției sale profund umaniste despre știință și rolul acesteia în societate, în viața oamenilor. O mărturisește el însuși în una din ultimele sale cărți: „Eu nu sînt în primul rînd un matematician, necum un probabilist sau un mecanician. Eu însumi mă privesc ca un cercetător de fapte: umane, sociale sau economice, de fenomene naturale, cu mijloace matematice, de preferință probabilistice sau mecanice, cercetător ce s-a silit de-a lungul întregii sale vieți să asimileze cit mai multă știință matematică pentru a o folosi în cercetările sale”¹⁾.

Preocuparea acad. Octav Onicescu (1892-1983) pentru știința economică a fost statornică de-a lungul întregii sale vieți. Ea nu se limitează la reflecții asupra economiei, de mare profunzime și originalitate; în centrul interesului omului de știință au fost stabilirea de legături între matematică și economie, sociologie și demografie și - ceea ce îi conferă un loc proeminent în istoria științei românești - efortul susținut de a elabora metode și modele matematice pentru analiza fenomenelor economice, sociale și demografice. Semnificativ este faptul că în urmă cu cinci decenii academicianul Octav Onicescu, în studiul său „Statistica și sociologia”²⁾ formulează pentru prima dată, la noi, principiile de aplicare a metodelor statistice la studiul faptelor sociale, subliniind necesitatea de a se ține „seama deopotrivă de metode și de material”

Academicianul Octav Onicescu și știința economică

(s.n.), principiu pe care l-a apărât statornic, pentru a preveni speculații formale și a tempera excesul de zel în aplicarea metodelor cantitative, la studiul fenomenelor economice-sociale. Prioritatea „materialului”, adică a conținutului, a esenței fenomenelor sociale și economice, în raport cu metoda este o idee centrală, ușor de urmărit în studiile cu caracter economic ale omului de știință Octav Onicescu. Și tot așa ni se pare semnificativ că ultima lucrare a marelui dispărut, - al cărei manuscris a fost predat Editurii științifice și enciclopedice - este „Econometria informațională”.

Preocupărilor de modelare economică și demoeconomică li se adaugă o vastă activitate aplicativă a metodelor matematice în economie, o acțiune sistematică de organizare a cercetărilor interdisciplinare în cadrul unor seminarii speciale. Va fi sarcina viitorului istoric al științei românești de a stringe și sistematiza toate ideile savantului cu privire la economie, răspindite în cărți, reviste, comunicări, de-a lungul întregii sale vieți.

Vom evoca, din parte-ne, citeva din contribuțiile cele mai importante așa cum sînt ele cristalizate în „statistica informațională” și „econometria informațională” - discipline de deosebit interes pentru economiști, create de academicianul Octav Onicescu și dezvoltate de numeroși discipoli ai săi - precum și acea construcție teoretică impresionantă, cunoscută astăzi sub denumirea de „model demoeconomic Onicescu”.

În „Prefața” la cartea lui N. St. Georgescu³⁾, cel ce avea să ajungă mai tîrziu unul din marii economiști ai lumii, Octav Onicescu menționează printre meritele acesteia - prima lucrare modernă de statistică matematică din România - faptul că în ea se face referință specială la unele fenomene economice (p. XI s.n.).

Crearea statisticii informaționale a început cu un studiu al lui Octav Onicescu

în care a formulat așa-numita „energie informațională”⁴⁾, prin analogie cu „entropia informațională” a lui Cl. Shannon. Noul concept - după mărturisirea lui Octav Onicescu - este destinat în special analizei structurii unui sistem economic, avînd un număr de n componente aleatoare și a căror participare este caracterizată de frecvențele respective. În aceste condiții energia informațională este media informațiilor individuale reprezentate de aceste frecvențe și indică, în general, gradul de organizare. Dacă organizarea sistemului variază în timp, ea îi indică sensul, avînd o sensibilitate care s-a dovedit mai fină decît cea demonstrată de entropia lui Shannon. Entropiei informaționale i-a urmat „corelația informațională”⁵⁾. Prin dezvoltări succesive, ținînd seama și de numeroasele aplicații în studiul fenomenelor economice, sociale, demografice, psihologice etc., Octav Onicescu ne-a dat un corp coerent de concepte și de metode care constituie „statistica informațională”⁶⁾. După aprecierile prof. M. C. Demetrescu - unul din cei mai avizați exegeți ai statisticii informaționale O. Onicescu - numărul aplicațiilor acestor concepte a crescut considerabil, din 1966 și pînă în prezent, în țară și peste hotare, cuprînzînd domenii ca: economie, marketingul, demografia, agricultura, sistematizarea teritorială, psihologia, pedagogia, devenind un procedeu curent în descrierea și analiza fenomenelor economice și sociale.

Pe aceeași linie a aplicabilității la studiul fenomenelor economice se înscriu și metodele de estimare comparativă⁷⁾ - o metodă taxonomică modernă - care curînd și-a găsit aplicații în analiza regională economică și demografică și pentru care au fost elaborate programe la calculator.

O contribuție teoretică deosebită - care își așteaptă dezvoltarea din partea economiștilor și demografilor - este modelul demoeconomic⁸⁾. În esență, este vorba de un model care descrie sistemul economic național prin introducerea unor conturi valorificate în moneda țării respective aparținînd: persoanelor (populației), statului, străinătății și resurselor naturale (materiale și spirituale). Funcționalitatea sistemului economic poate fi urmărită prin variațiile reciproce ale acestor conturi și dirijată pe această bază. După știința noastră, raportat la modelarea demoeconomică, așa cum poate fi apreciată a-

FIȘE

Istorie sumară a dezvoltării științei

● Des: autorii își lasă din capul locului o anumită rezervă - volumul tipărit recent la EDITURA POLITICĂ sub semnătura lui Carol Neuman, Edmond Nicolau și Anghel Schor poartă titlul de „Istorie sumară a dezvoltării științei” - o astfel de carte incită la lectură. Este o reacție firească dacă avem în vedere conexiunile extrem de strînse ce există între știință și societate. Lucrarea de față nu își propune însă o abordare

teoretico-metodologică a dezvoltării științei ci una preponderent istorică. După cum subliniază academicianul Șerban Țițeica în cuvîntul său introductiv, cartea - prima de acest fel realizată în țara noastră - se distinge prin cîteva calități certe: abordează întreaga știință și nu una sau alta dintre ramurile sale, ceea ce permite proiectarea unei viziuni integratoare asupra dezvoltării științei; expunerea nu se limitează la o anumită epocă ci este dezvoltată din preistorie pînă în timpurile noastre; prezentarea nu se mărginește la evoluția științei în bazinul Mării Mediterane, deci la cultura științifică europeană, ci înglobează și alte spații culturale. Structurînd materialul în maniera unei

enciclopedii, cărora li se adaugă substanțiale capitole de sinteză, autorii au căutat să potenzeze la maximum calitățile informative ale cărții.

Politică economică

● În numărul său din august a.c. revista „LA CHINE EN CONSTRUCTION” publică concluziile unei mese rotunde la care au participat o serie de renumiți economiști chinezi, a cărei temă o constituie - după cum reiese și din titlul materialului: „La crize mondiale et la Chine” - relevarea efectelor pe care le are criza economică mondială asupra economiei acestei țări. Punctul de pornire al dezbaterii l-a reprezentat constatarea potrivit căreia economia

chineză a resimțit în mai mică măsură șocul crizei economice reușind, în ultimii ani, să înregistreze ritmurile înalte de creștere - comparativ cu media mondială. Totodată, participanții au căutat să evidențieze factorii ce au contribuit la această situație și care vor acționa pozitiv și în viitor. Între aceștia în articol sînt reținuți: deschiderea mai accentuată spre exterior (chiar dacă procentul de participare al comerțului exterior la creșterea venitului național se menține redus); aplicarea măsurilor de reajustare economică; punerea în valoare cu prioritate a resurselor interne; o anumită prudență în ce privește apelul la surse de finanțare externe și creșterea eficienței investițiilor.

ceasta pe plan internațional, modelul Onicescu este o construcție teoretică de mare deschidere, cu folosirea celor mai moderne concepte și metode cum ar fi: teoria sistemelor, analiza longitudinală, sistemul contabilității naționale etc. Avantajele acestui model sînt arătate chiar de autorul său⁴⁾ – cu care sintem în întregime de acord – și care ar fi următoarele: cuprinderea factorului demografic ca factor endogen al modelului, determinat și determinînd dinamica sistemului național social-economic (deziderat vechi al modelării demoeconomice⁵⁾), analiza și proiectarea optimă a structurilor sociale pe baze demoeconomice, ridicarea eficienței creației științifice, studiul calității vieții sociale, analiza și proiectarea acestui indicator global.

Fără să intrăm în amănunte, trebuie să amintim „econometria informațională”⁶⁾ care, după părerea noastră, va duce la reconsiderarea conceptelor econometriei „clasice”. După afirmația autorilor, avantajele demersului informațional în modelarea econometrică sînt: abordarea informațională este o extindere a demersului determinist și aleator, ea permite o modelare continuă și deschisă; modelarea informațională permite descrierea subiectivității și dialogului; ea oferă de asemenea posibilitatea de a manipula date eterogene și chiar informații necuantificabile.

Relevînd preocupările academicianului Octav Onicescu pentru știința economică, trebuie amintită și activitatea organizatorică căreia el i-a acordat o mare importanță. În 1930, cu prilejul recensămîntului general al populației, din însărcinarea Comisiei recensămîntului, prezdată de D. Gusti, profesorului O. Onicescu i se încredințează organizarea și conducerea Școlii de Statistică. În cadrul acesteia, alături de discipline statistico-matematice, figutează și economia, demografia, finanțele. În anul 1941 se înființează, pe lângă Facultatea de Științe a Universității București, Institutul de Statistică, Actuarial și Calcul, avîndu-l ca director pe Octav Onicescu. Printre profesori se numără N. St. Georgescu-Roegen, viitorii academicieni Gh. Mihoc, Gr. Moisil, N. Teodorescu. Caracterul și orientarea Institutului se pot aprecia după numărul și ponderea disciplinelor cu caracter economic: statistica economică (Paul Sterian și Roman Moldovan), statistica și realitatea națională (Anton Golopenția și Mircea Biji), econome-

trie (N. St. Georgescu-Roegen), matematici financiare (Șerban Gheorghiu). În perioada existenței sale (1941-1947) Institutul a dat promoții de specialiști, cu o pondere însemnată a economiștilor.

Una din cele mai importante realizări legate de numele acad. O. Onicescu este Seminarul de aplicare a metodelor statistico-matematice în economie, înființat la 25 ianuarie 1965 și avînd o activitate neîntreruptă pînă în prezent. Ideea călăuzitoare a acestui seminar, declarată de acad. O. Onicescu⁷⁾, era aceea a unei colaborări interdisciplinare în care accentul să se pună nu pe învățarea unor metode matematice, ci pe dobîndirea unui mod matematic de a privi problemele economice. Despre amploarea și eficacitatea acestui seminar vorbesc cifrele. Au fost prezentate, în perioada 1965-1983, aproape 500 de comunicări pe probleme economice, demografice, de organizarea și conducerea producției, marketing, sistem informațional, sociologie etc.

Printre contribuțiile acad. O. Onicescu la știința economică ar trebui menționate comunicarea „Privire asupra științei economice”, prezentată la Colocviul economic român-francez de la București, sub președinția prof. Fr. Perroux, și studiul „Comentarii la opera economică a unui mai tînr coleg, N. Georgescu-Roegen”, precum și studiul „Știința și problemele omenirii”⁸⁾. Personalitatea omului de știință Octav Onicescu este bine cunoscută nu numai în țară ci și peste hotare. Recentul volum

omagial⁹⁾, apărut cu prilejul celei de-a 90-a aniversări a lui Octav Onicescu, este o elocventă mărturie.

Să ne fie permis, în încheierea acestor modeste și incomplete caracterizări a contribuției acad. O. Onicescu la știința economică, să reproducem o emoționantă mărturie a unuia din cei mai străluciți elevi ai săi, prof. N. Georgescu-Roegen, matematician, economist și statistician. După ce îl numește „decanul de vîrstă și de talent al matematicienilor români în viață azi” (1979), N. Georgescu-Roegen amintește de o manifestare științifică de la Universitatea din Roma și Accademia dei Lincei la care participa O. Onicescu: „Am fost martor la semnele de respect și admirație de care Octav Onicescu se bucură în cercurile academice internaționale. M-am simțit mîndru că mă trag din aceeași tulpină culturală și cred că oricine în locul meu s-ar fi simțit la fel”¹⁰⁾.

Idelle economice ale acad. O. Onicescu urmează abia de acum înainte să fie sistematizate și publicate într-un volum. Așa cum economistul J. M. Keynes, autor al unui „Tratat de probabilități”, este cunoscut matematicienilor, tot așa s-ar cuveni ca matematicianul Octav Onicescu să fie cunoscut economiștilor, pentru o serie de contribuții capabile să stimuleze reflecțiile și aplicațiile matematice în analiza economică.

prof. dr. Vladimir TREBICI

4) Acad. Octav Onicescu. *Pe drumurile vieții*. Ed. științifică și enciclopedică, București, 1981, p. 18.

5) Comunicare ținută la Institutul Social Român. În ziua de 23 ianuarie 1931 și publicată în Arhiva pentru știința și reformă socială înființată și condusă de Dimitrie Gusti, anul IX. Reprodusă în „Pe drumurile vieții”, op. cit., pp. 337-381.

6) N. St. Georgescu-Roegen. *Metoda statistică. Elemente de statistică matematică*. Cu o prefață de O. Onicescu. Institutul de Statistică Generală a Statului, București, 1933.

7) Octav Onicescu. *Energia informațională*. În: *Studii și cercetări matematice*, vol. 18, 1966, p. 1419-1420; Octav Onicescu. *Energia informațională componentă a unui barometru statistic al sistemelor*. În: *Revista de Statistică*, nr. 11, 1966.

8) Octav Onicescu. *Corelația informațională*. În: *Revista de statistică*, nr. 6, 1972.

9) O. Onicescu, V. Ștefănescu. *Elemente de statistică informațională cu aplicații*. Ed. Tehnică, București, 1979.

10) O. Onicescu. *Procedee de estimare a unor obiecte purtătoare de mai multe caracteristici*. În: *Revista de Statistică*, nr. 4, 1970.

11) O. Onicescu, M. Botez. *Un model demoeconomic. Preliminarii*. În: *Revista de Statistică*, nr. 8, 1973; Ing. N. Costake. *O încercare de particularizare a modelului demoeconomic O. Onicescu*. În: *Revista de Statistică*, nr. 9, 1973; O. Onicescu, V. Eulgaru, M. Botez. *Considerații privind modelul demoeconomic în contextul creșterii populației*. În: *Revista de Statistică*, nr. 8, 1974.

12) O. Onicescu. *Pe drumurile vieții*, op. cit. „Un proiect demoeconomic”, p. 398-402.

13) O. Onicescu, M.C. Botez. *Econometrie informațională*. Manuscris la Editura științifică și enciclopedică, 1983.

14) Interviu acordat de acad. O. Onicescu revistei „Viața economică”, nr. 45, 1965.

15) O. Onicescu. *Știința și problemele omenirii*. În vol. *Problemele globale și viitorul omenirii*, Ed. politică, București, 1982.

16) Studies in Probability and Related Topics. *Papers in Honour of Octav Onicescu on his 90-th Birthday* (Eds. M.C. Demetrescu și M. Iosifescu) Editrice Nagard, Roma, 1983.

17) N. Georgescu-Roegen. *Legea entropiei și progresul economic*. Ed. politică, București, 1979, p. 8.

Transfer de tehnologie

● Transferul de tehnologie deține un loc important în comerțul mondial și constituie o pirghie însemnată de modernizare a economiilor naționale. Tocmai datorită eforturilor pe care le implică se impune gestionarea cit mai eficientă a acestui proces – opinează Jean Thix în articolul „La matrisse industrielle dans le transfert de technologie” publicat în nr. 2/1983 al revistei „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES”. Din optica amintită transferul de tehnologie ar trebui descompus în două articulații de bază: a) transferul capacității de producție (a echipamentului propriu-zis) și b) transferul cunoștințe-

lor și al deprinderilor tehnice necesare utilizării eficiente a utilajelor achiziționate. Subliniind că practica ultimilor ani atestă o creștere în importanță a celei de a doua componente – care presupune cunoașterea și dirijarea unor factori de ordin socio-economic –, J. Th. argumentează în continuare ideea potrivit căreia fiecare din cele două componente de bază ale transferului de tehnologie presupune schimbări în domenii diferite ale întreprinderii cumpărătoare. Astfel, în timp ce transferul capacităților de producție influențează organizarea pe flux tehnologic, a doua componentă presupune restructurări în sistemul de gestiune al întreprinderilor.

Criza mondială – repere explicative

● Dacă formele cele mai reprezentative de manifestare ale actualei crize economice mondiale sînt îndeobște larg acceptate nu același consens poate fi consemnat în ce privește particularizarea cauzelor. Pentru a ajunge la adevăr sînt necesare două delimitări prealabile, se arată în studiul „La crise mondiale” publicat în numărul din 15 iunie a.c. al revistei „PROBLÈMES ECONOMIQUES”: pe de o parte înlăturarea „de plano” a unor explicații considerate simpliste, cum ar fi aprecierea crizei ca o fază a dezvoltării ciclice a economiei mondiale, explicarea sa prin diminuarea dinamicii ino-

FIȘE

vației la scara planetară, prin atingerea unui prag de saturare în ce privește consumul; pe de altă parte delimitarea elementului declanșator al crizei – cele două șocuri petroliere – de cauzele profunde care au generat-o. Iar în rîndul cauzelor profunde autorii studiului includ inflația, criza ortei în țările industrializate ca urmare a permisiunii utilajelor, a diminuării investițiilor, unii factori de ordin socio-cultural, îndeosebi disfuncționalitățile pe care le-a generat asimilarea necritică a modelului de dezvoltare elaborat în țările industrializate.

A XII-a Conferință mondială a energiei
New Delhi, 19-23 septembrie 1983

Energia, dezvoltarea și calitatea vieții

CONFERINȚA mondială a energiei, înființată în 1924, este o organizație neguvernamentală care intrunește specialiști din 81 de țări*) și care are drept scop dezbateră tuturor problemelor energetice, începând de la resurse, modurile de transformare ale acestora în energie utilizabilă și pînă la poziția și atitudinea consumatorilor de energie sau mai precis la acordarea cererii acestora cu posibilitățile resurselor de energie în condițiile păstrării calității mediului înconjurător.

Țara noastră este membru fondator al organizației, organizînd, așa cum se știe, la București în 1971, cea de-a opta Conferință mondială a energiei, cu tema „Îmbunătățirea utilizării energiei în special privind aspectele folosirii ei complexe”.

O abordare globală

ACTIVITĂȚILE Conferinței mondiale a energiei acoperă nu numai aspectele tehnologice ale tuturor resurselor energetice ci și probleme economice, ecologice, sociale și politice legate de dezvoltarea și exploatarea diverselor forme de energie. Fără să se interfereze cu activitatea altor organizații internaționale, care se ocupă de aspecte singulare ale surselor de energie, Conferința mondială a energiei este interesată în primul rînd de problemele globale ale sectorului energetic și relațiile interdisciplinare între diversele forme de energie. Cu alte cuvinte, există o Conferință mondială a petrolului, o Conferință mondială a gazului, există o serie de organizații profesionale care se ocupă de problemele marilor baraje, problemele marilor rețele electrice etc., în vreme ce Conferința mondială a energiei se ocupă tocmai de ansamblul problemelor resurselor de energie și ale modului lor de utilizare.

În prezent Conferința mondială a energiei are 14 comitete de studiu care desfășoară o bogată activitate în privința conservării energiei, substituirii petrolului, lichefierii cărbunelui, conversiei fotovoltaice a energiei, producerii combinate de căldură și energie electrică (termoficarea și pompele termice), disponibilității centralelor termoelectrice, studiilor asupra datelor energetice naționale, studiilor asupra resurselor energetice mondiale și asupra coeficienților de conversie a diverselor forme de energie, problemelor energetice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Din enumerarea subiectelor majore de lucru ale Conferinței, care sînt examinate în aceste comitete de studiu, se poate vedea că există o îmbinare armonioasă între problemele cele mai arzătoare ale surselor de energie, probleme ale modului optim de transformare a energiei și probleme de valorificare a formelor finale de energie în condițiile specifice ale unui grup sau altuia de țări. Aceste comitete de lucru se întîlnesc de două-trei ori pe an în diverse orașe ale lumii. Scopul activității lor este producerea unor rapoarte de sinteză sau a unor recomandări pentru întreaga masă de specialiști din lume, care se difuzează după aprobarea de Consiliul executiv internațional al organizației prin intermediul C.M.E. Ele trebuie să răspundă corespunzător și cu autoritate profesională la problematica comitetului respectiv de lucru.

Cea de-a XII-a Conferință mondială a energiei va fi găzduită de către India, țară în curs de dezvoltare, la New Delhi, între 19 și 23 septembrie a.c. Lucrările comitetelor pregătitoare

*) Cu ocazia apropiatei sesiuni a Consiliului executiv internațional al organizației de la New Delhi, va fi discutată cererea R.P. Chineze de aderare la Conferința mondială a energiei.

au început încă din 14 septembrie, după care la 17 septembrie vor începe lucrările Consiliului executiv internațional. Acest al XII-lea congres al Conferinței mondiale a energiei și-a ales ca temă „Energia, dezvoltarea și calitatea vieții”. Tema recunoaște, după părerea noastră, pregnant relația dintre necesarul de energie al umanității și creșterea ei calitativă legată de dezvoltare în general. Ea indică faptul că legătura sau mai exact echilibrul dintre sursele de energie și consum trebuie să fie realizat prin forța de inovare caracteristică umanității, prin strategii de dezvoltare constructivă și cooperare internațională largă, prin dezvoltarea resurselor și utilizarea lor mai eficientă, concomitent cu conservarea energiei, acordînd atenția cuvenită problemelor mediului înconjurător.

Secțiunile tehnice ale celui de al XII-lea congres sînt în număr de patru. Primele trei încearcă să stabilească relația dintre tehnologii, dezvoltarea resurselor și impactul energiei asupra calității vieții și dezvoltării societății. Ultima secțiune își propune să demonstreze că energia constituie un element esențial al comerțului mondial și că în consecință politicile energetice în diverse părți ale lumii trebuie să devină o parte integrantă a unei strategii globale de dezvoltare. Domeniul energetic este primul domeniu în care s-a evidențiat necesitatea cooperării internaționale prin prisma acoperirii în primul rînd a nevoilor energetice proprii, cu forțe și mijloace proprii. Aceasta este de altfel și învățătura de bază a crizei energetice mondiale. Parte din aceste învățăminte sînt încorporate în rapoartele secțiunii a patra care, recunoscînd acest adevăr fundamental, se străduiește să vadă cum pot fi angrenate diversele componente ale mecanismului economic mondial în realizarea de dorințelor unei funcționări acceptabile din punct de vedere energetic.

Tehnici noi pentru utilizarea rațională a energiei

TEMA primei secțiuni este „Tehnici și tehnologii noi pentru exploatarea și dezvoltarea îmbunătățită a resurselor”. În această secțiune sînt prezentate cu predilecție puncte de vedere asupra exploatarea surselor clasice de energie. Este vorba de utilizarea intensivă a cărbunelui, inclusiv a lignitului, turbei etc. În resursele hidro se simte o îndreptare marcată către valorificarea căderilor mici și foarte mici de apă cu mijloace proprii atît în țări puternic industrializate cît și în curs de dezvoltare (distincția este marcată în rapoartele prezentate). Sînt abordate și probleme de evaluare a economicității marilor sisteme petroliere marine de mare adîncime precum și rolul tehnicilor noi în furnizarea de cantități sporite de gaze naturale.

În ceea ce privește capitolul de procese și echipamente de conversie și transport al energiei se urmăresc scheme tehnologice și experiența de exploatare a cărbunilor de joasă putere calorică, în mai multe țări ale lumii, ca de exemplu R. D. Germană, Bulgaria, India, Austria etc. Sînt prezentate tehnologii noi și echipamente pentru transportul la foarte înaltă tensiune a energiei electrice (peste 1 000 kV). Se trece în revistă stadiul de dezvoltare a reactoarelor nucleare energetice, în special a celor cu apă ușoară și grea și statutul mondial al cercetărilor în domeniul magnetohidrodinamic, precum și dezvoltarea unei serii de noi tehnologii energetice în diverse țări.

Unul din capitolele secțiunii prezintă probleme ale sistemelor energetice începînd cu tehnici noi în utilizarea rațională a energiei: folosirea extensivă a energiei electrice,

extinderea sistemelor de termoficare într-o serie de țări ale lumii, dezvoltarea tehnologiilor conexe folosirii energiei nucleare și strategiile ale ciclului de combustibili.

În secțiunea întâi se mai atacă și probleme privind utilizarea energiei, inclusiv conservarea acesteia. Aici se discută în special asupra efectului măsurilor de conservare a energiei din perspectiva experienței de un deceniu a numeroase țări. O serie de țări prezintă experiențe în ce privește metode de prevedere a evoluției bilanțului energetic național, inclusiv ținând cont de efectele conservării energiei. În această porțiune a secțiunii se identifică tocmai dorința unei planificări mai realiste a cererii și consumului de energie, ținând cont de posibilitățile reale ale fiecărei țări de acoperire a unei anumite cereri. Se știe că până acum șase-șapte ani se mai alcătuiau programe de dezvoltare plecând de la premisa că criza energetică este un fenomen conjunctural și că producția de energie se va alinia din nou cererii. Or, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu încă în 1973, **criza energetică nu este un fenomen conjunctural, este un fenomen de lungă durată și adaptarea la cerințele și posibilitățile reale este o condiție esențială a dezvoltării oricărei țări.**

În secțiunea a doua, denumită „Disponibilitatea resurselor și gospodărirea judicioasă a acestora”, sînt trecute în revistă stadiul valorificării surselor de energie considerate ca substituenți imediați ai petrolului, deci cărbunelui și gazelor naturale. Se fac evaluări ale vitezei de înlocuire a petrolului de către cărbune, apărînd cert că înlocuitorul principal al petrolului pentru perioada următorilor 20 de ani va fi în majoritatea țărilor cărbunelui. Sînt prezentate studii privind cererea de gaze naturale cu un substituent potențial al petrolului, studii care se întind pînă în anul 2000. Este de remarcat faptul că ideea tranziției de la combustibili clasici la surse alternative și dezvoltarea tehnologiilor noi legate de acestea au atras atenția unei serii de țări, fiind în curs de rezolvare probleme de standardizare, cost, optimizare etc. Și țările în curs de dezvoltare au început să privească cu relativ interes trecerea de la combustibili clasici la sursele alternative, datorită îmbunătățirii indicilor tehnico-economici ai unor soluții, spre deosebire de congresul trecut cînd acest tip de experimente era privit ca fiind numai la îndemina țărilor bogate. Sînt trecute în revistă importanța utilizării energiei solare și microhidrocentralelor în sisteme descentralizate sau în zone rurale într-un număr mare de țări. Energia vîntului a ajuns să precepe un număr mare de cercetători, fiind prezentate proiecte pentru unități de pînă la 2 MW. Din punctul de vedere al acoperirii necesarului de energie pe termen lung este prezentată necesitatea tranziției tuturor țărilor către energia nucleară utilizată pașnic. Sînt discutate și probleme de trecere de la surse neregenerabile la surse regenerabile pentru o serie de aplicații.

În secțiunea a treia, denumită „Energia și calitatea vieții — efectul dezvoltării energetice asupra societății” se oferă posibilitatea unui schimb mutual de vederi între diverse discipline în domeniul energetic, incluzînd și vederile unor planificatori și sociologi. Cîteva contribuții valoroase atît din țările în curs de dezvoltare cît și din cele industrializate discută problemele sociale și de mediu înconjurător legate de dezvoltarea complexelor de exploatare energetică a cărbunelui, a gazelor naturale, a energiei hidro, precum și dezvoltarea energiei nucleare ca resursă cu riscuri minime de poluare și natura problemelor asociate cu o astfel de dezvoltare.

Aici sînt tratate și aspecte ale educației în probleme energetice și dezvoltarea forței de muncă în toate țările lumii. Se subliniază necesitatea existenței unei capacități de schimbare și adaptare previzională a conținutului educațional și probleme în educare apărute în procesul utilizării unor noi surse sau unor combustibili nemaiutilizați pînă în prezent în unele țări, deci problemele necesarului de educație și formare a cadrelor în situația schimbării accelerate a structurii combustibililor energetici primari.

Secțiunea a patra, denumită „Cooperarea internațională și contribuția ei la strategia energetică globală”, tratează energia sub aspectul ei de marfă destinată schimbului, subliniindu-se că dezvoltarea energetică în orice țară nu poate fi separată de colaborarea internațională în cadrul unor înțelegeri regionale și internaționale. În acest context se subliniază necesitatea finanțării internaționale în dezvoltarea unor proiecte, ca și rolul înțelrilor bilaterale între țări.

În afara problemelor de amploare discutate în sesiunile tehnice pe care le-am amintit, au fost organizate mese rotunde pentru o serie de subiecte mai restrînse, la care se urmărește o tratare mai de detaliu a problematicii (în domeniul energiei nucleare, cărbunelui, gazelor, al substituției petrolului, al bilan-

țurilor regionale de energie, al petrolului și al problemelor energetice ale țărilor în curs de dezvoltare) și de asemenea sesiuni ale grupurilor de lucru. Acestea din urmă se bazează pe rapoartele celor 14 comitete specializate amintite la început și care au fost terminate sau au ca dată de terminare toamna acestui an. Subiectele care se discută în ședințele grupurilor de lucru sînt: termenii în energetică, compilarea datelor energetice, substituția petrolului în țările în curs de dezvoltare, noi surse de energie (solară, a vîntului, a oceanului, valurilor și biomasei) și producerea echipamentului de înaltă calitate pentru centralele electrice, disponibilitatea centralelor termice.

Interes pentru experiența României

ȚARA noastră își propune să prezinte în cadrul ședințelor plenare ale conferinței scurte informări asupra programului de conservare a energiei în chimie, metalurgie, industria materialelor de construcții, prin prisma îndeplinirii prevederilor Congresului al XII-lea al partidului privind reducerea consumurilor de energie și materiale. Se evidențiază rezultatele deosebite obținute pînă în prezent în special de industria materialelor de construcții, care a atins încă din anul 1983 indicatorii prevăzuți pentru anul 1985, ceea ce evidențiază faptul că se poate obține o reducere drastică a consumului de energie în condițiile creșterii producției, prin utilizarea la maximum a rezervelor existente în instalațiile construite într-o perioadă de abundență a energiei. Intenționăm de asemenea să facem o trecere în revistă a stadiului înlăptuirii programului de termoficare în România, prin diseminarea cazanelor pe cărbune practic în aproape 200 de centre urbane. Se evidențiază în acest fel capacitatea economiei noastre de a realiza în foarte scurt timp adaptarea întregii game de echipamente pentru utilizarea cărbunelui și în același timp implementarea termoficării și în zone care pînă nu demult erau considerate neeconomice sau nerelevante pentru utilizarea termoficării (orașele mici, nu neapărat industrializate etc.). De asemenea, vor fi subliniate eforturile pe care le facem în țară pentru utilizarea căderilor mici și foarte mici de apă, cu echipament propriu, prezentînd cîteva din rezultatele obținute.

În ceea ce privește grupurile de lucru, intenționăm să participăm cu opinii la mesele rotunde privind problemele cărbunelui, substituției petrolului și problemele energetice ale țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea ne vom prezenta punctul de vedere la ședința grupului de lucru privind sursele regenerabile de energie, în special privind realizările țării noastre în domeniul utilizării energiei solare.

În esență deci este vorba de rezultatele transunerii în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului în domeniul energiei ca o prioritate a actualului cincinal și a Programului-directivă în domeniul energiei, care, după cum se știe, prevăd o trecere puternică de la alimentarea energiei românești cu hidrocarburi la alimentarea ei cu cărbune inferior, concomitent cu dezvoltarea resurselor alternative de energie, a termoficării, a energiei nucleare și altor surse.

Prin prisma faptului că sîntem o țară în curs de dezvoltare și care și-a propus să devină independentă din punct de vedere energetic pînă la sfîrșitul acestui deceniu, prin valorificarea completă a potențialului propriu, soluțiile prezentate de România constituie un element de interes și adeseori de dezbatere, atît pentru țările în curs de dezvoltare cît și pentru țările industrializate datorită faptului că a abordat cu mult curaj între altele problema surselor noi ca o componentă necesară a acoperirii cererii de energie, a termoficării inclusiv în centre populate mai mici, pe bază de cărbune inferior, cu o diversitate foarte mare de soluții. Cu mult interes este privită și realizarea programului nostru de utilizare a energiei nucleare.

Participînd la cea de-a XII-a Conferință mondială a energiei delegația română va prezenta realizările obținute de țara noastră în schimbarea structurii energetice primare, care sînt realizări importante avînd în vedere timpul foarte scurt în care aceasta se înlăptuiește. În același timp va fi evidențiat faptul că noi am acordat o atenție deosebită cooperării internaționale în energetică, prin înțelegerile bilaterale cu alte state și în primul rînd cu țările vecine și prietene.

dr. ing. Mihai G. M. POP

secretar al Comitetului național român
al Conferinței mondiale a energiei

Cererea de minereu de fier

ȚARILE exportatoare de minereu de fier din Africa, situate în special în vestul și centrul continentului, sînt confruntate cu o cerere mult diminuată din partea țărilor industrializate.

Cererea mondială de minereu de fier s-a stabilizat la o medie de circa 900 milioane tone pe an începînd cu anul 1980; potrivit aprecierilor Băncii Mondiale, se prevede o rată de creștere zero pentru următorii opt ani, comparativ cu 1,7% în perioada 1959—1975. Previiziunile Băncii Mondiale sînt deseori de nefavorabile în măsura în care cea mai mare parte (70%) din exporturile țărilor africane respective constau din livrările de minereu de fier.

Volumul exportului de minereu de fier este de asemenea afectat de evoluția inovațiilor tehnologice și de schimbările survenite în fluxurile comerciale. În prezent se extinde, spre exemplu, utilizarea cuptoarelor electrice care folosesc ca materie primă inclusiv fier vechi, utilizarea cuptoarelor Martin fiind așteptată să dească în continuare în actualul deceniu. În ce privește comerțul, se constată creșterea cererii Pieței comune pentru minereu de fier, provenit din Brazilia, țară care tinde să devină

un furnizor principal pe termen lung pentru țăările Pieței comune vest-europene.

În sfîrșit, preferințele investitorilor se îndreaptă tot mai mult către exploatarea în carieră, cu conținut ridicat de metal, apropiate de zone portuare modernizate, precum și de piețele de desfacere.

Comerțul cu cereale în anul 2000

UN STUDIU elaborat de Comisiile internaționale ai grîului cu privire la evoluția pieței internaționale a cerealelor în următoarele două decenii apreciază că rata de creștere a comerțului mondial cu aceste produse va diminua: dacă în intervalul 1960—1980 s-a înregistrat o creștere de 80%, a volumului schimburilor internaționale cu cereale, în perioada următoare (1980—2000) creșterea va fi de numai 27%. Comerțul mondial cu cereale este așteptat să totalizeze în anul 2000 circa 265 milioane tone, față de 209 milioane tone în 1980.

Schimbări semnificative sînt de așteptat în ceea ce privește poziția diferitelor grupe de țări în comerțul mondial. Astfel, ponderea țărilor socialiste în importul mondial de cereale se va diminua de la 33% la 20%. Aceeași tendință se va manifesta și în țările capitaliste dezvoltate (de la 29% la 26%). În schimb, ponderea ță-

rilor în curs de dezvoltare va înregistra o creștere susținută, de la 38% la 54%.

În ceea ce privește consumul de cereale, se apreciază că factorul determinant al evoluției acestuia îl va constitui creșterea populației. Există o opinie generală potrivit căreia pînă la sfîrșitul secolului populația globului va continua să crească în ritmul actual, urmînd să ajungă la 6,1 miliarde locuitori în anul 2000. Ca urmare, consumul de cereale s-ar putea majora cu 50%, față de anul 1980 pentru a atinge nivelul de 2180 milioane tone. Pe grupe de țări, repartizarea consumului se va modifica față de anul 1980, pe primul loc clasîndu-se țările în curs de dezvoltare cu 818 milioane tone (437 milioane tone în 1980), urmate de țările socialiste cu 810 milioane tone (570 milioane tone) și țările capitaliste dezvoltate — 540 milioane tone (446 milioane tone în 1980).

Ca o consecință a creșterii gradului de urbanizare (îndeosebi în țările în curs de dezvoltare), consumul mondial de cereale va fi afectat de schimbările în obiceiurile de consum ale populației; dietele se vor moderniza implicînd creșterea consumului de grîu, în principal sub formă de pîine, pe seama produselor locale, cum sînt meiul, leguminoasele sau rădăcinașele.

Virginia CAMPEANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

ARABIA SAUDITĂ: diversificarea industriei prelucrătoare

ACTUALUL plan cincinal de dezvoltare economic-socială a Arabiei Saudite, cuprinzînd perioada anilor 1980/1981 — 1984/1985, marchează trecerea la o nouă etapă în strategia dezvoltării generale a țării, caracterizată prin reorientarea priorităților investiționale în favoarea ramurilor productive și a dezvoltării resurselor umane.

Obiectivul general al planului include diversificarea bazei economice a țării în vederea realizării unei creșteri economice echilibrate, dezvoltarea resurselor de forță de muncă, extinderea programelor sociale, stimularea participării sectorului particular la dezvoltarea țării.

Principala direcție de dezvoltare a industriei saudite evidențiază concluziile preocupărilor pentru diversificarea industriei prelucrătoare, și în special pentru valorificarea bogatelor resurse de țifet și gaze naturale ale țării. Veniturile petroliere considerabile, acumulate în special pînă în 1981, au permis alocarea unui volum important de cheltuieli pentru dezvoltarea industriei prelucrătoare și în primul rînd a petrochimiei. În acest domeniu, obiectivele de dezvoltare pe termen lung vizează atât majorarea capacității de rafinare cît și a celei de stocare și transport, pentru acoperirea necesarului intern și pentru export. Astfel, spre exemplu, pînă la sfîrșitul perioadei de plan, capacitățile de rafinare pentru piața internă va ajunge la 32 milioane tone/an, cea pentru export de 66,3 milioane tone/an, producția de lubrifianți va atinge 100 milioane tone/an, capacitățile de transport a conductelor petroliere va fi de 110 milioane tone/an, iar cea de stocare se va situa la nivelul de aproximativ 3 milioane tone. Proiectele de investiții în curs de realizare sau de perspectivă sînt obiective de talie mare, localizate la Yanbu (pe coasta Mării Roșii), Jubail (pe coasta Golfului) și la Rabigh (între Yanbu și Jubail).

Programul de valorificare a gazelor, intitulat „The Master Gas System” cuprinde în principal construirea unor unități pentru prelucrarea acestora la Sheddum, Uthmaniah, Juaymah și Yanbu și a sistemului de conducte pentru transportarea acestora.

Actualul plan cincinal prevede o dezvoltare susținută a industriei petrochimice, astfel încît pînă în 1985 Arabia Saudită să dețină o pondere de 4% în producția petrochimică mondială.

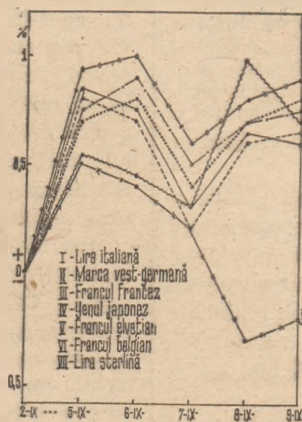
Schimbările comerciale dintre România și Arabia Saudită cuprind o gamă diversă de produse între care se remarcă exporturi românești de utilaje agricole, motoare electrice, grupuri electrogene, mașini-unelte diverse, rulmenți, produse siderurgice, materiale de construcții, mobilier din lemn, hîrtie, țesături din bumbac și lînă, confecții, produse alimentare etc. Importurile țării noastre din Arabia Saudită constau din țifet.

Doina DANCIU

EVOLUȚII MONETARE

SAPTĂMINA 5—9 IX 1983 a marcat un recul aproape general al dolarului S.U.A. pe piețele valutare. Scăderea cu 1,4 miliarde dolari a masei monetare în circulație în perioada anterioară de raportare, mult mai puțin decît se prognozase, a creat noi incertitudini privind trendul viitor al dobînzilor, cu scăderi de dobînzii la depozitele în dolari, și respectiv cu influențe negative asupra cursului dolarului pe piețele de schimb. La aceasta s-au adăugat și speculațiile legate de ridicarea dobînzilor de bază într-o serie de țări vest-europene, care s-a și realizat în fapt în R.F. Germania (unde dobînda de lombard a fost ridicată de la 5 la 6,5%), Olanda (unde s-a majorat cu 0,5 puncte — de la 4,5 la 5%), — taxa oficială a scontului) și Austria (unde dobînda de lombard a fost ridicată de la 4,75 la 5,25%). Ceea ce a determinat conversii de fonduri în aceste valute, cu efecte de cursuri favorabile, respectiv deprecierea acestora în raport cu dolarul S.U.A.

Lira italiană, s-a depreciat în această săptămînă cu aproape 1% în raport cu dolarul S.U.A. (1.599 lire/1 dolar pe 9 IX, comparativ cu nivelul de 1.613 lire/1 dolar, cursul de referință din 2 IX 1983); în cadrul sistemului valutare vest-european ea ocupă primul loc înspere punctelor de intervenție superior. Marca vest-germană, care a suferit influența favorabilă a mișcării dobînzii de lombard, precum și a scăderii ușoare a nivelului ratei scontului în august a.c. și a anunțării creșterii cu 0,7% a produsului național brut în trim. II 1983 a reușit, în același timp, să suporte și impactul negativ al zădărnirii scăderii cu 0,9% a indicelui producției industriale ajustat, în luna iulie a.c. Ca urmare, pe ansamblul intervalului pre-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 5—9 IX. 1983, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 2 IX 1983

zentat ea s-a depreciat în relația cu dolarul cu circa 0,8 (2.6750 mărci/1 dolar pe 9 IX, față de 2.6975 mărci/1 dolar pe 2 IX), procent apropiat de cel înregistrat de francul francez (8,06 franci/1 dolar la închiderea săptămînii prezente). Yenul japonez (245 yeni/1 dolar pe 9 IX, față de circa 246,75 yeni/1 dolar pe 2 IX), francul elvețian (2.1725 franci/1 dolar și 2.1875 franci/1 dolar respectiv) și francul belgian (53,90 franci/1 dolar și 54,25 franci/1 dolar respectiv) au cîștigat pe ansamblul acestei săptămîni circa 0,7% față de dolarul S.U.A. Lira sterlină a evoluat pe o linie ușor descendentă în raport cu dolarul S.U.A. fiind tranzacționată la închiderea din 9 IX la circa 1.4925 dolari/1 liră, cu 0,2% sub cursul de referință din 2 IX, de la 1.4950 dolari/1 liră; factorul principal de influență a fost anunțarea înregistrării unui deficit al soldului balanței de plăți curente în trim. II 1983 de 313 milioane sterline, față de un excedent de 779 milioane lire în trim. I 1983.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au marcat o scădere la eurodolar (de la 10,6875 la 10,4375%), respectiv la închiderea din 2 IX și cea din 9 IX), euro lira sterlină (de la 10,1375 la 10,125%) și eurofrancul elvețian (de la 4,875 la 4,75%), în timp ce la euromarca vest-germană a fost înregistrată o creștere de la 6,0625 la 6,125%.

Prețul aurului la Londra a fluctuat între 420 și 413 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (XXIII)

Dezbateri inițiate de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice
a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu”
și Institutului de economie mondială

Implicațiile noii revoluții științifice asupra strategiilor de ieșire din criză

Maria Popescu — Până acum am trecut în revistă în cadrul dezbaterii noastre o seamă de aspecte de ordin teoretic și practic ale cauzelor, formelor de manifestare și consecințelor crizei economice mondiale asupra situației economice a diverselor state precum și modificările produse în ultima perioadă în diviziunea internațională a muncii. Pentru a face mai instructivă discuția consider necesar să reflectăm asupra unui fenomen deosebit de complex — care a fost studiat numai parțial și oarecum atemporal — și anume **implicațiile revoluției tehnico-științifice asupra politicilor de ieșire din criză adoptate de diferite state**. Se remarcă faptul că progresul tehnico-științific, avansul în acest domeniu constituie una din armele redutabile utilizată cu tenacitate de statele industrial dezvoltate în scopul adaptării la restricțiile crizei și al dobândirii de poziții avantajoase în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Abilitatea și promptitudinea în asimilarea aplicațiilor industriale ale progresului tehnico-științific, capacitatea de a opera modificări rapide în structura economică au permis unor state ca Japonia, R.F.G. accesul la locuri fruntașe în ierarhia mondială a producției și comerțului.

Se apreciază că actuala revoluție tehnico-științifică, manevrarea aplicațiilor acesteia de către statele industrial dezvoltate constituie nu numai o cale de ieșire din criză ci, totodată, și o sursă primejdioasă de adâncire a decalajelor economice dintre state. Tocmai de aceea, în competiția pentru un loc avantajos în diviziunea internațională a muncii, pentru depășirea decalajelor economice și pentru supraviețuire economică pe fundalul adâncirii continue a interdependențelor capătă o importanță deosebită **sesizarea și evaluarea corectă a tendințelor noi, domeniilor, tehnologiilor și instrumentelor generate de actuala revoluție tehnico-științifică**. Amploarea efectelor acesteia asupra schimbării aparatului de producție, a nomenclaturii de produse și servicii, asupra modificării condițiilor de muncă și de viață ale popoarelor nu a fost încă studiată în amănunt și nu a fost evaluată corect în toate implicațiile ei. Evident, progresele tehnico-științifice acoperă o sferă imensă de domenii și cu aplicații infinite mai multe decât cele intrate efectiv în producție. De asemenea, între descoperire și aplicare se scurge, în mod firesc, o anumită perioadă de timp. Dar această perioadă tinde să se scurteze îngrijorător în ultima vreme. Nu numai în țările industrial dezvoltate, ci și în unele state în curs de dezvoltare se intensifică ritmul de introducere în producție a aplicațiilor multiple ale noutăților științifice, tehnice, tehnologice. În condițiile accelerării ritmului schimbărilor impuse de criză este imperios necesar ca cercetarea economică să depună eforturi susținute pentru sesizarea operativă și evaluarea corectă a acelor tendințe și domenii, tehnologii și produse care manifestă o mai puternică forță de generalizare.

Luând în calcul actualul grad de adâncire a interdependențelor economice dintre state și remarcând amploarea pătrunderii noului tehnologic chiar și în unele state în curs de dezvoltare, trebuie să căutăm să analizăm consecințele ce decurg pentru orientarea structurilor economice.

Printre domeniile pe care le consider a avea tendință de generalizare mi se pare util să reflectăm asupra **intinderii consecințelor pe care le induce aplicarea microelectronicii și microprocesoarelor în activitatea industrială, în servicii, învățământ, cultură etc.** Intensificarea procesului de asimilare a microelectronicii și microprocesoarelor, a automatizării și robotizării, în condițiile crizei a fost determinată de faptul că acestea corespund noilor restricții referitoare la economia de energie, de materii prime, la economia de timp. Este interesant că automatizarea nu se limitează la procesele de producție

propriu-zise ci se extinde în noi și noi sectoare cum este cel al depozitării, păstrării, manevrării materiilor prime și materialelor, pieselor și subansamblelor atât în industrie cât și în transporturi și comerț. Pentru a culege pe deplin roadele automatizării producției, tot mai multe întreprinderi trec la automatizarea acestor sectoare. Vinzările de echipamente de automatizare a operațiilor de depozitare și manevrare se apreciază că vor crește cu 15 la sută anual în Franța și cu peste 20 la sută în R.F.G. și Suedia.

Introducerea aplicațiilor microelectronicii în domeniile serviciilor, activităților bancare, administrative, în transporturi și telecomunicații este de natură să modifice radical structura producției și tehnologiile de producție din multe alte domenii de activitate. **Extinderea folosirii noilor materiale, fibrelor optice, ceramicii, materialelor compozite, a noilor aliaje de multiplicare, a aplicării laserului, a metodelor de imprimare și afișaj, va avea de asemenea consecințe deosebite de mari asupra producției și comerțului mondial cu numeroase materii prime tradiționale, asupra orientărilor și tehnologiilor industriei metalurgice.**

Dar, poate domeniul cel mai puțin analizat, cu toate că încă de pe acum influențează în proporții crescânde orientările din agricultură și industriile alimentare, chimice, de medicamente și deschide noi căi de exploatare a resurselor energetice regenerabile este cel al **aplicării biotehnologiilor**. Progresele științifice pe care se bazează revoluția biotehnologică au o vîrstă fragedă, iar exploatarea economică a cunoștințelor biologice este în fază incipientă. În ultimii ani însă se remarcă faptul că ea stîrnete un interes atât de mare încît atrage investiții de capital deosebit de substanțiale, ceea ce face ca progresele în aceste domenii să fie extrem de rapide. Tot mai mulți cercetători occidentali apreciază că biotehnologiile ar putea avea efecte economice și sociale egale în amploare și însemnătate cu cele ale revoluției din domeniul electronicii.

Ținînd seama de faptul că actuala criză economică mondială a debutat sub presiunea unei crize petroliere nu trebuie să pierdem din vedere preocupările și orientările strategice noi referitoare la diversificarea surselor energetice, la valorificarea resurselor regenerabile și în mod deosebit a resurselor de care dispune fiecare stat. Aceasta, concomitent cu preocuparea de economisire și de refolosire a energiei a imprimat atât prefaceri în structura de producție, cât și în tehnologiile de producție, lucru care se reflectă tot mai evident în diviziunea internațională a muncii. Modificările generate de actuala revoluție tehnico-științifică s-au infiltrat insidios în structura aparatului de producție și în tot mai multe domenii ale vieții economice și sociale. Insidios, întrucît la început noutățile pătrundeau discret în câteva domenii și îndeosebi în marile unități productive, dar sub impactul crizei, al intensificării concurenței pe piața mondială acestea și-au extins sfera de pătrundere și roadele lor s-au reflectat în final în sporiile competitivității produselor, în expansiunea exporturilor statelor ce dețineau prioritățile tehnologice.

Proliferarea tehnicilor intelectuale, intuitive, a videocasetelor, minicalcutoarelor, televiziunii etc., în întreaga lume, inclusiv în unele țări în curs de dezvoltare, — care devin nu numai importanțe ci și producătoare — este un fenomen încărcat de consecințe pentru schimbarea fluxurilor de produse pe piața mondială, pentru accentuarea competiției. Și, întrucît adâncirea interdependențelor economice vădește o tendință ireversibilă, **promovarea roadelor revoluției tehnico-științifice la nivel mondial apare ca iminentă**. În acest context, două aspecte mi se par demne de reținut.

I. De rapiditatea cu care acționează fiecare țară la modificările profunde din domeniul producției de bunuri materiale și intelectuale, din domeniul transportului, comunicațiilor, serviciilor și învățămîntului depinde succesul pe calea dezvoltării economice, locul pe care îl poate dobîndi în diviziunea

internațională a muncii, care se află în plin proces de modificare.

II. Creșterea rolului cercetării-dezvoltării în ansamblul dezvoltării economice face ca în competiția mondială actuală să crească șansele statelor ce dispun de un puternic aparat de cercetare și care promovează rapid noutățile tehnice științifice. Acest lucru ascunde în sine germeii unor noi disparități la nivel planetar, primejdia adâncirii și mai mari a decalajelor economice.

Întrucât concurența dintre statele industrial-dezvoltate în domeniile noi a devenit deosebit de acerbă, țările în curs de dezvoltare ar putea încerca să obțină condiții mai favorabile de cooperare în producția de noutăți tehnice și, treptat, căi de acces la fazele de cercetare pentru a putea ține pasul cu ritmul innoirilor.

Aducând în dezbateră noastră această sferă de probleme cred că am putea contribui la sensibilizarea factorilor de decizie din unitățile economice asupra amplitudinii, direcțiilor și profunzimii procesului de innoire a produselor și serviciilor ce se accelerează sub impactul revoluției tehnico-științifice și al crizei. Innoirea aceasta are loc în mod implacabil și independent de voința noastră, ea face ca uzura morală a produselor să devină un factor deosebit de restrictiv pentru pătrunderea pe piața mondială, pentru competitivitate. În această perspectivă, continuarea realizării de produse industriale depășite din punct de vedere tehnic implică riscul de a pierde piețele deja cucerite.

Dar, chiar dacă ne-am rezuma să producem bunuri industriale și tehnologii inferioare ca performanțe numai pentru piața internă, pentru dotarea industriei nu am face decât să condamnăm dezvoltarea viitoare la perpetuarea unui nivel de performanțe scăzute, să minimizăm pentru o perioadă mai îndelungată șansele de a ocupa un loc avantajos în diviziunea internațională a muncii. Fără a adopta o viziune alarmistă referitoare la impactul noutăților tehnico-științifice și tehnologice asupra vieții economice și sociale a lumii, este necesar să aducem în dezbateră informații noi, pertinente, convingătoare, de natură să sprijine cadrele din economie în marile lor efort de adaptare la restricțiile conjuncturii economice precare, în efortul de a îndeplini amplul program de dezvoltare economică a țării și de perfecționare continuă a mecanismului economico-financiar.

Necesitatea depășirii blocajelor din structura funcțională a economiei

Daniel Dăianu — Mi se pare importantă afirmația că interdependențele economice mondiale fac diseminarea cunoștințelor științifice și tehnologice iminentă cel puțin prin prisma literaturii științifice care este disponibilă și accesibilă tuturor țărilor conectate la circuitul internațional de idei. Această idee ar putea să ne influențeze în a nuanța problematica generală a transferului de tehnologie așa cum este ea pusă în general. Dintr-un alt sens, pe care îl voi explica, consider că în anii '50 și '60 dezvoltarea țărilor capitaliste avansate s-a bazat pe tehnologii tradiționale care au susținut întreaga lor creștere economică. Acest lucru a reprezentat un avantaj pentru economiile socialiste, care, cu mici excepții, erau economii cu un nivel mai scăzut de dezvoltare a forțelor de producție și care, prin mobilizarea resurselor au reușit să dezvolte masiv anumite ramuri industriale considerate prioritare. Un moment de discontinuitate s-a produs, sint de părere, în perioada acoperind ultimii 10—15 ani când s-a conturat ceea ce astăzi numim noua revoluție științifică și tehnologică; este un moment de ruptură care poate fi privit în evoluția macroseculară a progresului tehnicii și științei pe plan mondial.

În literatura noastră de specialitate se vorbește frecvent de trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă ca și când ar fi vorba de o simplă opțiune deliberată a factorilor de decizie, care nu ar fi legată puternic de acest fenomen de ruptură în dezvoltarea științei și tehnicii pe plan mondial. Tot realitatea economică din țările în curs de dezvoltare și din unele țări socialiste arată că, pe planul asimilării și generării de cunoștințe științifice și tehnologice, se manifestă blocaje structurale care fac ca, în ciuda unor ritmuri de creștere relevante, decalajul tehnologic să crească față de țările avansate din punct de vedere economic.

Revenind la ideea după care interdependențele fac iminentă diseminarea cunoștințelor științifice și tehnologice, ajungem în mod logic la concluzia că originea reacției pozitive sau negative la fenomenul global al progresului științei și tehnicii pe plan mondial se găsește înăuntrul acestor sisteme; ea nu trebuie căutată în afară. Numai cu ajutorul tehnologiei și

științific din afară nu poți să te dezvolți; blocajele structurale sint înăuntrul sistemelor. Aceasta este marea problemă a unor economii care, dacă nu vor putea să-și perfecționeze mecanismele economice, să depășească blocajele structurale, riscă să fie confruntate cu decalaje economice ce se vor mări, cu acele consecințe dramatice pe care dumneavoastră le-ați amintit și care, acum, nu se pot desprinde dintr-o analiză chiar atentă a statisticilor. Noi încă nu accentuăm cu destulă tărie faptul că în competiția mondială economiile socialiste se confruntă nu numai cu țările avansate, ci și cu unele țări în curs de dezvoltare. Indiferent cum le catalogăm, „vitrine ale capitalismului” sau țări care au fost mai dezvoltate decât țările socialiste, aceasta este o realitate incontestabilă. Ele ne concurează exact în domeniile în care noi am investit mult și este posibil să dobindească priorități în domeniile care sint populante, în activitățile industriale pe care noi le considerăm ale viitorului.

Am vrut să subliniez acest lucru pentru că mi se pare o problemă vitală pe care nu trebuie să evităm a o discuta. În Uniunea Sovietică, de pildă, o serie de specialiști și chiar unele documente de partid și de stat afirmă că economia nu reușește să folosească în mod corespunzător rezultatele de seamă ale cercetării fundamentale, că economia civilă nu asimilează rapid progresele din domeniile științei. Această situație exprimă pe un plan mai general preocuparea față de îmbunătățirea întregului mecanism economic, sau cum i-am spus eu, „structura funcțională”. Este tot mai evident că numai prin apelul la conștiința creatorilor nu se pot realiza avansurile necesare în știință, tehnologie și producție.

Înțelegerea proceselor economice în complexitatea lor

Ihor Lemnij — Ar trebui să facem distincție între cercetarea științifică și cea tehnică. Sint domenii net distincte. În orice caz, cercetarea este caracteristică ambelor activități. Ea se situează în centrul întregii activități sociale. Industria este în fapt un produs al invențiilor. Invenția este hrana industriei.

De aici urmează o mulțime de consecințe. Aș vrea să precizez noțiunea de blocaj structural, care este foarte importantă și care se situează la un punct critic al economiei, la o limită critică, aceea dintre cercetare, dintre raportul de idei-cercetare și producția materială. Este o barieră care se trece foarte greu. Explicația însă mi se pare incompletă. Am studiat în special problema structurii fizice a industriei. Economiiile țărilor socialiste, de exemplu, cu excepția celei a R. D. Germane, nu sint încă suficient specializate pentru a asimila în mod rapid și eficient produsele noi.

Trebuie bine înțeleasă profunzimea specializării de care are nevoie industria modernă. O economie eficientă trebuie să fie o economie completă, capabilă să satisfacă la nivelul calitativ contemporan toate nevoile societății, fie direct, fie prin schimb cu alte economii.

Citeva considerații despre ieșirea din criză. Mi se pare că nu avem motive de prea mult optimism. Mulți economiști din lume consideră că epoca postbelică de creștere rapidă s-a încheiat și că pentru țările dezvoltate urmează un ciclu lung de creștere lentă. În orice caz tehnica acționează în favoarea unei asemenea afirmații. Electronica, care este cea mai dinamică ramură a industriei contemporane, este extraordinar de eficientă din punctul de vedere al consumului de muncă, de energie și de materiale. Electronica actuală nu este capabilă să fie cea locomotivă care să scoată economia mondială, mai ales a țărilor dezvoltate, din criză tocmai din cauza avantajelor ei. Înainte, progresul tehnic desființa locuri de muncă într-o parte, crea locuri de muncă în altă parte. Electronica desființează foarte multe locuri de muncă, dar creează puține. În acest loc m-aș referi la cuvântul „insidios” pe care l-ați folosit.

Fenomenele generate de difuzarea largă a electronicii sint foarte complicate, cu legături multe, foarte încalcite și greu de urmărit fiecare în parte. Ca atare, afirmații ca cele de mai sus sint discutabile și pot să fie contrazise de realitate, dat fiind că scăpăm din vedere multe fapte. În orice caz, șansele de creștere rapidă sint minime. După redresare se apreciază că va urma o perioadă de dinamică oscilantă în jurul unui trend slab ascendent. Este de presupus că se va reduce și mai mult timpul de muncă și se vor extinde serviciile. Dat fiind însă că serviciile clasice sint și ele cuprinse de criză trebuie să ne așteptăm la apariția unor activități noi, necunoscute încă.

Acest lucru înseamnă pentru noi o accentuare a ascuțimii competiției pe toate piețele, dar ne putem aștepta și la anumite lucruri pozitive pe care trebuie să le identificăm. Am mai subliniat, de exemplu, că informația pe care o posedăm este mult prea puțină. Economia mondială s-a complicat așa de mult în-

cît cunoaşterea presupune urmărirea unei literaturi mult mai bogate decît cea pe care am avut-o şi totodată o capacitate de asimilare a acestei informaţii pentru ca pe baza ei să poată fi oferite variante de opţiuni pentru adoptarea de soluţii de către forurile competente.

Progresul tehnic duce şi la o scădere a cererii de maşini. Aşa cum în agricultură s-a produs o creştere a producţiei cu un număr mai mic de forţă de muncă şi cu pămînt din ce în ce mai puţin, tot aşa şi în industrie se fabrică o producţie tot mai voluminoasă, cu un număr de maşini mai mic. Industria devine un lucru mult mai puţin atrăgător, mult mai puţin de dorit decît era înainte. Ţările în curs de dezvoltare sînt foarte diferenţiate în ceea ce priveşte capacitatea de a recepţiona tehnologiile industriale. Unele s-au dovedit foarte capabile şi am impresia că este vorba de ţări care au avut o cultură veche, cum sînt ţările din Asia de sud-est şi ţările maritime. O mare parte din lume, mai ales Africa, nu pare să aibă încă în suficientă măsură această capacitate.

Adevărul este că procesele sînt complicate şi în sensul că, paralel cu bulversarea unor domenii, se înregistrează o anumită stabilitate în alte domenii. De pildă, ca să vorbim foarte aproximativ, nu se poate întrevedea o activitate industrială fără producţie de componente mecanice clasice. Electronica cuprinde toate domeniile. Ea duce la schimbări radicale în domeniul comenzii maşinilor, dar maşinile ca atare rămîn. Făcînd comenzile mai eficiente, şi ansamblul de maşini devine mai eficient şi este utilizabil timp mai îndelungat.

În general însă ţările dezvoltate nu au şanse de a intra într-o perioadă de creştere susţinută decît dacă se adoptă pe scară mondială o serie de schimbări în domeniul practicilor comerciale şi financiare de mare anvergură. După părerea multora, asemenea schimbări nu au o motivaţie umanitaristă, ci constituie o necesitate obiectivă, sînt în interesul ţărilor dezvoltate. Ele trebuie să creeze pentru ţările în curs de dezvoltare condiţii de generare a unei puteri de cumpărare pentru importuri, mai ales pentru importuri de utilaje. Pe această cale, acestea din urmă trebuie să-şi formeze o capacitate de recepţie a unui anumit nivel al tehnicii şi să se poată încadra mai activ în diviziunea industrială. Ţările dezvoltate trebuie să-şi creeze cumpărători mai mulţi cu o solvabilitate sporită.

Diviziunea internaţională a muncii devine tot mai fină şi mai complicată. Au apărut noi participanţi la ea. Ştiinţa economică nu a realizat încă o descriere sintetică a fenomenului comerţului modern între ţări. Multă vreme teoria comerţului mondial a stat practic pe loc. Progresele din ultimul timp au fost pe de o parte tardive, generînd idei insuficient cristalizate, iar pe de altă parte fenomenele reale evoluează continuu. Ca şi cea internă, specializarea internaţională se extinde şi se adînceşte continuu. Pentru a participa la comerţul mondial trebuie să oferi o mare varietate de mărfuri, produse finite, componente, rezultate ale cercetării, şi în ultima vreme tot mai frecvent consultaţii şi variate alte produse conceptuale, roade ale muncii specializate, intelectuale, o mulţime de servicii.

Un fenomen puţin studiat este cooperarea internaţională. În prezent fenomenul cooperării între mari şi mici firme chiar concurente este obişnuit.

Este alarmant gradul de concentrare a potenţialului intelectual al lumii într-o singură sau în cîteva ţări. Dacă s-ar face o evaluare amănunţită, s-ar vedea cît de mare este acesta. Evitarea acestei situaţii necesită eforturi mari pe scară mondială pentru a difuza mai echitabil în lume nu resursele naturale, pe care nimănui nu le-ar putea redistribui, ci potenţialul de cercetare. Or, difuzarea potenţialului de cercetare presupune ca ţările interesate să nu depindă de un singur centru, să facă tot ce este necesar pentru a crea acest potenţial de cercetare, pentru că cercetarea, indiferent dacă este aplicativă sau fundamentală, are o tehnologie radical diferită de tehnologia industrială sub toate aspectele. Nici numărul de cercetători şi nici înzestrarea lor cu fonduri fixe nu este un indicator care să constituie elementele unei reţete de conducere. Cercetarea este o activitate umană care depinde de individ.

Subliniind importanţa cercetării în echipă nu trebuie subestimat rolul personalităţii în cercetare, rol care adesea este covârşitor, iar acest rol nu se poate manifesta decît în anumite condiţii. Capacitatea creativă este rar distribuită în societate, în toate societăţile. Cu alte cuvinte, aş vrea să insist încă o dată asupra lucrului cu care aţi început de fapt dumneavoastră. Capacitatea de cercetare este una din componentele cele mai preţioase ale economiei naţionale, la fel ca orice aptitudine competentă şi creatoare.

Trebuie să tratăm economia în ansamblul ei ca pe un sistem viu. Un sistem nu poate acorda o prioritate exagerată unora din componentele sale. Prioritatea unui domeniu atrage după sine imediat alte domenii şi în felul acesta cu timpul prioritatea dispăre, dar dacă e vorba cumva să acordăm o prioritate

pentru perspectiva noastră de viitor, aceasta este inovaţia, crearea de produse şi servicii distincte de ale altora.

În general în ţările în curs de dezvoltare una din problemele cele mai acute este nivelul mediu insuficient al pregătirii profesionale şi intelectuale a cadrelor. Crearea şi dezvoltarea unui aparat de producţie modern implică o ridicare generală a gradului de pregătire profesională şi mai ales o încadrare a proceselor economice cu cadre competente, la toate nivelurile ierarhice, de la muncitori pînă la concepţie şi conducere. Această necesitate generală a unui nivel profesional înalt este însoţită şi de o aprofundare a specializării (inclusiv a unor specializări pe probleme generale) şi o diversificare a activităţilor.

Deficitul de resurse al unor economii aflate într-o stare mai mult sau mai puţin incipientă face să apară şi să se difuzeze cu uşurinţă diverse principii de prioritate şi de subapreciere a unor activităţi. O asemenea discriminare este cea între aşazisea muncă productivă şi cea neproductivă. Aceasta conduce de pildă la subaprecierea activităţilor de desfacere („primatul producţiei asupra circulaţiei”). În condiţiile însă în care majoritatea ţărilor în întreprinderilor sînt angrenate în comerţul mondial, desfacerea este o activitate esenţială, de fapt un ansamblu de activităţi de înaltă calificare profesională. De multe ori vînzarea este mai dificilă decît producţia. Procesele economice nu se încheie la poarta unei întreprinderi producătoare; de regulă o întreprindere acoperă doar o parte dintr-un proces economic care se încheie după trecerea prin mai multe unităţi economice. De aceea respectarea intereselor beneficiarului (intermediar sau final) este o condiţie a eficienţei producţiei sociale. Înţelegerea şi aplicarea acestui principiu presupune şi ea un nivel profesional înalt al cadrelor. Astfel, realizarea rezultatelor cercetării implică un nivel profesional înalt al cadrelor pe întregul ciclu cercetare-producţie-desfacere-servicii post-vînzare. Aşadar eficienţa aparatului de producţie depinde de nivelul profesional al tuturor cadrelor muncitoreşti, de concepţie şi de conducere, de atitudinea tuturor acestor oameni faţă de procesele economice, de legăturile dintre unităţi şi dintre oameni.

Evident că în economia modernă componenta intelectuală a profesionalităţii este importantă şi are o tendinţă de creştere. Aceasta se împlină atît la fiecare individ în parte, la toate nivelurile ierarhice, cît şi în cadrul diviziunii sociale a muncii. În cadrul acesteia dezvoltarea proceselor economice moderne atrage după sine creşterea ponderii numărului celor care prestează o muncă „intelectuală” adică a specialiştilor în organizare, marketing, prognoză, analiză economică curentă, analiza rezultatelor şi greşelilor etc.

Aşadar a optimiza procesele economice din economia modernă numai prin simpla executare a sarcinilor de producţie nu este posibil în condiţiile actuale. Producţia se încadrează într-o mulţime de alte activităţi fără de care producţia materială ca atare poate să-şi piardă din eficienţă şi chiar sensul. Înţelegerea proceselor economice nu poate evita confruntarea cu complexitatea care le este caracteristică.

Daniel Dăianu — Tovarăşul Lemnij a făcut o pledoarie pentru specializare. Ca economişti, trebuie să discutăm în termeni care să fie relevanţi pentru lumea economică. Toţi cercetătorii îşi dau seama că activitatea lor a devenit esenţială pentru întreaga activitate social-economică.

Am ajuns la concluzia că o societate economică are trei probleme fundamentale de soluţionat, trei probleme care de fapt trebuie privite într-o legătură organică: problema alocării resurselor; problema remunerării muncii, sau, într-o accepţie extinsă, a factorilor de producţie care se combină în procesul reproducţiei şi care trebuie să facă munca competitivă (să asigure muncii o calitate înaltă); problema realizării spiritului întreprinzător, ceea ce von Mises numea „homo agens”, adică omul care trebuie în permanenţă să creeze, să inventeze, să inoveze. De exemplu, s-a arătat aici că este necesar să fie recompensată corespunzător munca desfăşurată în ţările în curs de dezvoltare care, eventual, ar putea să preia anumite porţiuni din structurile industriale din statele avansate şi ar putea să satisfacă din punct de vedere calitativ nevoile acestora din urmă. Aceasta ar putea rezolva parţial problema diviziunii internaţionale a muncii, dar nici pe de parte nu ar soluţiona cealaltă problemă fundamentală, a spiritului întreprinzător; ea ar menţine, ar reproduce dependenţa ţărilor în curs de dezvoltare de cele avansate.

Desigur, pe de altă parte accept ideea enunţată că potenţialul înalt de cercetare-dezvoltare se autogenerază: cu cît eşti mai puternic cu atît devii mai puternic. Din păcate, aceasta este realitatea. Şi totuşi consider că o societate economică, pentru a progresa, trebuie să aibă în vedere soluţionarea celor trei probleme menţionate. Cînd m-am referit la blocajul structural, am avut în vedere tocmai soluţionarea acestor trei probleme economice fundamentale.

Dezvoltarea irigațiilor în U. R. S. S.

UNUL din factorii intensificării agriculturii și ai accentuării ritmurilor de creștere a producției agricole în U.R.S.S. îl constituie dezvoltarea în continuare a lucrărilor de ameliorații. Programul alimentar al U.R.S.S. pentru perioada până în 1990, adoptat în mai 1982, prevede sporirea suprafețelor irigate de la 17,5 milioane ha în 1980 la 20,8 mil. ha în 1985 și la 23—25 mil. ha în 1990, iar a suprafețelor desecate la 15,5 mil. ha în 1985 și la 18—19 mil. ha în 1990. Îndeplinirea acestui obiectiv necesită un volum mare de lucrări, dar și ridicarea eficienței lor economice și a exploatații terenurilor irigate. În acest scop a fost adoptat un complex program tehnico-stiințific, care prevede crearea și introducerea unor sisteme de ameliorații perfectionate, bazate pe o largă utilizare a mecanizării și automatizării principalelor procese tehnologice, precum și elaborarea și introducerea în practică a tehnologiei și mijloacelor de reglementare complexă a principalilor factori ai dezvoltării plantelor.

La executarea programului participă peste 130 de organizații de cercetare, proiectare și construcții și de producție din 37 ministere și departamente. Rezolvarea lui va asigura creșterea de 1,5 ori a randamentelor culturilor agricole și cu 30% a eficienței utilizării apei. Un exemplu îl oferă mașina perfecționată de stropit „Fregat” prevăzută și cu un dispozitiv pentru aplicarea îngrășămintelor minerale odată cu udarea.

Producția obținută de pe un hectar irigat va fi în medie de 792 ruble, față de 136 ruble cât se realizează la un hectar neirigat. Se seconțează că de pe fiecare hectar din terenurile irigate se vor obține 70—80 chintale de grâu de toamnă, 50—60 chintale de orz de toamnă, 100—120 chintale de porumb și 25—30 chintale de soia.

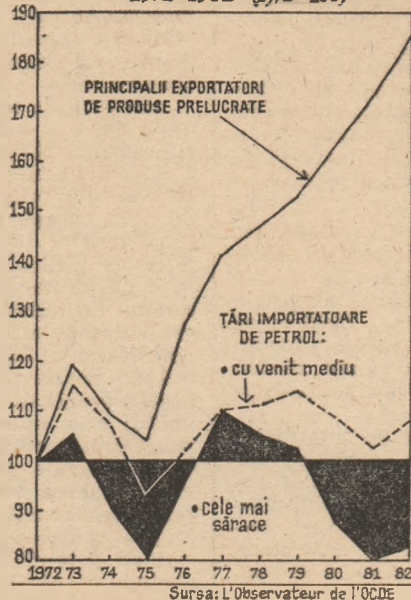
Exporturile de produse prelucrate

PRELUCRAREA materiilor prime în țările în curs de dezvoltare a cunoscut un progres sensibil în cursul ultimelor decenii, în anumite domenii: ponderea acestor țări în importurile occidentale de confecții din bumbac a crescut de la 28% în 1970—1972 la 40% în prezent; a crescut continuu volumul produselor minerale prelucrate în țările în curs de dezvoltare, ca procent din volumul materiilor prime extrase. Pe ansamblu, potrivit studiilor O.C.D.E., exporturile de produse de bază (fără combustibili și minerale) au scăzut ca pondere în exporturile totale ale acestui grup de țări de la circa 70% la 40%, în intervalul ultimilor douăzeci de ani.

Exporturile de produse prelucrate ale „lumii a treia” sînt însă din ce în ce mai mult supuse presiunilor protecționiste, tarifelor vamale progresive — în funcție de gradul de prelucrare al materiei prime — aplicate de țările industrializate. Pe de altă parte, concen-

trarea desfacerii în mina societăților transnaționale pune tot mai mult în dificultate producătorii din țările în curs de dezvoltare care încearcă să pătrundă independent pe piață, în sensul imposibilității obținerii de prețuri competitive în măsură să le asigure

Puterea de cumpărare a exporturilor 1972-1982 (1972=100)

marja minimă de beneficiu. Efectul combinat al acestei situații a dus, după cum se observă în graficul de mai sus la reducerea puterii de cumpărare a exporturilor de produse prelucrate, cel mai puternic lovite fiind, evident, țările lipsite de petrol.

Perspective în industria carboniferă

POTRIVIT Agenției Internaționale pentru Energie, în sectorul energetic mondial se constată o încetinire temporară a procesului de înlocuire a petrolului și gazelor prin cărbune. Diminuarea cererii de cărbune este pusă de specialiștii A.I.E. pe seama citorva factori independenți printre care: normele severe privind protejarea mediului inconjurător; dobânzile extrem de ridicate impuse la cheltuielile de investiții; dificultăți privind asigurarea transporturilor internaționale; impactul recesiunii asupra industriilor mari utilizatoare de energie și în special de cărbune; creșterea, sub nivelul așteptărilor, a cererii de energie electrică, ca urmare a măsurilor de economisire adoptate în multe țări.

Ca atare, specialiștii așteaptă ca ieșirea din criză să atragă după sine stimularea cererii de cărbune, chiar în condițiile în care petrolul — principalul concurent al cărbunelui — se va menține în continuare la actualele niveluri de preț. În plus, revenirea din criză se speră să atragă și sporirea cererii de energie electrică în sectoarele industriale, cerere care va fi acoperită în mare măsură pe seama cărbunelui. Nu este totuși de ignorat că incertitudinile actuale în ce privește tendințele prețurilor la petrol sînt de natură să determine încă rețineri din partea unor investitori în industria cărbunelui.

S. U. A. : integrarea învățămîntului cu industria

REALIZARILE deosebite care se înregistrează astăzi în domeniul ingineriei genetice, ale cărei aplicații posibile acoperă un spectru larg, de la producția de medicamente la crearea unor noi soiuri de plante, de la sinteza organică până la combaterea poluării, determină un număr tot mai mare de universități americane să încheie acorduri de cooperare cu firme industriale în scopul exploatații comerciale a descoperirilor lor științifice. Această simbioză se dovedește indispensabilă pentru ambele părți. Pe de o parte, noile modalități de cofinanțare a cercetărilor aduc universităților sume mai substanțiale pe perioade mai îndelungate, iar, pe de altă parte, întreprinderilor prioritatea unor proiecte de mare importanță științifică și comercială și beneficii economice exclusive.

În același timp colaborarea pe termen lung a cercetărilor acordă întreprinderilor un rol mai important în alegerea obiectivelor de cercetare și posibilitatea elaborării unor strategii de dezvoltare-cercetare în perspectivă. Deși universitatea este o instituție a cărei activitate este mai presus de sfera intereselor economice imediate, în ultimii ani condițiile s-au schimbat, iar întrebarea nu mai este dacă, ci în ce fel este mai bine ca universitățile să stabilească relații noi cu industria, păstrându-și totodată autonomia, afirmă revista *Sinteza* (nr. 54/1983). Succesele înregistrate de universitățile care întrețin deja relații cu întreprinderi economice nu fac decât să aducă argumente în favoarea noului gen de colaborare.

Descongestionarea zonelor aglomerate

ÎN INCERCAREA de a reduce traficul auto în zonele excesiv de aglomerate ale unor mari orașe, experții britanici pregătesc lansarea unui experiment care va dura doi ani, în baza căruia automobilistii ce vor parcurge aceste zone vor plăti o dată pe lună o taxă. Mărimea acestei taxe va fi indicată de un calculator electronic, pe baza informațiilor ce-i vor fi furnizate de mici aparate electronice îngropate în carosabilul zonelor aglomerate. Aceste instalații vor identifica autovehiculele care trec prin locul respectiv, înzestrate și ele cu aparatură micro-electronică necesară, ca și ora trecerii. Taxa va fi cu atât mai ridicată cu cât artera respectivă este mai circulată, ea fiind majorată în orele de vîrf.

Autorii experimentului speră că el va determina o reducere a traficului prin zonele aglomerate de 5 până la 15%.

GLOSAR

Populație stabilă [I]

NOTIUNEA de populație stabilă definește modelul matematic al unei populații umane care s-ar afla un timp nedefinit sub influența unor regimuri constante de natalitate și de mortalitate și ar avea drept rezultat o structură constantă pe sexe și pe vârste. Formularea acestui model se datorează demografului și biologului american Alfred Lotka (1880-1949).

Concret, pentru construirea acestui model sînt necesare ca date de intrare: ratele de fertilitate după vîrstă ale populației feminine în vîrstă de 15-49 ani și coeficienții de supraviețuire atît pentru populația feminină cit și cea masculină, obținuți dintr-o tabelă de mortalitate. Pe baza ratelor de fertilitate se calculează rata brută de reproducere exprimînd numărul de fiice pe care l-ar naște o femeie în decursul perioadei sale fertile (15-49 ani), în condițiile fertilității specifice după vîrstă observate în anul sau perioada pentru care se face calculul. Rata brută de reproducere sintetizează regimul de fertilitate (natalitate). Dacă aplicăm coeficienții de supraviețuire la ratele specifice de fertilitate ajungem la rata netă de reproducere — număr de fiice pe care le-ar naște o femeie în cursul perioadei fertile, țînind seama atît de fertilitățile specifice după vîrstă cit și de efectul mortalității. Sinteza fertilității și mortalității este rata intrinsecă (adevărată) a creșterii naturale, numită și rata lui Lotka, și care exprimă ritmul de creștere al populației stabile, într-o perioadă indefinită, în condițiile regimurilor de fertilitate și mortalitate adoptate. Cu ajutorul ratei intrinseci a creșterii naturale se calculează repartitia după vîrstă și sex a populației stabile și se întocmește piramida vîrstelor. Se determină apoi o serie de indici demografici și economici ca și cum ar fi vorba de o populație reală. Spre exemplificare să luăm situația populației României din anul 1956. Rata brută de reproducere a fost de 1,41 fiice, cea netă de 1,26 fiice, vîrsta mamelor la nașterea copiilor lor a fost de 27,7 ani, iar speranța de viață la naștere a femeilor a fost de 65 ani. În aceste condiții populația stabilă pe care o calculăm are o rată intrinsecă a creșterii naturale de 8,2 la mie sau 0,8% anual, rata intrinsecă de naștere 20,6 născuți vii la 1 000 de locuitori, o structură a populației în care ponderea populației de 0-14 ani este de circa 30%, iar a populației vîrstnice (60 ani și peste) de aproximativ 9%, adică o structură tinăra. Întrucît rata intrinsecă a creșterii naturale poate fi mai mică sau mai mare decît 0 sau egală cu 0, vom avea un număr infinit de populații stabile: în creștere, cu diferite ritmuri, în descreștere de asemenea cu diferite ritmuri și un singur caz de populație staționară, cînd rata este egală cu 0.

VI. T.

„Ploaie acidă“

Dieter Müller, Sighisoara — „Ploile acide“ semnalate în ultimii ani într-o serie de regiuni, atît pe continentul nostru cit și pe cel american, se datoresc concentrației excesive de bioxid de sulf din atmosfera emisferei nordice, datorită poluării, care nu cunoaște granițe. Pagubele pe care le provoacă acest fenomen sînt multiple și considerabile, fiind estimate de experții C.E.E./O.N.U. între 2 și 10 dolari pe locuitor și an, respectiv 0,10-0,23 la sută din produsul național brut. Acidificarea ploilor și zăpezilor, și în consecință și a solurilor, a apelor subterane și de suprafață accelerează corozivitatea conductelor și cazanelor de apă, mîrînd

concentrația de cupru, plumb, cadmiu, ceea ce prezintă riscuri și pentru sănătatea oamenilor. Aciditatea crescîndă a sistemelor acvatice atrage și dispariția unor specii de pești și depopularea faunei lacurilor (ca în cazul Norvegiei de pildă).

Concentrațiile excesive de bioxid de sulf din atmosferă determină nu numai ofilirea frunzelor (este cunoscut cazul pîdurilor de pini din Canada și Cehoslovacia de pildă), ci și o frinare a creșterii plantelor, care în cazul cerealelor păioase poate determina o diminuare cu peste 25 la sută a recoltei, afectînd în același timp fertilitatea pe termen lung a solurilor.

O puternică acțiune corozivă au compușii sulfuroși transportați în atmosferă asupra unor instalații, agregate și componente din oțel carbon,

tablă galvanizată, nichel, cupru, precum și a unor monumente și construcții istorice (din gresie, calcar și marmură), componente dintre cele mai valoroase ale patrimoniului cultural al fiecărei națiuni.

Măsurile preconizate pe plan internațional pentru combaterea acestui fenomen tot mai larg

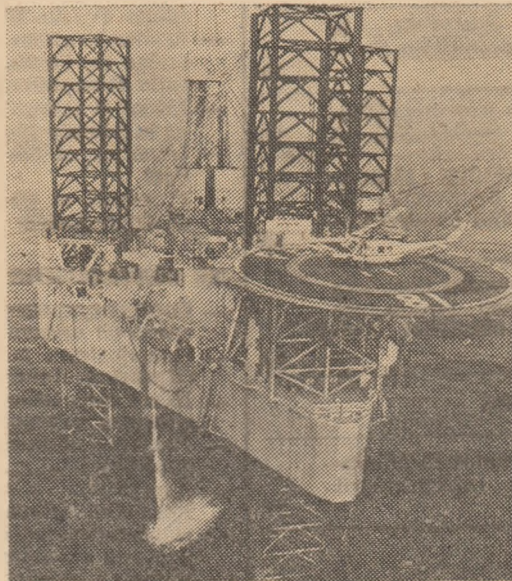
răspîndit sînt utilizarea unor combustibili fosili cu conținut redus de sulf (foarte rari însă), desulfurarea combustibilului înainte de ardere, limitarea formării de compuși sulfuroși în timpul combustiei prin injectarea unui absorbant (calcar de pildă), desulfurarea gazelor rezultate din combustie.

Petrol submarin

Iordache Bordan, Tecuci — Cu toate că volumul producției mondiale de petrol s-a stabilizat în ultimii ani, ponderea petrolului submarin a înregistrat o creștere regulată, de la

extras 100 la sută „off-shore“.

După unele prognoze, la sfîrșitul secolului nostru petrolul submarin ar putea reprezenta o treime din totalul producției mondiale și aproape jumătate din cantitățile vindute pe piața internațională. În prezent cea mai mare parte (85 la sută) din petrolul submarin este extras din ză-

Platformă de foraj în Marea Nordului la 60 km vest de insula Helgoland

la sută în 1960 și 17 la sută în 1975, la 24 la sută în 1981, el devenind o componentă importantă a ofertei mondiale de energie și contribuind semnificativ la diversificarea ei geografică. În 1981 cele mai mari producătoare de petrol submarin au fost Mexicul (120 mil. t, respectiv 40 la sută din totalul extracției naționale de petrol), Marea Britanie (89 mil. t) și Norvegia (23 mil. t), în aceste din urmă țări petrolul fiind

cămintele situate în zone cu ape cu o adîncime de pînă la 100 m. Odată cu trecerea inevitabilă la exploatarea unor zone la mai mare adîncime și mai îndepărtate de coaste, ca și a zonelor arctice, costul extracției va crește considerabil. De aceea se apreciază că valorificarea zăcămintelor respective este condiționată de găsirea unor noi modalități de finanțare a industriei petroliere în raport cu cele oferite de sistemul bancar tradițional.

Trafic feroviar

Doru Ionescu, Piatra Neamț — O serie de țări dezvoltate au într-adevăr în vedere reducerea rețelei de căi ferate prin închiderea unor linii situate acum mult sub pragul rentabilității. Astfel, în R. F. Germania se preconizează renunțarea la cel puțin 200 km de li-

nie pe an pînă la sfîrșitul deceniului, ceea ce ar reduce deficitul căilor ferate la 1,8 miliarde de mărci în 1990. Pe de altă parte însă, în intenția de a se spori competitivitatea și deci atractivitatea trenului în raport cu avionul și automobilul, în R.F.G. se află în studiu construirea de noi linii de mare viteză (200-250 km/oră) de genul celor deja în execuție pe rutele Hanovra-

Würzburg și Mannheim-Stuttgart. Viteza ridicată pretinde însă pante care să nu fie mai mari de 1,25 la sută și raze ale curbelor care să nu fie mai mici de 7 000 m, ceea ce face impropriu vechile trasee, majoritatea datînd din secolul trecut. Pentru a răspunde acestei exigențe circa o treime din liniile în curs de execuție străbat tunele, iar o altă treime coridoare tăiate în sol, ambele soluții — deși costisitoare — prezentînd și avantajul pentru riverani că opresc zgomotul (care se prevede că nu trebuie să depășească în zonele locuite 55 de decibeli). Necesitatea unui traseu pe cit posibil rectiliniu, fără a trece prin localități, impune și construirea a numeroase poduri, viaducte și rambleuri.

Un avantaj însemnat al opțiunii feroviare îl constituie scoaterea din circuitul agricol a unei suprafețe mai reduse de teren decît o face o autostradă cu șase benzi de circulație (a cărei lățime este de 37,50 m, față de numai 13,50 m în cazul unei linii ferate duble) sau un aeroport. Astfel linia Hanovra-Würzburg, lungă de 327 km, va ocupa numai 1 055 ha, față de 2 300 ha cit va fi suprafața noului aeroport München II. Și sub raportul consumului de energie trenurile de mare viteză reprezintă o soluție mai avantajoasă: față de transportul rutier de mărfuri și călători, cel feroviar presupune un consum de 3 ori mai mic, iar față de cel aerian (cu așa-numitul „acrobuz“, considerat cel mai rentabil avion) chiar de șase ori mai mic.

Bancă

Virgil Petreanu, Brașov — Biroul deschis de Banca Națională a Ungariei în vara acestui an la Tokyo este al cincilea de acest fel în străinătate, celelalte funcționînd la Paris, Zurich, New York și Frankfurt pe Main. Rolul său, relevă un buletin de informații al Camerei de comerț a Ungariei, va fi între altele acela de a stabili și dezvoltarea relații cu pietele financiare din Extremul Orient, inclusiv cu cele din Hong Kong și Singapore. Buletinul citat reaminteste cu acest prilej că două bănci maghiare funcționează la Viena și la Londra și că banca centrală a Ungariei este de asemenea acționară la banca „off shore“ cu sediul la Budapesta, despre ale cărei funcții revista noastră a relatat în nr. 15 din 1980.

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dez-
voltării Economice și Sociale — Insti-
tutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 37 din 16 septembrie 1983

- In lumina orientărilor și indicațiilor for-
mulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu
- Eforturi concentrate pentru sporirea
producției agricole (Ovidiu Popescu) 2
- Direcții de acțiune pentru realizarea
obiectivelor de plan (Cristian Popescu) 4
- O nouă expresie a grijii pentru creștea-
rea nivelului de trai al oamenilor mun-
ci. (Gh. Răboacă) 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea bazei de materii prime și
energetice. Valorificarea eficientă a po-
tențialului productiv din industria căr-
bunelui (V. Boescu, C. Bârnea) 3
- Reducerea cheltuielilor materiale — la
baza sporirii eficienței economice (Ono-
frei Parascan) 10
- Promovarea exporturilor complexe (Vic-
tor Babiuc, Adrian Constantinescu) 11
- Autogestunea în întreprinderi : răspun-
deri, acțiuni, rezultate. Accelerarea vi-
tezii de rotație a fondurilor (Andrei Co-
zoș) 13
- Dezvoltarea serviciilor pentru populație
— factor al perfecționării structurilor
economice (I) (Virgil Adăscăliței, Aurel
Vainer) 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Criteriul eficienței economice în dimen-
sionarea și profilarea întreprinderii
(I) (Gh. Manolescu) 17

TEORII-IDEI

- Nicolae Ceaușescu — spirit revoluțio-
nar, novator în gândire și acțiune. Dis-
ciplina și ordinea, caracteristici ale ac-
tivității economice (Vasile Nichita) 18

- Restructurări conceptuale și metodolo-
gice în domeniul optimizării creșterii
economice (II) (Horațiu Dragomirescu) 20

- Școli • curente • economiști. Acade-
micianul Octav Onicescu și știința
economică (Vladimir Trebici) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Energia, dezvoltarea și calitatea vie-
ții (Mihai G.M. Pop) 24
- Tendințe-conjuncturi 26
- Procese și fenomene actuale din econo-
mia mondială (XXIII) (dezbateri) 27
- Mondorama 30
- Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI : Relații fi-
nanciar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Concentrated efforts for the increase of the agricultural pro-
duction (Ovidiu Popescu) 2
- Directions of action for the fulfillment of the objectives of the
plan (Cristian Popescu) 4
- A new expression of the care for the growth of the living
standard of the working people (Gh. Răboacă) 6
- The promotion of complex exports (Victor Babiuc, Adrian Con-
stantinescu) 11
- Discipline and order — characteristics of the economic activity
(Vasile Nichita) 18
- Conceptual and methodological restructurings in the area of
the economic growth optimization (II) (Horațiu Dragomirescu) 20
- Schools • trends • economists. Academician Octav Onicescu
and the economic science (Vladimir Trebici) 22
- Energy, development and the quality of life (Mihai G.M. Pop) 24
- Current processes and phenomena in the world economy
(XXIII) (a debate) 27

DANS LE NUMÉRO

- Efforts concentrés pour accroître la production agricole (Ovidiu
Popescu) 2
- Directions d'action pour réaliser les objectifs du plan (Cristian
Popescu) 4
- Une nouvelle expression de la préoccupation d'élever le niveau
de vie des travailleurs (Gh. Răboacă) 6
- La promotion des exportations complexes. Enquête de la R.E.
(Victor Babiuc, Adrian Constantinescu) 11
- La discipline et l'ordre, caractéristiques de l'activité écono-
mique (Vasile Nichita) 18
- Restructurations conceptuelles et méthodologiques dans le do-
maine de l'optimisation de la croissance économique (II) (Ho-
rațiu Dragomirescu) 20
- Ecoles • courants • économistes. L'académicien Octav Onicescu
et la science économique (Vladimir Trebici) 22
- L'énergie, le développement et la qualité de la vie (Mihai G.M.
Pop) 24
- Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale
(XXIII) (Débat) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Скопцентрованые усилия в целях увеличения сельскохозяй-
ственной продукции (Овидиу Попеску) 2
- Направления действия для осуществления плановых заданий
(Кристиан Попеску) 4
- Новое выражение заботы по повышению жизненного уровня тру-
дящихся (Георге Рабоакэ) 6
- Развитие комплексного экспорта (Виктор Бабиук; А. Констан-
тинеску) 11
- Дисциплина и порядок — характеристики экономической дея-
тельности (Василе Никита) 18
- Концепционная и методологическая перестройка в области опти-
мизации экономического роста (II) (Горатиу Драгомиреску) 20
- Школы • течения • экономисты. Академик Октав Оническу и
экономическая наука (Владимир Требиц) 22
- Энергия, развитие и качество жизни (Михай Г.М. Поп) 24
- Актуальные процессы и явления мировой экономики (XXIII) (в
порядке обсуждения) 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente
la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv supli-
mentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei
pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul
săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamen-
tului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asiga-
rați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin
oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din
întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa
redacției : Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod
70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM
—Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex
11 126, București, str. 13 Decembrie,

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28-30,
etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R.
— filiala sector 1.

Toamna se numără... modelele...

și... aveți ce număra în magazinele de confecții și raioanele specializate ale marilor magazine universale din rețeaua comerțului de stat, care, și în acest an, v-au pregătit multiple noutăți vestimentare pentru sezonul de toamnă :

- balonseide, pardesie, raglane, scurte de vint, vindiacuri
- jachete, scampolouri
- rochii, compleuri, pantaloni, salopete
- costume, sacouri
- articole de încălțăminte, marochinărie, galanterie

realizate după cele mai noi viziuni ale creatorilor de modă, într-o largă paletă de țesături remarcate prin culori și contexturi deosebite.

ÎNTRERINDERE MECHANICĂ ORADEA

Produce și livrează:

Excavator cu încărcător frontal — E.651.FF

DESTINAȚIA ȘI DOMENIUL DE UTILIZARE:

Utilajul industrial pe roți, de 65 CP cu încărcător și excavator este caracterizat printr-o mare manevrabilitate și un domeniu larg de utilizare, fiind destinat pentru efectuarea de lucrări terasiere medii, irigații, desecări, canalizări, construcții industriale și lucrări agricole. Utilajul permite mărirea gradului de mecanizare a lucrărilor care reclamă un efort mare cum sînt: manipulări, excavări, săpături, transporturi. Folosirea acestui utilaj duce la creșterea productivității muncii și la un preț de cost redus a lucrărilor executate. Folosit în construcții, în agricultură și în alte domenii de activitate întrunește avantajele unui utilaj specializat dotat cu un set complet de echipamente, ceea ce asigură un domeniu foarte larg de utilizare.

UTILAJUL POATE EFECTUA URMĂTOARELE LUCRĂRI:

- săpături pentru șanțuri și conducte
- gropi pentru fundații și de diferite forme
- scarificare — desrădăcinare.
- nivelarea și curățirea terenului
- încărcare-descărcare și transport pe distanțe scurte, în vrac sau în bucăți
- manipularea materialelor vărsate ca: nisip, prundiș, îngrășăminte naturale
- încărcarea rădăcinoaselor (sfeclă, cartofi etc.)
- încărcare a bălegarului, a materialelor insilozate, a furajelor etc.
- încărcarea-descărcarea și stivuirea lemnului rotund
- ridicarea și montarea stîlpilor, lingourilor și elementelor din prefabricate din beton
- forarea unor găuri de $\varnothing 250$; $\varnothing 500$ pe adîncime de la 1 000-2 000 m

CARACTERISTICI TEHNICE ȘI FUNCȚIONALE

MOTOR D — 110.

Diesel în 4 timpi, cu injecție directă, 4 cilindri de 65 CP (47,3 Kw) la 1 800 rot/min.

CUTIE DE VITEZE: mecanică, cu inversor cu 5 trepte de mers înainte și 5 trepte mers înapoi

VITEZE DE DEPLASARE:

- viteză I — 4,19 km/h
- viteză II — 6,54 km/h
- viteză III — 9,9 km/h
- viteză IV — 11,9 km/h
- viteză V — 22,1 km/h

FRÎNELE: — de serviciu cu discuri uscate pe roțile din spate, echipat cu 4 cârrieri de frînă acționați pneumo-hidraulic.

— Frîna de staționare cu discuri montată pe axele de ieșire din diferențialul acționat pneumatic asigură reținerea utilajului pe o pantă de max. 16°

INSTALAȚIA HIDRAULICĂ:

— pompa hidraulică: PRD-4-214 cu roți dințate, debit 120 l/min. la 1 150 rot/min., la presiunea max. de 140 bari

- Distribuitoare hidraulice — 2 buc. tip baterie
- cu 8 secțiuni pentru comanda echipamentelor de pe brațul excavator
- cu 3 secțiuni pentru comanda cupei multifuncționale
- Cilindrii hidraulici cu dublă acțiune, capacitatea rezervoarelor hidraulice 180 l

CABINĂ DE PROTECȚIE: Este închisă cu sistem propriu de climatizare (încălzire și ventilație) dotată cu scaun turnat cu suspensie elastică, reglabil.

ECHIPAMENTE STANDARD CARE SE LIVREAZĂ ODATĂ CU PRODUSUL:

- cupă multifuncțională — 14.67.065 capacitate 0,8 mc.
- lățime 2 000 mm.
- distanța între fălcile cupei 1 000 mm.
- forța de închidere a fălcii mobile 4 900 dan.
- adîncimea în săpare 40 mm.
- cupa 0,2 mc. — 14.90.042, cod 3.651.03.

ECHIPAMENTE OPȚIONALE (LA CERERE)

Pe încărcător frontal:

- cupă marcat
- capacitatea 0,85 mc.
- lățime 2 100 mm.
- adîncime la săpare 40 mm.
- lamă buldozer
- lățimea 2 300 mm.
- înălțimea 820 mm.
- adîncimea de săpare 300 mm.

Pe excavator:

- cupa de 0,1 mc.
- cupa de 0,2.
- cupa pentru șanțuri de 0,25 mc.
- dinte de desrădăcinare
- schelet de bază greifer.
- cupă cu gheare pentru săpare
- cupă pentru materiale în vrac
- cupă cu bare
- greifer pentru rădăcinoase.
- greifer cu 5 gheare
- greifer pentru lame rotunde
- clește pentru stîlpi și lingouri
- dispozitiv pentru acționarea frezelor cu cap rotitor, tip E.I.11-0.

- freza $\varnothing 250 \times 1 000$.
- freza $\varnothing 500 \times 2 000$.

Cu ajutorul acestora se pot foră găuri pînă la adîncimea de 2 m.

— Prelungitorul greifer se folosește pentru mărirea adîncimii de săpare sau a mării adîncimea de lucru cu circa 1 m.

Toate echipamentele sînt acționate hidraulic de la sistemul propriu al utilajului.